સમ્યક્ બોધ ના ચતુર્વિધ સંઘને લાભ થાય એ હેતુથી બધા ભાગો લેનારને પડતર કિંમત આપતા પણ હાલ વાલો તૈયાર થશે.

જો કે ભાષાન્તર કરનાર અલ્પમતિ અને બીજા આધાર ન હોવાથી ઘણીજ ભૂલો નો દરેક ગીતાર્થ સાધુ અથવા શ્રાવકે સુધારી ભૂલો સુધારી વાંચવી. આચાર્ય મહારાજશ્રી બુદ્ધિસાગરજીએ યોગ્ય સલાહ આપી તથા લક્ષ્મીમુનિજી તથા ક્ષાંતિમુનિજીએ ગનની સહાય આપવાથી તે આભાર માનવામાં આવે છે. પ્રથમ ભાગની પ્રસ્તાવનામાં પાર્શ્વચંદ્ર ભાષાબોધ (ટબા) પ્રથમ થએલ છે અને દીપિકા પછી થએલ છે, જાણવું. તથા ગુજરાતી ભાષાન્તર યથાયોગ્ય પ્રયાસ કરી સ્વરૂપચંદ રાજ વિગેરેએ છપાવેલ તેની પણ કોઇ જગ્યાએ સહાય લીધી છે, આ ભાષાન્તર સ્વતંત્ર છે તે વાંચનાર બંધુઓને જણાશે.

આ ચતુર્માસમાં અમારા પરમમિત્ર અભેદભાવી મુનિશ્રી તિ ચંદજી જેઓ સાધુ માર્ગી સંપ્રદાયના છતાં તેમણે યોગ્ય મદદના ગ છે તેમનો પણ ઉપકાર માનવાની આવશ્યકતા છે.

પાલણપુર તપગચ્છ
ઉપાશ્રય
આસો શુદ ૧૨ સં. ૧૯૬૮

શુદ્ધ મુનિવર્ગનો આશ

મુનિ માણેક

વિષય અનુક્રમણિકા.

પુસ્તક પ્રસિદ્ધી માટે મળેલી મદદ.

આચારાંગના પાંચમા ભાગ માટે તથા આવશ્યક વીગેરે સૂત્રો છ- [illegible]ાવવા પાલણપુરના જે પુન્યાત્માઓએ પોતાના અમૂલ્ય દ્રવ્યનો સહઉપ- [illegible]ગ કર્યો છે, તેમની ટીપ નીચે આપેલી છે તેવી રીતે હવે પછી પણ [illegible]ઓ અને બીજા ધર્માત્મા બંધુઓ તેમજ મદદ કરતા રહે.

૨૫) મહેતા મોતીચંદ [illegible] નગરશેઠ હ. ચમનભાઇ પાલણપુર

૧૦૦) મહેતા અમૃતલાલ [illegible]ચંદ પાલણપુર

૬૪ આચારાંગના પાંચમા ભાગ માટે દીધા છે.

૩૬ દશવૈકાલીકની સંસ્કૃત દીપિકા અને બાર પર્વની કથા- આ બંનેમાંથી [illegible] તેમની તરફથી પાલણપુરમાં મુની મહારાજો તથા જ્ઞાનના ભંડારોમાં ભેટ આપી છે.

૫૦) મહેતા [illegible] મયાચંદ

૩૦) [illegible] નેમચંદ

૨૫) કોઠારી દીપચંદ [illegible]

૨૫) મહેતા [illegible]

૨૫) મહેતા મોહનલાલ નીહાલચંદ

૨૫) કોઠારી [illegible]

૨૫) [illegible] પાલણપુર

૫૦) [illegible] પાલણપુર [illegible] પાલણપુર

૨૫) [illegible]

૨૫) કોઠારી ચંદુલાલભાઈ સોભાગચંદ ,,

૫૦) પારી દલછાભાઈ રામચંદ તરફથી કાળીદાસ રામચંદ
   વિધવા દીવાળીબાઈના સ્મરણાર્થે

૫૦) પારી સુરજમલ નીહાલચંદ

૫૦) કોઠારી મગનભાઇ ઉજમભાઇ

૫) કકલભાઇ રીખવચંદ

૧૦) જસકરણભાઇ તળશીભાઇ

૧૫) શા. ચંદુલાલ નગીનદાસ

૨૦) ડીસા જૈન શ્વે. જ્ઞાનભંડાર તરફથી હા. કોઠારી પાનાચં
   માણેકચંદ પુસ્તકો લેવા

૧૦) કોઠારી અમુલખભાઇ મનુકચંદ

૧૦) આવશ્યકસંપૂર્ણ લક્ષ્મીમુનિજી માટે પાલણપુર જૈન શાળાને

૧૦) દર્શન શ્રીજી માટે એક બાઇ આવશ્યકમાં

૨૫) જૈનશાળા પાલણપુર જ્ઞાન ભંડાર માટે આવશ્યક વિગેરે મા

૧૦) કોઠારી કેશવલાલ જમકરણની વિધવા લક્ષ્મણીબાઇ

૧૧) મેતા સામતમલજી લક્ષ્મીચંદજીના સ્મરણાર્થે હા. બાઇ

૧૦) મેતા લલુભાઇ જીવચંદ

૧૦) તપગચ્છ ઉપાશ્રય પાલણપુર

स्तुति.

कैवल्यश्री धर जिनवर स्तीर्थ कृद्वर्धमानो ।
जीयादर्थं प्रकट करणात् श्रेयसे मोक्षभाजां ॥
सूत्राधारे गणधरगणे इन्द्रभूतिः सुधर्मा ।
निर्युक्तीना मपिरचयिता पूर्वभृ द्भद्रबाहुः ॥ १ ॥

शीलांकाचार्य साधुं विवरण करणे दक्षबुद्धिं न मामि
कारुण्यैक प्रसादं परमशम मुनि मोहनं बोधदं च ॥
दक्षा शिक्षा प्रदाता जयतिमुनिभटः श्रेष्ट पन्यास हर्षः
सर्वे वा बोधदाता जगति मुनिवरा मोक्षलक्षा जयंतु ॥२॥

आह्लादने जिनवरो स्तु पार्श्वनाथ
शांतिप्रदो भव गुरो मुनि नाथ शांतिः
धर्मार्थिनः सुमतिदा जिन भक्ति चित्ताः
भक्ताः सुखं विमलविभो रविचंद्र सूरिमे ॥ ३ ॥

आचार सूत्र प्रथम पद्यं
जीवं दयैवं पर रक्षणार्थं
अर्थ च सौख्यं शिवदं परत्र
माणिक्य साधोः सुमति प्रदाने ॥ ४ ॥

परोपकाराय सतां विभूतिः
परोपकाराय मुनेः सुबोधः
परोपकाराय पयस्य वृष्टिः
परोपकाराय रविः सुदर्शे ॥ ५ ॥

—•—

પરિચય.

આ સાથે પાલણપુર નિવાસી પારી અંબુલખભાઇ ખુબચંદનો ફોટો આપવામાં આવેલો છે, તેઓશ્રીનો સુબોધ ઘણા પુરૂષોને લાભદાયી થયો છે, ભાષાંતરકારને [મને] દીક્ષા લીધા પહેલાં અનેકવાર તેમની ઉત્તમ સલાહ મળેલી તેના સ્મરણને ખાતર કંઇપણ મારે લખવું જોઇએ.

સાધુતા એ ધર્મ કલ્પવૃક્ષનું ફળ છે અને શ્રાવકપણું કલ્પવૃક્ષનું બીજ છે, જો શ્રાવકપણામાં સારા સંસ્કારો પડે તોજ સાધુપણું નિર્મળ બની શકે, પાલણપુરમાં જન્મ લઇને તેમણે યુવાવસ્થામાં પોતાનો પુન્યપ્રભાવ ઉદયમાં આણી અનેક પાલણપુર નિવાસી બધુઓને તથા અન્ય સ્થાન નિવાસીઓને આશ્રય આપી પોતાના કુળને, જૈનધર્મને દીપાવેલ છે, શ્રાવકને યોગ્ય બાહ્ય અને અભ્યંતર શુદ્ધિની ખાસ જરૂર છે, એટલે ધન કમાવામાં નીતિને પ્રધાન ગણવી અને મેળવેલા ધનનો સદુપયોગ કરવો. તેની સાથે પોતાની ધાર્મિક ક્રિયામાં પણ યોગ્ય લાભ લેવો ; બધામાં એક આદર્શરૂપે પોતે વિદ્યમાન હતા અને હાલ સ્થુલ દેહે વિદ્યમાન ન હોય, તોપણ પોતાના ઉત્તમ ગુણોથી તો ભવ્યાત્માના હૃદયમાં જીવતાજ રહેશે.

તેમનું જીવનચરિત્ર તેમના ગુણ પ્રશંસકો તરફથી છપાએલ છે, તે વાચવાથી જણાશે. પણ મુખ્ય યાદ કરવા યોગ્ય સમ્યક્દર્શન જ્ઞાન ચારિત્ર યથાશક્તિ શ્રાવકને યોગ્ય જે આરાધન છે તે વર્તમાનકાળના નવ યુવકોને માટે ખાસ આદરણીય છે

તેમનું બહોળું કુટુંબ તેમના અને તેમના વડિલ બંધુ પારી ભાયચંદ વર્ધમાન જે તેમના કાકાના દીકરા હતા અને વડોદરામાં નામાંકિત ઝવેરી તરીકે પ્રસિદ્ધ થયા હતા, તે બન્નેના પ્રતાપથી સુખશાંતિમાં રહેલ છે, તેની સાથેજ તેમના સદ્‌ગુણોથી બીજા પણ નવ યુવકો પરોપકારી

કામમાં ખાસ ભાગ લે છે. આગમોદય સમિતિને અંગે તથા પાલણપુરના દરેક ધાર્મિક ખાતામાં તથા સાર્વજનિક હિતના કામમાં કેવો સુંદર ભાગ લે છે. તે સર્વને જાણીતું હોવાથી વધારે લખતા નથી.

આ પારીખ કુટુંબ પાલણપુરના જૈનોમાં પોતાના ધાર્મિક સદ્વર્તનથી તથા તન-મન-ધનથી જે જે કાર્યો કરે છે, તે દરેકનું વર્ણન કરવાથી એક જુદો ગ્રંથ લખાઇ જાય, માટે આ સ્થળે લખતા નથી. છતાં તે કુટુંબનું વૃક્ષ પૂર્વે છપાએલ હોવાથી સહેજસાજ ફેરફાર કરી પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરનારાએ આ સાથે જોડેલ છે.

આગળ પાલણપુરમાં સોમસુંદરસૂરિજી તથા અકબર બાદશાહ પ્રતિબોધક હીરવિજયસૂરિજી જન્મીને યશસ્વી કીર્તિ જગતમાં વિસ્તારી ગયા છે, એટલુંજ નહિં પણ વર્તમાનકાળે જ્યારે સંવત ૧૯૪૨ની સાલમાં મહારાજ શ્રી મોહનલાલજીનું ચોમાસું અહીં થયું, ત્યારે બાદરમલ ભાઇને પ્રતિબોધ લાગ્યો અને દીક્ષા લઇ જ્ઞાનધ્યાન સમાધિવડે પોતાના સદ્વર્તનથી જગતને લાભ આપવા સાથે હાલ પ્રવર્તકપદે મહારાજ શ્રી કાન્તિમુનિજી નામથી વિરાજે છે. જેની પૂર્ણ કૃપાથી ભાષાંતરકારની જન્મભૂમિમાં પુન્યોદયથી ચોમાસું થયું અને આચારાંગ સૂત્રની નિર્વિઘ્ને યથાશક્તિ પૂર્ણતા થઇ, એજ અહોભાગ્યની વાત છે.

આચાર્ય મહારાજ શ્રી વિજયાનંદસૂરિજી તથા અનેક મુનિરત્નો જેવા કે નેમસાગરજી તથા રવિસાગરજી મહારાજ, આલમચંદજી મહારાજ તથા વિદ્યાપ્રેમી શ્રીમાન્ વલ્લભવિજયજી મહારાજ તથા શાંતમૂર્તિ શ્રી હંસવિજયજી મહારાજ આદિ અનેક પૂજ્ય પુરૂષોના નિરંતર સુબોધથી આ પવિત્ર ક્ષેત્ર છે. એમ સર્વેજ અનુભવ થાય છે.

પરિચય.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

પાલણપુરની સ્થાપના સાથે પ્રાલ્હાદન પાર્શ્વનાથ (પાલવીયા ના પ્રસિદ્ધ)નું મંદીર છે, જે અનેક ભવ્યાત્માઓના સમ્યક્દર્શનને નિર્મળ કરે છે, તથા અનેક મંદીરો, ઉપાશ્રયો, પાઠશાળાઓ, વાંચનાલયો તથા ઘણા પક્ષના મુનિવરોથી સુશોભિત રહે છે તેથી કેટલેક દરજ્જે દેવલોકથી પણ અધિક આ સ્થાન છે, તે શાંત રીતે દેખતાં જણાશે.

'મુનિ માણેક'

અમુલખભાઇનું ટુંક જીવન ચરિત્ર.

અમુલખભાઇનો જન્મ સંવત ૧૮૯૮ ના પોષ શુદ ૧૫ બુધવારે થયો હતો, અને તેઓ સંવત ૧૯૬૬ ના પોષ શુદ ૧૪ કાળધર્મ પામ્યા હતા, પોતે પોતાના ઉત્તમ ગુણોથી પોતાનું અમુલખ નામ સાર્થક કર્યું હતું. તેઓએ ઝવેરાતનો ધંધો શરૂઆતમાં પોતાના ભાઇ ભાયચંદભાઇ સાથે કરેલ, પણ પાછળથી બાહોશીથી હિંદુસ્તાનના એક આગેવાન ઝવેરી તરીકે નામ મેળવ્યું, એટલુંજ નહિ પણ વિલાયતના ઘણા વેપારીઓ તથા હિન્દુસ્તાનના સારા સારા રાજા રજવાડાઓ સાથે પોતાનો સબંધ મેળવી પોતાના વેપારને આબાદ કર્યો હતો. ઝવેરાતનો ધંધો શરૂ કર્યા પછી પોતાના ભાઇ ભાયચંદભાઇએ દશેરે સાંપ્રત ગામ દેહગામ સંભાળવા એ વર્ષ ત્યાં રહ્યા. તે દરમિયાન પોતાના સ્વધર્મિ બંધુઓ ઉપર કેટલીક ગેરઆવજથી વેઠ હતી તે દૂર કરાવી હતી. પોતાના ભાઇ ભાયચંદભાઇએ ઘર દેરાસરની પ્રતિષ્ઠા કરાવેલ તેના મુહુર્તમાં કંઇ ફારફેર હોવાથી ફરીથી સંવત ૧૯૪૪ ના શ્રાવણ વદ ૩ અમુલખભાઇએ બીજા બધા ભાઇઓની સાથે મળી ફરીથી પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી; મુનિ મહારાજ શ્રી હંસ

પારી અમુલખ ખુબચંદ.

મુ૦ પાલણપુર.

દ પ્રેસ—ભાવનગર.

દીવસે જન્મ તેજ દીવસે સ્વર્ગગમન. તેઓ પોતાની આસોગીરીથી મજકુર રાવ મહારાજા સાહેબના વખતમાં વડોદરા ગાદીના ઝવેરી નીમાયા હતા અને તેઓ લગભગ આખા હિંદુસ્તાનમાં સારી નામના અને આબરૂ મેળવી હતી. સંવત ૧૯૧૧ ની સાલમાં વડોદરા ઝવેરી અમીચ માણેકચંદની સાથે કેસરીઆજીનો સંઘ કાઢ્યો હતો તથા સંવત ૧૯૧ ની સાલમાં પોતે એકલાએ પંચતિર્થી તથા કેસરીઆજીનો સંઘ કાઢ્ હતો. સંવત ૧૯૨૦ ની સાલમાં પોતાની પુત્રી દીવાળીબેનને લગ્ન અમદાવાદમાં તેમજ મુંબઈ અને જ્યાં જ્યાં સ્થાન પામ ત્યાં ત ઉપાશ્રય–દેરાસર–જાહેર સભાઓ વિગેરે ધમના–કોમના અને દેશ હરેક કામમાં આગેવાન ભાગ લેનાર સુપ્રસિદ્ધ ઝવેરી મોહનલાલ મગ ભાઈના પિતાથી વેરે પરણાવ્યાં હતાં. તેની જાન તેડાવેલ તે વખતનો પ્રસંગ લગભગ એક રાજદરબારના લગ્ન જેવો થયો હતો સંવત ૧૯૩ ના શ્રાવણ વદ ૩ ભારે ઉજમણા સહિત પોતાના ઘર દેરાસરની પ્રતિ કરાવી હતી. પાલણપુર–પાટણ–વીસનગર–અમદાવાદ–વડોદરા અ મુંબઈમાં તેઓની દુકાનો ચાલતી હતી. રાજ્યની લાગવગને વડોદ અને પાટણના ઘણા ધર્માદા તથા સામાજીક ખાતાને પુષ્ટિ આપ હતા. સંવત ૧૯૪૧માં તેમના પૌત્ર મોહનલાલનું મરણ થવાથી દ ઉઠી જવાથી પાછલો વખત પાલણપુરમાંજ તેઓ ગયા હતા.

લી.

માસ્તર પ્રેમચંદ અભેચંદ પરેલ.

વંથાર.

—✻✻—

ॐ श्री [illegible] नमः ।

આચારાંગ સૂત્ર ભાષાંતર.

સ્કંધ ૨ જો.

અધ્યયન પાંચમું.

[illegible] ।
[illegible] ।

[illegible] કરેલું, [illegible] તીર્થ કરેલું નમસ્કાર કરેલું એવું તીર્થ (જૈન શાસન) જયવંતુ વર્તે છે—

नमः श्रीवर्द्धमानाय. महाचार्यविधायिने ।
[illegible] ॥ २ ॥

[illegible] શ્રી વર્દ્ધમાનસ્વામીને નમસ્કાર થાઓ.

आचारांग[illegible],
[illegible]।
[illegible] सदा,
[illegible] ॥ ३ ॥

આચારાંગ સૂત્રરૂપ મેરુપર્વતની ચૂલિકા સમાન ચૂલિકામાં જે મોટો વિષય આવેલ છે, તેને થોડામાં કહું કારણ કે હમેશાં કૃત્ય કરનારો ગુણવાન પુરુષ આરંભે ઇચ્છિત અર્થમાં બાકી રહેલી ક્રિયા કરવાથીજ સંપૂર્ણ (ની અર્થસિદ્ધિ) ને પામે છે.

નવ બ્રહ્મચર્ય અધ્યયન રૂપ આચાર પ્રથમ શ્રુતસ્ કહ્યો, હવે અગ્રશ્રુતસ્કંધ આરંભે છે, તેનો આ પ્રમ સંબંધ છે.

પૂર્વે આચારના પરિમાણને બતાવતાં કહ્યું કે—

नवबंभचेरमइओ अट्ठारसपयसहस्सिओ वेओ।
हवइ य स पंचचूलो बहुबहुअयरो पयग्गेणं ॥ १ ॥

નવ બ્રહ્મચર્યવાળો, અઢાર હજાર પદવાળો પંચ સહિત પદોના અગ્રવડે ઘણો ઘણો આ વેદ (જૈનાગ આચારાંગ થાય છે.

તેમાં પ્રથમ સ્કંધમાં નવ બ્રહ્મચર્ય અધ્યયનોને ક અને તેમાં પણ સમસ્ત વિવક્ષિત અર્થ કહ્યો નથી કહેલો વિષય પણ સંક્ષેપથી કહ્યો છે, જેથી ન કહેલાં વિષયને કહેવા માટે તથા સંક્ષેપમાં કહેલા વિષયને વિસ્તા કહેવા તેના અગ્રભૂત (મુખ્ય) ચાર ચુડાઓ પૂર્વે કહ વિષયનો સંગ્રાહિકજ અર્થ બતાવે છે, તેથી તે અર્થવ આ બીજો અગ્રશ્રુત સ્કંધ છે, એથી આવા સંબંધે આ

આ શરીરનાં આયુષ્ય [illegible] છે. [illegible] સુ-
[illegible] દ્રવ્ય અગ્રના નિક્ષેપા બતાવવા નિર્યુક્તિકાર કહે છે

द्रव्यो[1]गाहण[2] आएस[3] काल[4] कम[5]गणण[6]संचय[7] भावे[8] ।
अग्गं भावे उ पहाण[1]बहुय[2] उवगारओ[3] तिविहं ॥ नि. १८८

દ્રવ્ય અગ્ર બે પ્રકારે છે. આગમ અને નોઆગમ વિગેરે છે. તે સિવાય વ્યતિરિક્તમાં દ્રવ્યાગ્ર સચિત્ત અચિત્ત મિશ્ર દ્રવ્યના વૃક્ષ (ઝાડ) કુંત (ભાલા) વિગેરેનો જે અગ્રભાગ તે હોય. અવગાહના અગ્ર જે જે દ્રવ્યનો નીચલો ભાગ અવગાહના કરે તે અવગાહના અગ્ર છે. જેમકે મનુષ્ય લોકમાં મેરૂ છોડીને બીજા પર્વતોની ઉંચાઈનો ચોથો ભાગ જમીનમાં દટાયેલો છે અને મેરૂ પર્વતનો એક હજાર યોજન ભાગ દટાયેલો છે.

આદેશ અગ્ર.

આદેશ કરાય તે આદેશ છે અને તે વ્યાપારની નિયો-જના છે. અહીં અગ્ર શબ્દ પરિમાણ વાચી છે, તેથી પરિમિત પદાર્થોનો આદેશ દેવાય તે આદેશ અગ્ર છે. જેમ પ્રમાણે—ત્રણ પુરૂષોવડે જે કૃત્ય કરાય છે અથવા તેમને જમાડે છે.

કાલાગ્ર.

અધિકમાસ છે. અથવા અગ્ર શબ્દ પરિમાણવાચક છે, તેમાં અતીતકાલ અનાદિ છે. અનાગત (આવનારો) ભવિષ્યકાળ અનંત છે અથવા સર્વાદ્ધા—સંપૂર્ણ કાળ છે.

ક્રમાગ્ર.

પરિપાટીવડે અગ્ર તે ક્રમાગ્ર છે. આ દ્રવ્યાદિ ચ
પ્રકારનું છે, તેમાં દ્રવ્યાગ્ર તે એક અણુથી બે અણુ અને
અણુથી ત્રણ અણુ વિગેરે છે.

ક્ષેત્રાગ્ર.

એક પ્રદેશના અવગાઢથી બે પ્રદેશના અવગાઢ સુ
બે પ્રદેશના અવગાઢથી ત્રણ પ્રદેશ અવગાઢ વિગેરે છે.

કાલાગ્ર.

એક સમયની સ્થિતિથી બે સમયની સ્થિતિ સુધી.
સમયની સ્થિતિથી ત્રણ સમયની સ્થિતિ સુધી.

ભાવાગ્ર.

એક ગુણ કાળાશથી બે ગુણ કાળાશ, બે ગુણ કાળાશ
ત્રણ ગુણ કાળાશ વિગેરે છે.

ગણુના અગ્ર.

સંખ્યા ધર્મ સ્થાનને, એક સ્થાનથી બીજા દશ સ
સુધી તે દશ ગુણા જેમ એક દશ-સો-હજાર

સંચય અગ્ર.

સચિત્ત દ્રવ્યના ઉપર જે છે, તે તાગ્ર (
ઉપસ્કર અચિત્તના ઉપર શંખ છે.

આગ્રના ત્રણ પ્રકાર.

૧ પ્રધાન અગ્ર. ૨ પ્રભૂત અગ્ર. ૩ ઉપકાર અગ્ર. તેમાં પ્રધાન અગ્ર સચિત્ત. અચિત્ત. મિશ્ર એમ ત્રણ પ્રકારે છે. સચિત્ત પણ બે પગવાળા ચાર પગવાળા અપદ વિગેરે ત્રણ ભેદ છે, તેમાં દ્વિપદમાં તીર્થંકર. ચોપદમાં સિંહ, અપદમાં કલ્પવૃક્ષ છે. અચિત્તમાં વૈડૂર્ય વિગેરે, મિશ્રમાં તીર્થંકર ભગવાન અલંકૃત હોય તે. પ્રભૂત અગ્ર તે અપેક્ષા રાખનાર છે. જેમકે—

" जीवा पोग्गल समया दव्व पएसा य पज्जवा चेव ।
थोवाऽणंताणंता विसेसमहिया दुवेऽणंता ॥१॥"

૧ જીવ, ૨ પુગલો. ૩ બધું કાળના સમયો, ૪ દ્રવ્યો. ૫ પ્રદેશો, ૬ પર્યવો. ૧ સ્તોક (થોડા), ૨ અનંત ગુણા, ૩ અનંત ગુણા, ૪ વિશેષઅધિક બે અનંતા (અનંત અનંત ગુણા.)

આ બધામાં એક પછી એક અગ્ર છે, અને પર્યાય અગ્ર તો સૌથી અગ્ર છે. ઉપકાર અગ્ર તો પૂર્વે કહેલા વિસ્તારથી અને ન કહેલા બતાવવાથી ઉપકારમાં વર્તે છે, જેમકે—

દશવૈકાલિક સૂત્રમાં જે વિષય કહેવાનો બાકી રહ્યો હોય તે ચુડામાં કહેવાય—એવી બે ચુડા દશવૈકાલિકમાં છે.

અથવા ઉપકાર અગ્ર તે આ આચાર શ્રુતસ્કંધની ચૂડાનો વિષય છે અને તેથી ઉપકાર અગ્રનું જ અહીં પ્રયોજન છે, અને તે નિર્યુક્તિકાર કહે છે.

उवयारेण उ पगयं आयारस्सेव उवरिमाइं तु ।
रुक्खस्स य पव्वयस्स य जह अग्गाइं तहेयाइं ॥२८

આપણે અહીંયા ઉપકાર અગ્રથી અધિકાર (પ્રયોજ
છે. કારણ કે આ ચૂડાઓ આચારાંગસૂત્રના ઉપર વર્તે
એટલે આચારાંગના વિષયનેજ વિશેષ ખુલાસાથી કહેવા
ચૂડાઓ ગોઠવાયેલી છે, જેમ કે વૃક્ષને અગ્ર (ટોચ) હોય
તથા પહાડને ટોચ (શીખર) હોય છે અને બાકીના અગ્ર
નિક્ષેપાનું વર્ણન તો શિષ્યની મતિ ખીલવવા માટે છે ત
તેને લીધે ઉપકાર અગ્ર સુખેથી સમજી શકાય. કહ્યું છે કે

उवयारिअस्स सरिसं, जं घेप्पइ तं परूवए विहिणा ।
तेणऽहिगारो तंमि उ, परूविए होइ सुहगेज्झं ॥ १ ॥

જે કહેવાનું હોય તેના જેવા પદાર્થો વિધિએ કહેવા
જનાવડે અધિકાર છે તેમ. પણ બીજા સરખા પદાર્થો સાંભ
ળવાથી કહેવાનો મુખ્ય પદાર્થ પણ સુખેથી ગ્રહણ કરાય છે.

તેમ હમણાં આ કહેવું જોઈએ. કે આ ચૂડાઓ (
અગ્રભાગો) કોણે રચી છે? શા માટે? અથવા ક્યાંથી ઉદ્
ને ત્રણેનો ખુલાસો કરે છે.—

थेरेहिऽणुग्गहट्ठा सीसहियं होउ पागडत्थं च ।
आयाराओ अत्थो आयारंगेसु पविभत्तो ॥ २८७ ॥

શ્રુતજ્ઞાનના પારંગામી વૃદ્ધ પુરૂષો જે ચૌદ પૂર્વી
તેમણે આ રચી છે, તથા શિષ્યના ઉપર અનુગ્રહ લાવીને
હેતુએ સહેલાઈથી સમજે.

તથા અપ્રશ્ન (સૂત્ર) અર્થ પુરતો ભાગ માટે આચારાંગ સૂત્રમાંથી આ બધા વિષયોને વિસ્તારથી કહેલ છે. હવે તે આ સૂત્રમાંથી જે અધિકાર લીધો છે, તે વિભાગ પાડીને કહે છે—

पिडअस्स य पंचमए छट्ठमगस्स बितीयंमि उद्देसे ।
भणिओ पिंडो सिज्जा वत्थं पाउग्गहो चेव ॥ २८८ ॥
पंचमगस्स चउत्थे इरिया वणिज्जई समासेणं ।
छट्ठस्स य पंचमए भासज्जायं वियाणाहि ॥ २८९ ॥

બ્રહ્મચર્ય. નવ અધ્યયનોમાંથી બીજું લોક વિજય અધ્યયન છે, તેના પ્રથમ ઉદ્દેશામાં આ સૂત્ર છે, सव्वामगंधं परिन्नाय निरामगंधो परिव्वए. તેમાં આમ કાચી હણવું, હણાવવું, હણતાને અનુમોદવું એ ત્રણ કોટી લીધી છે. ગંધ શબ્દ લેવાથી બીજી ત્રણ લીધી છે આ છએ અવિશુદ્ધ કોટી છે તે નીચે પ્રમાણે છે.

હણે, હણાવે, હણતાને અનુમોદે, રાંધે, રંધાવે રાંધનારને અનુમોદે તે છ છે. તથા તે અધ્યયનમાંજ આ સૂત્ર છે. "अदिस्समाणो कयविक्कएहिं" આ સૂત્રથી ત્રણ વિશોધિ કોટી લીધી છે. ખરીદ કરે, ખરીદ કરાવે, અને ખરીદ કરનારને અનુમોદે તે ત્રણ છે.

તથા આઠમા વિમોક્ષ (વિમોક્ષ) અધ્યયનના બીજા ઉદ્દેશામાં આ સૂત્ર છે—

"भिक्खू परक्कमेज्ज चिट्ठेज्ज वा निसीएज्ज वा तुयट्टिज्ज वा सुसाणंसि वा" इत्यादि થી લઇને "महिया विहरिज्ज

भिक्खु गाहावइणो उवसंकमित्तु अपत्ताअदमाउसंतो समणा! तुम्मट्ठाए असणं वा पाणं वा खाइमं वा साइमं वा पाणाई भूयाइं जीवाइं सत्ताइं समारब्भ समुद्दिस्स कीयं पामिच्चं इत्यादि.

આ બધાને આશ્રયીને ૧૧ પિંડૈષણાઓ રચી છે, તથા તેજ બીજા અધ્યયનમાં પાંચમા ઉદ્દેશામાં આ સૂત્ર છે.

“से वत्थं पडिग्गहं कंबलं पायपुंछणं उग्गहं च कडासणं” इति. તેમાં વસ્ત્ર કંબલ પાદપુંછન લેવાથી વસ્ત્ર એષણા લીધી, પાતરા લેવાથી પાત્રૈષણા લીધી છે, અવગ્રહ શબ્દથી અવગ્રહ (ઇંદ્ર વિગેરેનો પાંચ પ્રકારનો) છે તે લીધી કટાસન લેવાથી શય્યા લીધી. તેજ પ્રમાણે પાંચમું અધ્યયન આવંતી નામનું છે, તેના ચોથા ઉદ્દેશામાં આ સૂત્ર છે.

गामाणुगामं दूइज्जमाणस्स दुज्जायं दुप्परिक्कंतं इत्यादि

આ સૂત્રથી ‘ઇર્યા’ સમિતિ સંક્ષેપથી વર્ણવી. તે ઇર્યા અધ્યયન જેવું છે. તથા છઠ્ઠા અધ્યયનના પાંચમા ઉદ્દેશામાં આ સૂત્ર છે

आइक्खइ विहयइ किट्टइ धम्मकामी

આથી ભાષા જાત અધ્યયન જેવું છે તેમ નું જાણવું. ॥૨૮૯

नमिकमाणि मणांवि सिज्जुआइं महापरिण्णाओ।
सत्थपरिण्णा वावंसणं सिज्जुआओ य धुय विमुत्ती ॥ २९०
आयारपकप्पो पुण पच्चक्खाणस्स तइयवत्थूओ।
आयारनामधिज्जा वीसइमा पाहुडच्छेया ॥ २९१ ॥

તથા મહાપરિજ્ઞા નામના સાતમા અધ્યયનમાં સાત ઉદ્દેશા હતા. તેમાંથી મોહક વિગેરે સાત લીધા છે. તથા શસ્ત્ર પરિજ્ઞામાંથી ભાવના અધિકાર લીધો છે, તથા અધ્યયનના બીજા ચોથા ઉદ્દેશામાંથી વિમુક્તિ અધ્યયન લીધું છે. ॥ ૯ ॥

તથા આચાર પ્રકલ્પ તે નિશીથ સૂત્ર છે અને તે પ્રત્યાખ્યાન પૂર્વની ત્રીજી વસ્તુ છે તેમાં ૨૦ મું પાહુડ આચાર નામનું છે તેમાંથી લીધેલ છે. (આ પાનાની નુકશ જુદી પાડી છે.)

બ્રહ્મચર્યનાં નવ અધ્યયનોમાં આચાર અગ્ર (ચૂલિકાઓ) રચેલ છે. કોણી નિર્યુક્ત (રચના) ના અધિકારમાં જ તે શસ્ત્રપરિજ્ઞા અધ્યયનથીજ તે આચાર અગ્ર (ચૂલા) રચી છે. તે બતાવે છે.

अव्योगडो उ भणिओ सत्थपरिणाय दंडनिक्खेवो।
सो पुण विभज्जमाणो तहा तहा होइ नायव्वो ॥२९२॥

અવ્યક્ત દંડ નિક્ષેપો હતો તે બતાવ્યો છે. જીવોને પ્રાણીઓને પીડા રૂપ જે દંડ છે. તેનો નિક્ષેપ (પરિત્યાગ) છે, અર્થાત્ સંયમ છે, તે શસ્ત્રપરિજ્ઞા અધ્યયનમાં ગુપ્ત રીતે કહ્યો હતો, તેથી તે સંયમને જ જુદા જુદા ભાગ પાડીને આઠ અધ્યયનમાં અનેક પ્રકારે વર્ણવ્યા છે, એમ જાણવું.

પ્ર૦ આ સંયમ સંક્ષેપથી કહેલો છે, તે કેવી રીતે વિસ્તારથી કહેવાય છે? તે કહે છે.

एगविहो पुण सो संजमुत्ति अज्झत्थ बाहिरो य दुहा।
मणवयणकाय तिविहो चउव्विहो चाउज्जामो उ ॥२९१

અવિરતિનો ત્યાગ રૂપ એક પ્રકારનો સંયમ છે અને તેના આધ્યાત્મિક (અભ્યંતર) અને બાહ્ય એમ બે ભેદ થાય છે અને મન વચન કાયાના યોગના ભેદથી ત્રણ પ્રકારનો છે. તથા ચાર મહાવ્રતના ભેદથી ચાર પ્રકારનો છે.

पंच य महव्वयाई तु पंचहा राइभोअणे छट्ठा।
सीलंगसहस्साणि य आयारस्सप्पवीभागा ॥ २९४ ॥

પાંચ મહાવ્રતના ભેદથી પાંચ પ્રકારનો અને રાત્રિભોજન વિરમણ મેળવતાં છ પ્રકારે છે, એ પ્રમાણે અનેક પ્રકારથી ભેદ પાડેલા ૧૮ હજાર શીલાંગના ભેદ સુધી પરિમાણવાળો સંયમ થાય છે.

પ્ર૦ પણ આ સંયમ કેવો છે? ઉ૦ તે પ્રવચનમાં પાંચ મહાવ્રતના ભેદ તરીકે ગણાય છે તે કહે છે.

आइक्खिउं विभइउं विन्नाउं चेव सुहतरं होइ।
एएण कारणेणं महव्वया पंच पन्नत्ता ॥ २९५ ॥

પંચ મહાવ્રતરૂપે વ્યવસ્થાપેલો હોય, તો સુખેથી કહેવાય અને શિષ્યને સુખેથીજ સમજાય, એ કારણથીજ પાંચ મહાવ્રતો બતાવે છે, અને એ પાંચ મહાવ્રતો અસ્ખલિત (સંપૂર્ણ) હોય તોજ ફળદાયી (સિદ્ધિ આપનાર) થાય છે, તેથી તેની રક્ષામાં યત્ન કરવો. તે કહે છે.

सेसिं च ऽऽयारग्गा । च भावणा पंच पंच इत्तिग्गे ।
आयारपकप्पस्स, पंचमचूलिअसंखं होइ ॥२९६॥

જે મહાવ્રતોની દરેકની પાંચ પાંચ ભૂમિ સમાન ભાવનાઓ છે. તે બધી આ બીજા અધ્યયન દરેકમાં કહેવાય છે, તેથી આ પ્રકલ્પ અધ્યયનમાં અધ્યયનનું સ્થાન છે.

હવે ચૂડાઓનું યથાસ્વ (પોતાનું) પરિમાણ કહે છે

जावोग्गहपडिमाओ पढमा सत्तिक्कगा बिइअचूला ।
भावण विमुत्ति आयारपकप्पा तिन्नि इअ पंच ॥२९७॥

પિંડૈષણા અધ્યયનથી માંડીને અવગ્રહ પ્રતિમા અધ્યયન સુધીમાં સાત અધ્યયનોની પહેલી ચૂડા છે, સાત સાતની દરેક એ બીજી ચૂડા છે, ભાવના નામની ત્રીજી છે, અને વિમુક્તિ નામની ચોથી ચૂડા છે. આચાર પ્રકલ્પ નિશીથ છે, તે પાંચમી ચૂડા છે. તે ચૂડાના નામ વિગેરે નિક્ષેપા છ પ્રકારના છે. નામ સ્થાપના સુગમ છે. દ્રવ્ય ચૂડા વ્યતિરિક્તમાં—સચિત્તમાં કુકડાની. અચિત્તમાં મુકુટના ચૂડાની મણિ છે. મિશ્રમાં મયૂરની છે, ક્ષેત્ર ચૂડામાં લોક નિષ્કુટ રૂપ છે, કાલ ચૂડામાં અધિક માસના સ્વભાવવાળી. અને ભાવ ચૂડામાં આજ ચૂડા છે. કારણ કે તે ક્ષાયોપશમિક (શ્રુતજ્ઞાન) માં વર્ત્તે છે. આ સાત અધ્યયન રૂપ છે, તેમાં પ્રથમ અધ્યયન પિંડ એષણા છે. તેના ચાર અનુયોગદ્વાર છે. નામનિષ્પન્ન નિક્ષેપામાં પિંડ એષણા અધ્યયન છે, તેના નિક્ષેપદ્વારે સર્વે પિંડ

નિર્યુક્તિઓ અર્થ કહેવી, હવે સૂત્રાનુગમમાં અસ્ખલિત વિગેરે ગુણ યુક્ત સૂત્ર ઉચ્ચારવું જોઈએ, તે કહે છે.

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावइकुलं पिंडवाय हियाए अणुपविट्ठे समाणे से जं पुण जाणिज्जा-असणं पाणं वा खाइमं वा साइमं वा पाणेहिं वा पणगेहिं वा बीए वा हरिएहिं वा संसत्तं उम्मिस्सं सीओदएण वा ओसि रयसा वा परियासियं वा तहप्पगारं असणं वा पाणं खाइमं वा साइमं वा परहत्थंसि वा परपायंसि वा अफास अणेसणिज्जंति मन्नमाणे लाभेऽवि संते नो पडिग्गाहिज्जा से य आहच्च पडिग्गहिए सिया से तं आयाय एगंतमवक्कमि एगंतमवक्कमित्ता अहे आरामंसि वा अहे उवस्सयंसि अप्पंडे अप्पपाणे अप्पबीए अप्पहरिए अप्पोसे अप्पु अप्पुत्तिंगपणगदगमट्टियमक्कडासंताणए विगिंचिय २ उम्मि से विसोहिय २ तओ संजयामेव भुंजिज्ज वा पीइज्ज वा, य नो संचाइज्जा भुत्तए वा पायए वा से तमायाय एगंतम क्कमिज्जा, अहे झामथंडिलंसि वा अट्ठिरासिंसि वा किट्ट सिंसि वा तुसरासिंसि वा गोमयरासिंसि वा अन्नयरंसि तहप्पगारंसि थंडिलंसि पडिलेहिय पडिलेहिय पमज्जि पमज्जिय तओ संजयामेव परिट्ठविज्जा ॥ (सू० १)

(આ શબ્દ મગધ દેશમાં પહેલી વિભક્તિના નિર્દેશમાં વ રાય છે. તેથી) જે કોઈ ભિક્ષાથી નિર્વાહ કરનાર ભાવભિ મૂળ ઉત્તરગુણ ધારનારો વિવિધ અભિગ્રહ (તપવિશેષ કરનારો ઉત્તમ સાધુ હોય અથવા સાધ્વી હોય, તે ભાવભિ

સાધ્વી અશાતા વેદનીય વિગેરેના કારણોથી આહાર [illegible]
કરે છે, તે બતાવે છે.

वेअण १ वेआवच्चे २ इरियट्ठाए य ३ संजमट्ठाए ४।
तह पाणवत्तियाए ५ छट्ठं पुण धम्मचिंताए ६॥ १॥

૧ અશાતા વેદનીય કર્મ દૂર કરવા. ૨ [illegible]
ઓની વેયાવચ્ચ કરવા ૩ ઇર્યા સમિતિ પાળવા માટે ૪ સં
યમ પાળવા માટે ૫ જીવિત ધારણ કરવા ૬ અને ધર્મ ચિં
તવન કરવા માટે આહાર લેવાય છે, ઉપર [illegible]
માંથી કોઈ પણ કારણે આહારનો અર્થી [illegible]
થઈ જાય, પ્ર૦ શામાટે ? ઉ૦ 'पिंडवाय [illegible]' [illegible]
(નો લાભ તેની પ્રતિજ્ઞા તે) અહીં મને [illegible]
પેસીને અશન વિગેરે જાણે. કેવી રીતે ? તે [illegible]
' [illegible] સત્ત ' (વાસી પાણીવાળા રાંધેલ [illegible]
વિગેરે ઝીણા જીવ ઉત્પન્ન થાય છે તે) [illegible]
તો ગોચરી ન લેવી, તેજ પ્રમાણે પનક ([illegible]
લેવી, તથા ઘઉંના દાણા વિગેરે [illegible]
જુવારા વિગેરે અંકુરાવાળું લીલું [illegible]
મિશ્ર થઈ ગયું હોય. તથા કાચા [illegible]
અથવા સચિત્ત રજથી પરિગુંડિત ([illegible]) [illegible] હોય.
પાણી ખાદિમ કે સ્વાદિમ હોય, [illegible]
દેનારના હાથમાં હોય કે ગૃહસ્થના [illegible] હોય. તે [illegible]
અથવા આધાકર્મ વિગેરે [illegible]
[illegible] ([illegible]

છે, માટે રાગદ્વેષથી રહિત બની સકામનિર્જરાની દ્રષ્ટિ રાખી ગોચરી કરવી'

અને જે આહાર વિગેરે ખાવામાં કે પીવામાં વા હોય તે ન ખવાય. અથવા અશુદ્ધ પ્રથક્ કરવું અશ હોય તો પરઠવવું જોઈએ. તેથી તે ભિક્ષુ તેવા વધેલ અશુદ્ધ આહારને લઈને એકાંતમાં જાય, એકાંતમાં જઈ ને આહારને પરઠવે. હવે જ્યાં પરઠવે. તે બતાવે છે. (અ નો અર્થ પછી છે, વા નો અર્થ અથવા છે) (झामेति) અચિ સ્થાન, (ઈટના નિભાડાની જગ્યા) અથવા અસ્થિ અરિ ઢગીયાના ઢગલામાં કીટ. (લોઢાનો કાટ)ના ઢગલામાં, અર તુષના ઢગલામાં સૂકા છાણાં. કે તેવા કોઈપણ ઢગલામાં પ્ર મતાવેલ ફાસુ જગ્યાના ભાગને ત્યાં વારંવાર આંખે જોઈ રજોહરણ વિગેરેથી પુંજીપુંજીને પરઠવે. પ્રત્યુપેક્ષણ અ પ્રમાર્જનને આશ્રયી ભાંગા થાય છે.

(૧) અપ્રત્યુપેક્ષિત અપ્રમાર્જિત, (૨) અપ્રત્યુપેક્ષિ પ્રમાર્જિત (૩) પ્રત્યુપેક્ષિત અપ્રમાર્જિત. તેમાં પણ દેખ વિના પ્રમાર્જન કરતો એક સ્થાનથી બીજા સ્થાને જતાં ત્ર જીવોને વિરાધે છે. અને દેખીને પૂંજ્યા વિના આવતા પૃથ્ કાય વિગેરેને વિરાધે છે. બાકીના ચાર ભાંગા ની મુજબ છે.

(૪)ખરાબ રીતે દેખેલું અને પુંજેલું (૫) ખરાબ રી દેખેલું બરોબર પુંજેલું (૬) સારી રીતે દેખેલું ખરાબ રી

પુંજેલું (૭) સારી રીતે દેખેલું, સારીરીતે પુંજેલું. તેણે આ સાતમા ભાંગામાં બતાવેલી રીતિએ સ્થંડિલ જોઈને ઉત્તમ સાધુ ઉપયોગ રાખીને જ શુદ્ધ અશુદ્ધ પુંજના ભાગો પરિકલ્પીને ત્યજે (પરઠવે)

હવે ઔષધિની વિધિ કહે છે.

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावइ० जाव पविट्ठे समाणे से जाओ पुन ओसहीओ जाणिज्जा–कसिणाओ सासियाओ अविदलकडाओ अतिरिच्छच्छिन्नाओ अवुच्छिन्नाओ तरुणियं वा छिवाडिं अणभिक्कंतभज्जियं पेहाए अफासुयं अणेसणिज्जंति मन्नमाणे लाभे संते नो पडिग्गाहिज्जा ॥ से भिक्खू वा० जाव पविट्ठे समाणे से जाओ पुन ओसहीओ जाणिज्जा–अकसिणाओ असासियाओ विदलकडाओ तिरिच्छच्छिन्नाओ वुच्छिन्नाओ तरुणियं वा छिवाडिं अभिक्कंतं भज्जियं पेहाए फासुयं एसणिज्जंति मन्नमाने लाभे संते पडिग्गाहिज्जा ॥ (सू० २)

તે ભાવભિક્ષુ ગૃહસ્થના ઘરમાં ગયેલો હોય, ત્યાં શાલી બીજ વિગેરે ઔષધિ હોય તેને આ પ્રમાણે જાણે કે આ બધી હણાયેલી નથી (સચિત્ત છે) આમાં પણ ચોભંગી છે, તેમાં દ્રવ્યકૃત્સ્ના તે અશસ્ત્ર ઉપહત (શસ્ત્રથી હણાયેલી નથી,) ભાવકૃત્સ્ના તે સચિત્ત છે. તેમાં કૃત્સ્ના આ પહેલે ભાંગે લાભામાંના પહેલા ત્રણ લેવા, એટલે દ્રવ્યથી તથા ભાવથી બંને પ્રકારે અચિત્ત થયેલી હોય તે ચોથો ભાંગો લેવો કલ્પે. બાકીના ત્રણ ભાંગાવાળી ન કલ્પે.

અથકાયુ વિગેરે દોષવાળું નહોય; અને પ્રાસુક હોય
મળી શાય તો લાભ થતાં જરૂર હોય તો સાધુ ગ્રહણ

હવે ગૃહસ્થના ઘરમાં પેસવાની વિધિ કહેછે.

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावइकुलं जाव
मिउकामे नो अन्नउत्थियण वा गारत्थियण वा परिहा
वा अप्परिहारिएणं सद्धिं गाहावइकुलं पिंडवायपडि
पविसिज्ज वा निक्खमिज्ज वा ॥ से भिक्खू वा० बहिय
गारभूमिं वा विहारभूमिं वा निक्खममाणे वा पवि
वा नो अन्नउत्थियण वा गारत्थियण वा परिहारिएं
अपरिहारिएण सद्धिं बहिया वियारभूमिं वा विहा
वा निक्खमिज्ज वा पविसिज्ज वा ॥ से भिक्खू वा० गा
गामं दूइज्जमाणे नो अन्नउत्थियण वा जाव गामाणुगा
ज्जिज्जा ॥ (सू० ४)

તે સાધુએ ગૃહસ્થના ઘરમાં પ્રવેશ કરવો હોય તો
વલા માણસો સાથે ન જવું, અથવા પૂર્વે તે પેઠો હોય
તેની સાથે ન નીકળવું. તેમનાં નામ બતાવે છે. (૧)
તીર્થિક તે લાલ કપડાં રાખનારા બાવા વિગેરે. ગૃહસ્થો-
ના પિંડ ઉપર જીવનારા બ્રાહ્મણ વિગેરે. તેમની સાથે
નીકળતાં દોષો થાય છે, જો પાછળ ચાલે તો તેઓની
ર્યા પ્રત્યયનો કર્મબંધ લાગે-જીવરક્ષા ન થાય, તથા
ચનની નિંદા થાય, તથા તેઓની જાતિમાં અહંકાર થ
આવા સાધુઓ પણ અમારી પાછળ ચાલે છે ! તે

ાધુ આગળ ચાલે તો તેઓને દ્વેષ ઉત્પન્ન થાય, અથ-
ર અસરળ સ્વભાવી હોય તો તેને દ્વેષ થાય. અને વસ્તુ
આપે તો ખરાબ વખતમાં પૂરો આહાર ન મળતાં
ર્વાહ ન થઇ શકે. તેજ પ્રમાણે પરિહરણ ને પરિહાર
રિહાર સહિત ચાલે, તે 'પારિહારિક' એટલે પિંડદોષ
શી ઉદ્યુક્તવિહારી (ઉત્તમ) સાધુ છે, તેવા ઉત્તમ ગુણ-
ાધુએ પાસત્થા, અવસન્ન કુશીલ, સંસક્ત, યથાછંદ
ાંચ પ્રકારના કુસાધુ સાથે ગોચરી ન જવું, તેમની
તાં અનેષણીય ગોચરી આવે, અગ્રહણ દોષ લાગે, એ-
પાસત્થો 'અનેષણીય' લે, તેવું સાધુ પણ લે, તો
ાર્વૃત્તિની પ્રશંસાનો દોષ લાગે, અને ન લે તો અસં-
'વિગેરે દોષો થાય, તેવું જાણીને ગોચરી
ાટે ગૃહસ્થના ઘરમા તેવા સાથે પેસે નહીં, તેમ નીકળે
હીં, તેવીજ રીતે તેમની સાથે બીજે પણ જવાનો નિષે-
છે. એટલે સાધુને સ્થંડિલ (વિચાર) ભૂમિએ જવું
અથવા વિહાર (ભણવા) ના સ્થળે જવું હોય, તો
તીર્થિ વિગેરે સાથે દોષોનો સંભવ હોવાથી ન જવું, ને
સ્થંડિલ સાથે જતાં પ્રાસુક જલ સ્વચ્છ હોય, અસ્વચ્છ
ઘણું કે થોડું હોય, તો તેનાથી જગ્યા સ્વચ્છ કરતાં ઉપઘાત-
ંભવ થાય, અથવા જોડે ભણવા જતાં સિદ્ધાંતના આલાવા
તે પતિત સાધુને તેવું ન રૂચવાથી વિકથા કરી વિઘ્ન
ને ભય છે અથવા સેહ (નવા શિષ્ય) આદિને અસહિ-
ણુથી કલેશનો સંભવ થાય છે, માટે તેવા સાથે સાધુએ

તેવા સ્થળમાં જવું-આવવું નહિં, તેજ પ્રમાણે તે [
એક ગામથી બીજે ગામ જતા કે નગરથી બીજે નગર
સ્થળે જતાં ઉપર બતાવેલ અન્ય તીર્થિઓ વિગેરે સાથે
નો સંભવ હોવાથી જવું નહિ-કારણકે માત્રું સ્થંડિલ [
રોકવાથી રોગ થતા આત્મવિરાધના થાય, અને માત્રું
કરવા જતાં પ્રાસુક, અપ્રાસુક ગ્રહણ વિગેરેમાં ઉપઘાત અ
સમવિરાધનાનો સંભવ છે, એજ પ્રમાણે ભોજન (એક
કરતાં પણ દોષોનો સંભવ સમજવો, સેહાદિ વિપ
(શિષ્યને કુમાર્ગે દોરવવા . વિગેરેનો દોષ પણ થાય
તેમના દાનનો નિષેધ કરે છે

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा० जाव पविट्ठे समा
अण्णउत्थियस्स वा गारत्थियस्स वा परिहारिओ वा
हारियस्स असणं वा पाणं वा साइमं वा साइमं वा दि
अणुपदज्जा वा ॥ (सू० ५)

તે સાધુ ગૃહસ્થીના ઘરમાં પેઠેલ હોય, અથવા તે
ઉપાશ્રયમાં રહેલ હોય, તો તે સાધુએ અન્યતીર્થિઓ વિ
દોષનો સંભવ હોવાથી આહાર પાણી વિગેરે પોતે .
નહિ, તેમ ગૃહસ્થ પાસે પોતે અપાવવું નહિ, . જો ?
દોએ તો લોકો એવું માને કે આ સાધુ આવા અન્યદર્શ
ની પણ દાક્ષિણ્યતા (શરમ) રાખનારા છે. વળી તેમ
આપવાથી અસંયમમાં પ્રવર્તન વિગેરેના દોષો થાય છે.

પિંડના અધિકારથીજ ' અનેષણીય ' દોષ સંબ
ષેધ કરવા કહે છે.

से भिक्खू वा० जाव समाणे असणं वा ४ अस्सिंपडि-
याए एगं साहम्मियं समुद्दिस्स पाणाइं भूयाइं जीवाइं सत्ता-
समारब्भ समुद्दिस्स कीयं पामिच्चं अच्छिज्जं अणिसट्ठं
अभिहडं आहट्टु चेएइ, तं तहप्पगारं असणं वा ४ पुरिसंत-
रकडं वा अपुरिसंतरकडं वा बहिया नीहडं वा अनीहडं
वा अत्तट्ठियं वा अणत्तट्ठियं वा परिभुत्तं वा अपरिभुत्तं वा
आसेवियं वा अणासेवियं वा अफासुयं जाव नो पडिग्गा-
हिज्जा. एवं बहवे साहम्मिया एग साहम्मिणिं बहवे साह-
म्मिणीओ समुद्दिस्स चत्तारि आलावगा भाणियव्वा ॥
सू० ६)

તે સાધુ ગૃહસ્થને ઘેર ગોચરી ગયેલો હોય તે નીચે પ્ર-
તાવેલા દોષોવાળું અશન વિગેરે ન લે. ' अस्सिंपडियाए ' त्ति-
જેની પાસે સ્વ (દ્રવ્ય) નથી તે અસ્વ (નિર્ગ્રંથ) છે, એવા
નિર્ગ્રંથને કોઈ ભદ્રક ગૃહસ્થ જોઈને વિચારે કે આ નિર્ગ્રંથ
છે. માટે તેને માટે સચિત્ત અનાજ વિગેરે આરંભ સમારંભ
કરીને વહોરાવીશ, સંરંભ, સમારંભ ને આરંભનું સ્વરૂપ આ
પ્રમાણે છે.

संकप्पो संरंभो परितायकरो भवे समारंभो:
आरंभो उद्दवओ सुद्ध नयाणंतु सव्वेसिं ॥ १ ॥

સંકલ્પ કરવો તે સંરંભ છે, પરિતાપ કરનારો સમારંભ
અને ઉપદ્રવ કરીને કરાય તે બધા શુદ્ધ નયોમાં આરંભ
ય છે, આ પ્રમાણે સમારંભ વિગેરેને આચરીને આધાકર્મ

તે સાધુ ભોજન વિગેરે આવા પ્રકારનું જાણે કે-શ્ર
શ્રમણ બ્રાહ્મણ અતિથિ કૃપણ વનીમકને માટે ઉદ્દેશીને બ
વેલું છે, અને કોઇ ગૃહસ્થ રસોઇ તૈયાર થયા પછી આપે
તેવું ભોજન તેજ પુરૂષ ત્યાંજ ઉભો રહીને પોતાના કબજામાં રા
હું. ખાધાવિનાનું. વાપર્યાવિનાનું, અપ્રાસુક, અનેષણીય આપે
હોય તો ત્યાં ગયેલા જૈન સાધુએ તેવું જાણ્યા પછી તે ન લે
તે " जावंतिया भिक्ख " સૂત્રથી ઉલટું હવે કહે છે, (અ
૧.૯ પૂર્વની અપેક્ષાએ ' પણ ' ના અર્થમાં છે, પુનઃશ
વિશેષણના અર્થમાં છે.) પણ તે ભિક્ષુ એમ જાણે કે તે ભો
જન બીજા માટે કરેલું છે, બહાર આવેલું છે, તેણે પોતા
કરેલું છે, તેણે ખાધું છે. વાપર્યું છે, પ્રાસુક છે, એષણીય
આવું જાણીને મળે તો તે ભોજન સાધુએ લેવું, તેનો ભાવા
આ છે. કે અવિશોધિ કોટીવાળું ભોજન જેમ તેમ કર્યું હોય
તે ન કલ્પે, પણ વિશોધિ કોટીવાળું પુરૂષાન્તર કરેલું હોય
અને તેણે પોતાનું કરેલું હોય તો તે સાધુને લેવું કલ્પે
વિશોધિકોટીનો અધિકાર કહે છે

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावइकुलं पिंडवाय
डियाए पविसिउकामे से जाइं पुण कुलाइं जाणिज्जा—इमे
खलु कुलेसु नितिए पिंडे दिज्जइ अग्गपिंडे दिज्जइ नियए भा
दिज्जइ नियए अवड्ढभाए दिज्जइ. तहप्पगाराइं कुलाइं नि
इयाइं निउमाणाइं नो भत्ताए वा पाणाए वा पविसिज्ज व
निक्खमिज्ज वा ॥ एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए व

सामग्गियं जं सव्वट्ठेहिं समिए सहिए सया जए (सू० १
त्तिबेमि ॥ पिण्डैषणाध्ययन आद्योद्देशकः ॥ १—१—१ ॥

તે ભિક્ષુક ગૃહસ્થીના ઘરમા જવાની ઈચ્છાવાળો આવા કુળો જાણે કે, આ કુળોમા નિત્ય પિંડ (પોષ) અપાય છે, તથા અગ્રપિંડ કમોદનો ભાત વિગેરે પ્રથમથી ભિક્ષામાટે સ્થાપીને અપાય છે, તે અર્ગાપિંડ નિત્ય ભાગ અર્ધપોષ અપાય છે, તથા પોષનો ચોથો ભાગ અપાય છે, તેવાં નિત્ય દાનયુક્ત કુલ, નિત્ય દાનદેવાથી સ્વપક્ષ તથા પરપક્ષના સાધુઓ ...તય છે, તેનો ભાવાર્થ આ છે કે, સ્વપક્ષ તે સંયત, પરપક્ષ ...ાદીના ભિક્ષુકો તે બધા ભિક્ષામાટે જતા હોય, અને તે દાન ...નારા એમ સમજે કે ઘણા ભિક્ષુકોને આપીએ, એથી ઘણો આરંભ કરી તેઓ છએ કાયનો આરંભ કરે, અને થોડું રાંધે તો બધાને અંતરાય થાય માટે વધારે રાંધે એવા સ્થાનમા ઉત્તમ સાધુ ગોચરી માટે કે પાણી માટે ત્યાં ન જાય, હવે બધાનો ઉપસંહાર કરે છે.

પ્રથમથી છેવટસુધી તે ભિક્ષુને સમગ્ર જે ઉદ્ગમ, ઉત્પાદન ગ્રહણ એષણા સંયોજના (પ્રમાણથી વધારે) અંગાર ધુમ કારણોવડે સમજીને સુપરિશુદ્ધ પિંડ સાધુઓએ લેવો, તેજ જ્ઞાનાચાર સમગ્રતા દર્શન ચારિત્ર તપ અને વીર્યાચાર સંપન્નતા છે, અથવા આ સૂત્રવડે સમગ્રતા દેખાડે છે, કે જે સરસ વિરસ વિગેરે આહાર મળે છે, તેનાથી અથવા રૂપ રસ ગંધ સ્પર્શવડે સાધુ સમિત છે, અર્થાત્ સમભાવ રાખનાર સંયત છે, અથવા પાંચ સમિતિથી સમિત છે, શુભ અશુભમાં રાગદ્વેષ

રહિત છે, આવો સાધુ હિત સાધવાથી રહિત છે, અથવા જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર રહિત છે, આવો સંયમ યુક્ત સાધુ યત્ના કરે (સંયમ પાળે) આ પ્રમાણે સુધર્માસ્વામી જંબુસ્વામીને કહે છે કે મેં ભગવાન પાસે સાંભળ્યું તે તમને કહ્યું; પોતાની મતિકલ્પનાથી કહ્યું નથી. બાકી બધું પૂર્વમાફક જાણવું.

પિંડૈષણા અધ્યયનનો પહેલો ઉદ્દેશો સમાપ્ત થયો.

બીજો ઉદ્દેશો.

પહેલો કહીને હવે બીજો ઉદ્દેશો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સંબંધ છે. કે પ્રથમ ઉદ્દેશામાં પિંડનું સ્વરૂપ બતાવ્યું, અને અહીં પણ તે સંબંધી વિશુદ્ધકોટિને આશ્રયી કહે છે.

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावइकुलं पिंडवायप डियाए अणुपविट्ठे समाणे से जं पुण जाणिज्जा—असणं वा ४ अट्ठमिपोसहिएसु वा अद्धमासिएसु वा मासिएसु वा दो मासिएसु वा तेमासिएसु वा चाउम्मासिएसु वा पंचमासि एसु वा छम्मासिएसु वा उऊसु वा उउसंधीसु वा उउप)यट्टेसु वा बहवे समणमाहणअतिहिकिवणवणीमगे एगाओ उक्खाओ परिएसिज्जमाणे पेहाए दोहिं उक्खाहिं परिएसि ज्जमाणे पेहाए तिहिं उक्खाहिं परिएसिज्जमाणे पेहाए कुंभी

मुहाओ वा कलोवाइओ वा संनिहिसंनिचयाओ वा परिए-सिज्जमाणे पेहाए तहप्पगारं असणं वा ४ अपुरिसंतरकडं जाव अणासेवियं अफासुयं जाव नो पडिग्गाहिज्जा ॥ अह पुण एवं जाणिज्जा पुरिसंतरकडं जाव आसेवियं फासुयं पडिग्गाहिज्जा ॥ (सू० १०)

તે ભાવભિક્ષુ આવા પ્રકારનું ભોજન વિગેરે જાણે કે, આઠમનો પૌષધ ઉપવાસ વિગેરે તે અષ્ટમીપૌષધ તે જેમા હોય તે અષ્ટમીપૌષધ ઉત્સવ છે, તેજ પ્રમાણે પંદર દિવસે આવનારો ઠેઠ રૂતુના છેડે આવનારો, વિગેરે મહિને બે મહિને ત્રણ મહિને ચાર મહિને છ મહિને રૂતુમાં રૂતુસંધિમાં અથવા રૂતુ બદલાતાં કોઇપણ નિમિત્તને ઉદ્દેશીને ઘણા શ્રમણ બ્રાહ્મણ અતિથિ કૃપણવનીમગોને એક પિઠરક (તપેલામાં) થી ભાત વિગેરે ' परिएसिज्जमाण ' આપેલાને ખાતાં દેખીને અથવા બે ત્રણ પિઠરકથી અપાતું હોય વિગેરે જાણવું. આ ' પિઠરક' તે સાંકડા મોઢાની હોય તો કુંભી (ચરૂ) છે, અને ' કલોવાઈઓ ' પિચ્છી પિટક (દેગડા) છે, તેમાંથી કોઈપણમાંથી અપાય, અથવા સંનિધિ તે ગોરસ વિગેરેનો સંચય હોય, તેમાંથી અપાતું હોય, (' तओ एवंविहं जायंतियं पिंडं समणाईणं परिएसिज्जमाणं पेहाए ') ત્તિ આવો પિંડ અપાતો જાણીને તેજ પુરૂષ સાધુ વિગેરેને ઉદ્દેશીને બનાવીને આપતો હોય તો અપ્રાસુક અનેષણીય માનતો, મળતું હોય તોપણ તે લે નહિ, હવે અમુક વિશેષણવાળું લેવા યોગ્ય બતાવે છે.

तहप्पगारं असणं वा ४ मयं वा पुण जाइज्जा णो॰ ।
दिज्जा फासुयं जाव पडिग्गाहिज्जा ॥ (सू॰ १२ ।

તે ભિક્ષુ આ પ્રમાણે વળી આહાર વિગેરે ૪ પ્ર
જાણે કે આ બીજા પુરૂષને અપાયો નથી તો અનેષણીય
ણુક જાણીને પોતે ન લે, તે કેવો આહાર તે કહે છે.

સમવાય (મેળો) શંખચ્છેદશ્રેણી (
વિગેરેનો પિંડ નિકર મરેલાની પાછળ જે પિંડ અપાય
(ગુજરાતમાં શ્રાદ્ધ કહેવાય છે) તે તથા ઈંદ્રઉત્સવ (
કાર્તિકી પુર્ણીમાએ થતો) સ્કંદ તે કાર્તિકસ્વામીનો મહો
પૂર્વે કરાતો રૂદ્ર (મહાદેવ) વિગેરે જાણીતા છે. મુકુંદ (
દેવ) એટલે ઈંદ્ર, સ્કંદ, રૂદ્ર, મુકુંદ, ભૂત, જક્ષ, નાગ,
ચૈત્ય, વૃક્ષ, ગિરિ, દરિ, અગડ, તલાગ, દ્રહ, નદી, સરો
સાગર, આગર અથવા તેવા કોઈ દેવ વિગેરેને ઉદ્દેશીને
મહોત્સવ કરે ત્યાં જે કોઈ શ્રમણ બ્રાહ્મણ અતિથિ કૃપણ
મગ વિગેરે આવે તેને આપવા માટે ભોજન બનાવે, તેવું
કોઈ જૈનસાધુ જાણે કે તે રસોઈ બનાવનારના કબજામાં છે
તે અશુદ્ધ જાણીને ન લે, જોકે ત્યાં બધાને દાન દેવાનું ન
તોપણ ત્યાં ઘણા માણસો એકઠાં થયાં હોય, તેથી ત્યાં સં
(રસોઇખાના) આગળ આહાર લેવા ન જવું, તેજ વિશે
સહિત કહે છે—

વળી આવો આહાર જાણે, કે જે શ્રમણ વિગેરેને આ
વાનું હોય તેને અપાયું છે, અને ગૃહસ્થલોકોને ત્યાં ખા

ે, તો ત્યાં જરૂર હોય તો આહાર માટે જાય, તે ગૃહસ્થો-
નામ કહે છે, જેમકે ગૃહસ્થોની ભાર્યા વિગેરેને પૂર્વે ખાતા
એ, અથવા માલિકને જુએ, તો માલિકને ઉદ્દેશીને સાધુ
લે કે હે આયુષ્યમતિ ! હે બેન ! મને જે કંઇ ભોજન તૈયાર
ય તે આપ, ' આવું સાધુ બોલે છતે કોઇ ગૃહસ્થ ભોજન
ગેરે લાવીને આપે, અને ત્યાં ઘણો જનસમૂહ ભેગો થવાથી
થવા તેવાં બીજાં કારણ હોય તો સાધુ પોતાની મેળે યાચે,
થવા યાચ્યાવિના પણ ગૃહસ્થ આપે, અને તે પ્રાસુક એષ
ીય અન્ન વિગેરે જાણે તો સાધુ લે.

હવે અન્ય ગામની ચિંતા (વિચાર) ને આશ્રયી કહે છે

। से भिक्खू वा २ परं अद्धजोयणमेराए संखडिं नच्चा
खडिपडियाए नो अभिसंधारिज्जा गमणाए ॥ से भिक्खू
ा २ पाईणं संखडिं नच्चा पडीणं गच्छे अणाढायमाणे. प-
ाणं संखडिं नच्चा पाईणं गच्छे अणाढायमाणे. दाहिणं सं-
डिं नच्चा उदीणं गच्छे अणाढायमाणे, उईणं संखडिं नच्चा
ाहिणं गच्छे अणाढायमाणे, जत्थेव सा संखडि सिया, तं-
हा—गामंसि वा नगरंसि वा खेडंसि वा कब्बडंसि वा
डंबंसि वा पट्टणंसि वा आगरंसि वा दोणमुहंसि वा नेग-
ंसि वा आसमंसि वा संनिवेसंसि वा जाव रायहाणिंसि
ा संखडिं संखडिपडियाए नो अभिसंधारिज्जा गमणाए.
ेवली बूया—आयाणमेयं संखडिं संखडिपडियाए अभि-
धारेमाणे आहाकम्मियं वा उद्देसियं वा मीसजायं वा कीय-

તેમને માટે સાંકડા દરવાજા જે ઘરને હોય તે સા
મોટા કરાવે, અથવા ઘણા મોટા હોય તે જરૂર જેટલ
કરાવે, અથવા સરખી જગ્યા હોય તે ઓીઓને આજ
થી વિષમ કરાવે, અથવા વિષમ હોય તે સાધુઓના
માટે સરખી બનાવે છે, તથા ઘણી હવાવાળી જગ્યાને
હોય તો પવન ન આવે તેવી બનાવવા આરંભ કરે,
લો હોય અને પવન વિનાની જગ્યા હોય તો હવાવાળ
વવા પ્રયત્ન કરે, તથા ઉપાશ્રયના ચોકમાં લીલું ઘાસ
છેદી છેદી–ઉખેડી ઉખેડીને ઉપાશ્રય રહેવાયોગ્ય સં
બનાવે, અથવા સુવાની જગા સંસ્તારકને સુધારે.
મનમાં એવો ઉદ્દેશ રાખે કે સાધુની શય્યાના સંસ્કારમ
શું કર્તવ્ય છે. માટે આપણે કરવું જોઇએ, કારણ
નિર્ગ્રંથ–અકિંચન છે, વળી ગૃહસ્થ તેમ ન કરે તો કાર
સાધુ પોતે (નિર્ધૃણ થઇને) કરીલે. તેટલા માટે અને
થી દુષ્ટ એવું સંખડિ (જમણ) જાણીને લગ્ન વિગેરેન
મ અને મરણ પાછળની પછીની સંખડીમાં જમણને
સાધુ ન જાય, અથવા આગળ સંખડિ થવાની છે, માટે
સાધુ જાય, અથવા ગૃહસ્થ જગ્યાને સુધારી રાખે, અ
ખડિ પૂરી થઇ, માટે હવે વધેલું ભોજન (મિષ્ટાન્ન)
એવી બુદ્ધિથી પછીથી સાધુઓ જાય, માટે સાધુએ તેવી
ડિના જમણને ઉદ્દેશીને તેવા સ્થાનમાં વિહાર ન કરવો
સાધુની સંપૂર્ણ સંયમશુદ્ધિ છે, કે સંખડિમાં સર્વથા
માડીવાળવું.

त्रीजो उद्देशो.

बीजो उद्देशो कहीने त्रीजो कहे छे, तेनो आ प्रमाणे सं-, गया उद्देशोमां बताव्युं छे के संखडिमां दोषो जाणीने ानो निषेध कर्यो, हवे बीजे प्रकारे तेमां रहेला दोषोने छे.

: एगइओ अन्नयरं संखडिं आसित्ता पिबित्ता छड्डिज्ज वा भुत्ते वा से नो सम्मं परिणमिज्जा अन्नयरे वा रोगायंके समुप्पज्जिज्जा केवली बूया आयाणमेयं। १४) इह खलु भिक्खू गाहावईहिं वा गाहावईणीहिं रेयायएहिं वा परिवाईयाहिं वा एगज्जं सद्धिं सुंडं ो वइमिस्सं हुरत्था वा उवस्सयं पडिलेहेमाणो नो ज्जा तमेव उवस्सयं संमिस्सीभावमावज्जिज्जा, अन्नमाणे मत्ते विप्परियासियभूए इत्थिविग्गहे वा किलीबे वा स्सुं उवसंकमित्तु बूया—आउसंतो समणा! अहे आ-से वा अहे उवस्सयंसि वा राओ वा वियाले वा गाम-नियंतियं कट्टु रहस्सियं मेहुणधम्मपरियारणाए आउ-, तं चेवेगइओ सातिज्जिज्जा—अकरणिज्जं चेयं संखाए आयाणा (आयतणाणि) संति संचिज्जमाणा पच्चवाया ते. तम्हा से संजए नियंठे तहप्पगारं पुरेसंखडिं वा प-संखडिं वा संखडिं संखडिपडियाए नो अभिसंधारिज्जा ाए ॥ (सू० १५)

તે ભિક્ષુ આગળ–પાછળની કોઇપણ 'સંખડી' પાસે કે જાતે સાંભળીને નિશ્ચય કરે કે ત્યાં અવશ્યે જમ તો ત્યાં ઉત્સુકપણાથી અવશ્ય દોડે કે મને અદ્ભૂત ભે મળશે. તો ત્યાં ગયા પછી જુદા જુદા ઘરોથી સમુદાયની જીય ગોચરી આધાકર્માદિ દોષ રહિત ફક્ત રજોહરણ વિ વેષથી મળે તે ઉત્પાદન દોષ રહિત લેવી, તે તેનાથી શકે નહિ, અને કપટ પણ કરે, પ્ર૦–કેવી રીતે ? પોતે ગુરૂપ થી 'પ્રતિજ્ઞા' કરીને જાય, કે જુદા જુદા ઘેરેથી ગોચરી ય, પણ ઉપર બતાવેલી રીતે તેમ લેવા શક્તિવાન ન થ અને સંખડિમાંજ જાય. માટે આલોક પરલોકના અપાયે ભયને જાણીને સંખડિ તરફ ન જાય. કેવીરીતે કરે. તે કહે તે ભિક્ષુ કારણ વિશેષે ત્યા જાય તોપણ યોગ્ય સમયે જુ જુદા ઘરોમાં જઇને સામુદાયિક આહાર–પાણી પ્રાસુક વેષ થી મળે તે ધાત્રીપિંડ વિગેરે દોષથી રહિત લઇને આહાર ક

से भिक्खू वा २ से जं पुण जाणिज्जा गामं वा जाव यहाणि वा इमंसि खलु गामंसि वा जाव रायहाणिंसि वा मं डी सिया तंपि य गामं वा जाव रायहाणिं वा संखडिं मं डिपडियाए नो अभिसंधारिज्जा गमणाए ॥ केवली ब्रू आयाणमेयं आइण्णाऽवमा णं संखडिं अणुपविस्समाणस्स पाएण वा पाए अक्कंतपुव्वे भवइ, हत्थेण वा हत्थे संचालि यपुव्वे भवइ, पाएण वा पाए आवडियपुव्वे भवइ, सीसे वा सीसे संघट्टियपुव्वे भवइ, काएण वा काए संखोभिय पुव्वे भवइ, दंडेण वा अट्ठीण वा मुट्ठीण वा लेलुणा वा कव

न वा अभिहडपुव्वेण वा भवइ, नोअंहडण वा उम्मिस्स-
ण्णे भवइ, रयणा वा परिणामियपुव्वे भवइ, अणंगसिआणि
परिभुत्तपुव्वे भवइ, अन्नंनि वा दिज्जमाणे पडिग्गाहि-
पुव्वे भवइ, तम्हा से संजए नियंठे तहप्पगारं आइण्णोमा
संखडिं संखडिपडियाए नो अभिसंधारिज्जा गमणाए ॥
(सू० १७)

वळी ते भिक्षु ले आ प्रमाणे जाणे के गाममां, नगरना
अथवा राजधानीमां कोइपण स्थळे संखडि (जमण) थवानी
. त्यां चरक ( ) विगेरे अनेक भिक्षाचरो
शे. त्यां जमणनी बुद्धिओ साधु विहार न करे. त्यां जवाथी
ता दोषोने सूत्रवडे कहे छे, के केवळी (सर्वज्ञ) प्रभु तेने
र्म उपादान छे. ओज बतावे छे. ते संखडि चरक विगेरेथी
याप्त हशे. ओटले १०० नी रसोइ होय त्यां पांचसो भेगा
शे. त्यां थोडी रसोईने लीधे आवा दोषो थाय छे. धक्काधक्की-
ं ओकना पग बीजाने लागशे. हाथथी हाथ अथडाशे. पात्रां
ाथे पात्रां अथडाशे. अथवा माथासाथे माथुं भटकाशे. साधु-
ी काय साथे चरक विगेरेनी काया अथडाशे. ते वखते धक्का
ागतां ते बावो कोपायमान थतां झघडो करशे. पछी ते रीस-
ां आवीने दंड (लाकडी) थी केरीना गोटला विगेरेथी मु
ाथी माटीना ढेफाथी कपाल (घडाना ठीकरा) थी साधुने घा-
ल करशे, अथवा ठंडा पाणीथी सिंचशे, धूळथी कपडां बगा-
डे, आ दोषो तो जग्याना संकोचने लीधे थाय छे, पण ओर्छ
सोइने लीधे आवा दोषो थाय छे. अशुद्ध आहार खावाने

પણ લબ્ધિવિનાના જિનકલ્પીને પાત્ર પ્રકારનાં પાત્ર નિર્યોગ થવાથી ૧૨ ઉપકરણ થાય છે. १ पत्तं २ पत्ताबं ३ पायट्ठवणं च ४ पायकेसरिया ॥ ५ पडलाइं ६ रयत्ताणं ७ गोच्छओपाय निज्जोगो ॥ १ ॥

૧ પાત્ર ૨ પાત્રાનો બંધ ૩ પાત્રસ્થાપન ૪ પાત્ર કેસરિ (પુંજણી) ૫ પડલા ૬ રજસ્રાણ ૭ ગોચ્છો. ઉપરનાં પાં તેમાં મળતાં બાર ઉપકરણ વધારેમાં વધારે જિનકલ્પીને હોય તે ગોચરીમાં જાય, ત્યારે સાથે લેઇજાય તેમ બીજે સ્થ પણ જતાં સાથે લેઇ જાય, તે કહે છે, એટલે ગામ વિગેરે બહાર સ્વાધ્યાય કરવા અથવા સ્થંડીલ જવા જાય તોપણ બધ ઉપકરણ લેઇ જાય, આ બીજું સૂત્ર છે, તેજ પ્રમાણે બીજે ગામ જાય તોપણ લેઇને જાય, એ ત્રીજુ સૂત્ર છે. હવે ગમન ના અભાવનાં નિમિત્ત કહેછે.

से भिक्खू० अह पुण एवं जाणिज्जा—तिव्वदेसिय वासं वासेमाणं पेहाए तिव्वदेसियं महियं संनिवयमाणं पेहाए महवायेण वा रयं समुध्धुयं पेहाए तिरिच्छसंपाइम वा तसा पाणा संथडा संनिवयमाणा पेहाए से एवं नच्चा नो सव्वं भंडगमायाए गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पविसिज्ज वा निक्खमिज्ज वा बहिया विहारभूमिं वा वियारभूमिं वा निक्खमिज्ज वा पविसिज्ज वा गामाणुगामं दूइज्जिज्जा ॥ (सू० २०)

તે ભિક્ષુ કદી આવું જાણે કે અહીં લંબાણક્ષેત્રમાં આ ળ પડે છે, અથવા ધુમસ પડેછે, અથવા વંટોળીયો વાઇને ધુ

ઉડે છે, અથવા તીરછા–પતંગીયાં વિગેરે ઝીણાં જંતુઓ ઉડીને શરીરસાથે આથડે છે, તો તે સાધુ પૂર્વે ત્રણ સૂત્રમાં બતાવેલ ઉપધિ લઇને જાય આવે નહિ, તેનો પરમાર્થ આ છે, કે જિનકલ્પીનો આ કલ્પ છે કે જ્યારે બહાર નીકળે ત્યારે પ્રથમ ઉપયોગ દે કે વર્ષાદ, ઝાકળ કે ધુમસ વરસે છે કે વરસવાનો છે? જો પ્રથમ જાણે તો ન નીકળે. કારણ કે તેની શક્તિ એવી છે કે છમાસ સુધી પણ ઝાડોમાત્રું (ઝાડો પેશાબ) રોકી શકે, અને સ્થવિરકલ્પી પણ ઉપયોગ દે, અને જાણ્યા પછી કારણ હોય તો નીકળે ખરો. પણ પોતાની બધી ઉપધિ લેઇને ન નીકળે. પ્રથમ બતાવી ગયા કે અધમ કુલોમાં ગોચરી વિગેરે માટે જવું આવવું નહિ. પણ હવે અનિંદનીક કુલોમાં પણ દોષોના દેખાવાથી ત્યાં જવાનો નિષેધ છે, તે બતાવે છે.

से भिक्खू वा २ से जाइं पुण कुलाइं जाणिज्जा तंजहा खत्तियाण वा राईण वा कुराईण वा रायपेसियाण वा राय वंसट्ठियाण वा अंतो वा बाहिं वा गच्छंताण वा संनिविट्ठाण वा निमंतेमाणाण वा अनिमंतेमाणाण वा असणं वा ४ लाभे संते नो पडिगाहिज्जा (सू० २१) ॥ १-१-३ ॥ पिण्डैषणायां तृतीय उद्देशकः ॥

તે ભિક્ષુ એવાં કુલો જાણે કે, ચક્રવર્તી, વાસુદેવ, બળદેવ વિગેરે ક્ષત્રિયોનાં આ છે, અથવા ક્ષત્રિયોથી અન્ય રાજાઓનાં કુલો છે, કુરાજ તે નાનાં રજવાડા (નાના ઠાકરડા વિગેરે) નાં કુલો છે, રાજાના પ્રેષ્ય તે દંડપાશિક (હવાલદાર ફોજદાર)

નાં કુળો તથા રાજવંશમાં રહેલા તે રાજાના મામા તથ
ભુઓ વિગેરેનાં કુળોમાં સંપાતના ભયથી પેસવું નહિ
જતાં આવતાં અંદર રહેલા માણસોથી અથવા બહાર
માણસોથી અથવા જતા આવતા માણસોથી સાધુઓને દ
થાય, માટે કોઇ ગોચરીનું નિમંત્રણ કરે, અથવા નિમં
કરે, અથવા ભોજન મળતું હોય તોપણ ત્યાં ગોચરી
જવું નહિ.

ત્રીજો ઉદ્દેશો સમાપ્ત થયો.

चोथो उद्देशो.

ત્રીજો કહીને ચોથો ઉદ્દેશો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે
બંધ છે, ગયા ઉદ્દેશામાં સંખડિ સંબંધી વિધિ કહી,
પણ તેની બાકીની વિધિ કહે છે.

से भिक्खू वा० जाव समाणे से जं पुण जाणेज्जा मं
इयं वा मच्छाइयं वा मंसखलं वा मच्छखलं वा आहेणं
पहेणं वा हिंगोलं वा संमेलं वा हीरमाणं पेहाए अंतरा
मग्गा बहुपाणा बहुबीया बहुहरिया बहुओसा बहुउ
बहुउत्तिंगपणगदगमट्टियमक्कडासंताणगा बहवे तत्थ सम
माहणअतिहिकिवणवणीमगा उवागया उवागमिस्संति (
तत्थाइण्णा वित्ती नो पन्नस्स निक्खमणपवेस

पन्नस्स वायणपुच्छणपरियट्टणाणुप्पेहधम्माणुओगचिंता-
से एवं नच्चा तहप्पगारं पुरेसंखडिं वा पच्छासंखडिं वा
खडिं संखडिपडिआए नो अभिसंधारिज्जा गमणाए ॥ से
भिक्खू वा० से जं पुण जाणिज्जा मंसाइयं वा मच्छाइयं वा
व हीरमाणं वा पेहाए अंतरा से मग्गा अप्पा पाणा जाव
संताणगा नो जत्थ बहवे समण० जाव उवागमिस्संति अ-
प्पाइन्ना वित्ती पन्नस्स निक्खमणपवेसाए पन्नस्स वायणपु-
च्छणपरियट्टणाणुप्पेहधम्माणुओगचिंताए, सेवं नच्चा तहप्प-
गारं पुरेसंखडिं वा० अभिसंधारिज्ज गमणाए ॥ (सू० २२

તે સાધુ કોઇ ગામ વિગેરેમાં ભિક્ષા માટે ગયો હોય, ત્યાં સંખડિ આવા પ્રકારની જાણે તો ત્યાં ગોચરી જવું નહિ. જેમાં માંસ વિગેરે પ્રધાન છે, માંસના સ્વાદુઓ માટે મુખ્ય તેજ વસ્તુ હોય, એટલે પ્રથમ તેને વધારે રાંધે, અથવા બીજી રસોઇ પૂરી થયા પછી તે તેના સ્વાદુઓ માટે રાંધે, ત્યાં કોઈ સગો વિગેરે તેવું અભક્ષ્ય ભોજન ઘેર લઇ જાય, તેવું દેખીને ત્યાં સાધુ જાય નહિ, તેના દોષો હવે પછી કહેશે, તેજ પ્રમાણે માછલાંથી વધારે પ્રધાન હોય, તેજ પ્રમાણે માંસખલ આશ્રયી પણ જાણવું. ત્યાં સંખડિ માટે માંસ છેદીને તેને સુકાવે, અ-થવા સુકવેલું, ઢગલો કરેલું હોય, તેજ પ્રમાણે માછલાસંબંધી પણ જાણવું, અથવા વિવાહ પછી વહુ ઘેર આવતાં વરના ઘરે ભોજન થાય છે, અથવા વહુને લઇ જતાં સાસરે ભોજન થાય છે, હિંગોલ, તે મરેલાનું ભોજન છે, અથવા યક્ષની યાત્રા વિ-ગેરે માટે ભોજન છે, ' સંમેલ ' તે પરિવારના સન્માનનું ભો-

જન. અથવા ગોડીયાઓનું ભોજન, આવું કોઈપણ જમણ જાણીને ત્યાં કોઇ સગાં-વ્હાલાંથી તે નિમિત્તે લઇ જવાતું દેખીને ત્યાં ભિક્ષામાટે જવું નહિ, ત્યાં થતા દોષોને બતાવે છે, ત્યાં રસ્તામાં જતાં બહુ પતંગ પ્રાણીઓ હોય છે, તથા બહુ બીજ, બહુ હરિત, બહુ અ ઘણું પાણી બહુ ઉત્તિંગ પનક ભીંજવેલી માટી કરોળ જાળાં હોય છે, તથા ત્યાં જમણ જાણીને ઘણા શ્રમણ અતિથિ કૃપણ વણીમગ આવ્યા, આવશે અને આવે છે, રક વિગેરેથી વ્યાપ્ત હોય છે, તેથી બુદ્ધિમાન સાધુને ત્ય આવવું કલ્પે નહિ, તેમ ત્યાં જનારને ગીતવાજીંત્રના સં ભણવું ભણાવવું અર્થચિંતવન વિગેરે થઇ શકે નહિ, તે સાધુને આવતાં જતાં ઘણો કાળ લાગે, તેથી બહુ દોષ સંખડિમાં જ્યાં માસ વિગેરે મુખ્ય છે, તેવા પ્રથમના માં કે પાછળના જમણમાં તેને ઉદ્દેશીને સાધુએ જવું હવે અપવાદ માર્ગ કહે છે.

તે ભિક્ષુ માર્ગમાં વિહાર કરતાં દુર્બળ થાય, માં માંથી ઉઠયો હોય, તપચરણથી દુર્બળ થયો હોય, અ બીજે કંઇ આહાર મળે તેવું સ્થાન ન હોય, અથવા ત્યાં વાની ચીજ મળે તેમ હોય, તો તેવા જમણમાં કારણ પ્ર જવું પડે તો જે રસ્તે સૂક્ષ્મ જીવો ઘાસ બીજ કે વચમાં ન પડયુ હોય તો તે રસ્તે માંસ વિગેરેના દોષો દૂર કરવા મર્થ હોય તો કારણે જાય, અને પોતાને ખપની ભક્ષ્ય વ લઇ આવે. (જૈનોમાં દશ વિકૃતિ વિગઇ છે. ઘી, દૂધ, દ

ગોળ, કોઈ કોરટ્ટે સોકડું ઘી કે દૂધ, દહીં, તેલ, ગોળ ાવાંમાં ઘી. તેલ પ્રમાણ ન કરીને વધેલ હોય તે કહાઉ કહેવાય. આ પદાર્થો જરૂર પડે તો હેવાય છે. પણ માંસ માંખણ અને માખી વિગેરેનું મધ તો અભક્ષ્ય છે. કાં- રેમાં જીવોની ઉત્પત્તિ છે. અને તે ખાનારને ઇંદ્રિયો દ- વી તથા સુબુદ્ધિ રાખવી દુર્લભ છે, માટે જૈન સાધુ કે વર્જવા યોગ્ય છે, માટે બને ત્યાંસુધી તેવા રહને પણ નિષેધ છે. વખતે તે ખરાબ વસ્તુની દુર્ગંધિ સાથે બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ થાય છે

આધુનિક કાળમાં એક અમેરિકન વિદ્વાન મેંકડીને પો- ચરિત્રમાં લખ્યું છે કે "પોતે એક વખત નદીના કિના- ગયો ત્યાં માછલી પકડનારાની જાળમાં માછલીઓ તરફડતી ...તેને તેણે પ્રતિજ્ઞા કરીકે હવે પછી હું કદીપણ માછલીનું ...ણ કરીશ નહિ તેમ બીજું પણ જીવહિંસાવાળું ભોજન ...ા નહિ." કેટલાંક વરસ સુધી તેણે તે પ્રતિજ્ઞા પુરી પાળી, ...ી જ્યારે તે ઇંગ્લેંડ ગયો. ત્યારે તેણે ત્યાંની હોટલમાં ઉતા- ...કર્યો, ત્યાં માહમસાહારી રંધાતા ભોજનમાં માછલીનો પણ ...ોઈ તેની ગંધથી યાદ આવ્યો. અને પોતાની પ્રતિજ્ઞા તોડીને ...ાવા લાગ્યો, અને પશ્ચાત્તાપ કરવા લાગ્યો. આથી કોઈ- ...આત્માર્થી જીવદયાનું બંધુએ તેવી હોટલમાં જવું નહિ. ...ો પશ્ચાત્તાપ થાય, વિલાયતમાં જનારા કે મુંબઈ જેવા

શહેરમા રહેનારા કુસોબતે માંસ, માછલી અને મદિરાન ખનીને કે રજવાડામાં રહીને રાજના અમલદારો પોતે દયાળુ હોય છે અને પાછળથી ભ્રષ્ટ થાય છે, માટે જ્યાં શકિત હોય તોજ ત્યાં જઈને નિર્દોષ ભોજન લેવું નહિ પણ જવું વર્જનીય છે. કારણકે અલ્પસ્વાદને ખાતર પાપો કરીને દુર્ગતિમા જતાં અનંતકાળ ભવભ્રમણ કરવું પડે છે, મનુષ્ય જન્મ મળવો પણ બહુ દુર્લભ છે. એટલુંજ પણ ઉપરથી બ્રાહ્મણ કે વણિક કહેવાતા કુળમાં પણ જો ગમન અને મદિરાનો પ્રચાર હોય તો તેની લક્ષ્મીના હે લલચાઇ તેને ઘેર ન જવું. એજ સર્વોત્તમ માર્ગ છે. ગરી રનો સાદો જુવારનો ટુકડો કે ઝુંપડામાં રહેવું લાખ દરજ્જે છે. જો જીવદયાનો સંપૂર્ણ ધર્મ પળાતો હોય તો-આ લખવું પણ એટલા માટે છે કે વિદેશી રાજ્યમાં દવાના દારૂના બાટલા ઘરમા અપવિત્રતા કરે છે, અને વેશ્યાનો બધાં કુવ્યસનોને છુપા શીખવે છે તેમને આ શ્લોક યોગ્ય છે.

घूतं च मांस च सुरा च वेश्या, पापर्द्धि चौर्य परदार ।
एतानि सप्त व्यसनानि लोके, घोरातिघोरं नरकं नयन्ति

જુગાર (સટ્ટો), માંસ, મદીરા, વેશ્યાગમન શી ચોરી, પરદારા સેવન આ સાત કુટેવો ઘેરમાંથી ઘોર નર લઇ જાય છે.

અલાભ. ભિક્ષા અભિગ્રહમાં ભિક્ષા ન મળી [illegible]
કરી છે.

से भिक्खू वा २ जाव पविसिउकामे से जं पुण जाणि-
ज्जा खीरिणियाओ गावीओ खीरिज्जमाणीओ पेहाए असणं
वा ४ उवसंखडिज्जमाणं पेहाए पुरा अप्पजूहिए सेवं णच्चा
णो गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए निक्खमिज्ज वा पविसि-
ज्ज वा ॥ से तमादाय एगंतमवक्कमिज्जा अणावायमसंलोए
चिट्ठिज्जा, अह पुण एवं जाणिज्जा खीरिणियाओ गावीओ खी-
रियाओ पेहाए असणं वा ४ उवक्खडियं पेहाए पुराए
जूहिए सेवं नच्चा तओ संजयामेव गाहावइ० निक्खमिज्ज वा ।
(सू० २३)

તે ભિક્ષુ ગૃહસ્થના ઘરમાં પેસતાં આ પ્રમાણે જાણે કે ઘણી દુઝણી પ્રસુતિવાળી ગાયો દોહવાય છે, તો ત્યાં આવો દોહવાતી દેખીને ચારે પ્રકારનો આહાર 'રંધાતો' દેખીને અથવા ભાત વિગેરે રાંધેલો તૈયાર દેખીને પણ પ્રથમ બીજાને આપેલો હોય તોપણ પ્રવર્ત્તમાન અધિકરણની અપેક્ષાવાળો પ્રકૃતિભદ્રક વિગેરે કોઈ ગૃહસ્થ સાધુને દેખીને શ્રદ્ધાવાળો બને ઘણું દૂધ તેમને આપું, આવી બુદ્ધિથી વાછડાને પીડા કરે, દોહવાતી ગાયોને ત્રાસ પમાડે, તે કારણથી સાધુને પડેલાના કારણે સંયમ તથા આત્માની વિરાધના થાય, અને કઠણ રંધાયેલા ભાત વિગેરેને જલદી રાંધવા માટે પ્રયત્ન કરે તેથી પણ સંયમ વિરાધના છે, માટે તેવું જાણીને સાધુ ગોચરી માટે ત્યાં ન જાય, ન નીકળે તેવા સ્થળે શું કરવું કહે છે.

તે ભિક્ષુ તે ગાયનું દોહવું, વિગેરે જાણીને એક એ જ્યાં ગૃહસ્થ ન આવે, ન દેખે ત્યાં ઉભો રહે, ત્યાં રહેતાં આ પ્રમાણે પછી જાણે કે ' ગાયો દોહવાઇ ગઇ ' ત્યારપછી ગોચરીની જરૂર હોય તો શુદ્ધ આહાર લેવા યે હોય તે લેવા જાય અને નીકળે.

પિંડના અધિકારથીજ આ કહે છે.

भिक्खागा नामेगे एवमाहंसु—समाणा वा व
सा गामाणुगामं दूइज्जमाणे खुड्डाए खलु अयं गामे संनि
ए नो महालए से हंता भयंतारो बाहिरगाणि गामाणि
भिक्खायरियाए वयह. संति तत्थेगइयस्स भिक्खुस्स पुरे
या वा पच्छासंथुया वा परिवसंति. तंजहा—गाहावई
गाहावइणीओ वा गाहावइपुत्ता वा गाहावइधूयाओ व
हावइसुण्हाओ वा धाईओ वा दासा वा दासीओ वा क
करा वा कम्मकरीओ वा. तहप्पगाराइं कुलाइं पुरेसंथु
वा पच्छासंथुयाणि वा पुव्वामेव भिक्खायरियाए अणु
विस्सामि, अवि य इत्थ लभिस्सामि पिंडं वा लोयं वा
वा दहिं वा नवणीयं वा घयं वा गुलं वा तिल्लं वा महुं
मज्जं वा मंसं वा सक्कुलिं वा फाणियं वा पूयं वा सि
रिणिं वा, तं पुव्वामेव भुच्चा पिच्चा पडिग्गहं च संलि
संमज्जिय तओ पच्छा भिक्खूहिं सद्धिं गाहाव पविसिस्स
वा निक्खमिस्सामि वा. माइट्ठाणं संफासे, तं नो एवं क
रा ॥ से तत्थ भिक्खूहिं सद्धिं कालेण अणुपविसित्ता त
इयरेयरेहिं कुलेहिं सामुदाणियं एसियं वेसियं पिंडवायं

इमाहित्ता आहारं आहारिज्जा. एयं खलु तस्स भिक्खुस्स
। भिक्खुणीए वा सामग्गियं० (सू० २४) ॥ २-१-४ ॥
रणैषणायां चतुर्थं उद्देशकः ॥

કેટલાક સાધુઓ જે એક સ્થળે જંઘાબળ ક્ષીણ થવાથી
એક જગ્યાએ રહ્યા હોય, તથા માસકલ્પનો વિહાર કરનારા
કઈ જગ્યાએ માસકલ્પ રહ્યા હોય, તે સમયે બીજા વિહાર ક-
નારા પરોણા સાધુ ત્યાં આવીને ઉતર્યા હોય, તેમને પૂર્વે સ્થિર
રહેલા અથવા માસકલ્પી ઉતર્યા હોય તેઓ કહે કે, આ ગામ
ક્ષુલ્લક (નાનું) છે, અથવા ગોચરી આપવામાં તુચ્છ છે, તથા
સૂતક વિગેરેથી ઘર અટક્યાં છે, માટે ઘણુંજ તુચ્છ છે, તેથી
હે પૂજ્ય ! આપ બને ત્યાંસુધી નજીકના ગામમાં ગોચરી માટે
જાઓ, તો તે પ્રમાણે કરવું. હવે રહેલા સાધુનો દોષ બતાવે છે.

અથવા ત્યાં રહેનાર સાધુના પૂર્વના સગા સત્રીજા વિગેરે
હોય, અથવા પછવાડેના સગાં, સાસરીયાનાં સગા વિગેરે હોય.
તે બતાવે છે, જેમકે ગૃહસ્થ, તેની સ્ત્રી તેના પુત્રો, દીકરીઓ,
દીકરાની વહુઓ, ધાવમાતા, દાસદાસી, નોકર, નોકરડી તેનાં
સંસારી સંબંધવાળાં પૂર્વનાં કે પછીના સગા-સંબંધી હોય,
તો ત્યાં પૂર્વે ગોચરી જાઉં, તો ત્યાં સારૂં ભોજનશાલિના
ચોખા વિગેરે તથા દૂધ, દહીં, માંખણ, ઘી, ગોળ, તેલ, મધ,
દારૂ, માંસ, સક્કુલી (તલસાંકળી), ગોળનીપેત, પૂડા, શ્રી-
ખંડ વિગેરે ગોચરીના વખત પહેલાં લાવીને ખાઉં. આ સૂત્ર-
માં ભક્ષ્ય અભક્ષ્ય વસ્તુનો વિવેક સૂ. ૨૨ માં પ્ર. ૪૯ બતા-

ન્યો છે, તે આધારે અપવાદ સમજવો, અથવા કોઈ સાધુ બુદ્ધિથી, રસગૃદ્ધિથી પોતાનાં હિંસક સગાં જે પૂર્વનાં હોય તો ત્યાંથી લાવીને બારોબાર ખાય. (તે માટે આ તેનો નિષેધ કર્યો કે તેણે ત્યાં જવું નહિ,) તેમ અથિ વસ્તુઓ લાવીને ખાય. પીણું પીએ, પછી પાતરાં સ્વચ્છ કરીને પછી ગોચરીના સમયે ડાહ્યા (શાંત) મનવાળો હું નવા આવેલા પરોણા સાથે ગોચરી જઈ આવીશ, કપટ કોઇ કરે તો તે સાધુનુ રસના લોલૂપપણાથી સાધુ નષ્ટ થાય છે, માટે બીજા સાધુએ તેમ ન કરવું. ત્યારે શું કરવુ તે કહે છે

આવેલા પરોણા સાથે ત્યા રહેલા સાધુએ ગોચરી વખતે જુદા જુદા કુલોમાથી થોડી થોડી સામુદાયિક એષ (ઉદગમ દોષ રહિત) તથા વૈષિક તે ફક્ત સાધુના વે મેળવેલ (ધાત્રી પિંડ વિગેરે ઉત્પાદન દોષ રહિત) એ મેળવીને લેવી આજ સાધુની સંપૂર્ણતા છે. (આં સ્થ માસ-મદિરાવાળા કુટુંબમાથી કોઈએ દીક્ષા લીધી હોય, તેણે સગાને ઘેર ગોચરી જુદા ન જવું, તેજ શ્રેયસ્કર કારણકે કુબુદ્ધિ કેવી ખરાબ છે, અને તેનું જૈન ધર્મમાં પ્રાયશ્ચિત છે તે નીચેનુ બનેલું દૃષ્ટાન વાંચવા જેવું છે.

કુમારપાળ રાજાએ જૈનધર્મ સ્વીકાર્યા પહેલાં માંસભક્ષણ કરેલુ અને પાછળથી ત્યાગ કર્યું હતું, તેને એક સમય ઘેબર ખાતા માંસનો સ્વાદ આવ્યો, તેથી શ્રીમાન હેમચં

ાચાર્ય પાસે આવીને પૂછ્યુ. કે મને પંજરણાનું કલ્પે ?
કિ ? ગુરૂએ કહ્યું કે નહિ. પ્રશ્ન—શામાટે ? ઉત્તર—પૂર્વના દુષ્ટ સ્વ
ાવ માંસભક્ષણનો યાદ આવે. કુમારપાળે કહ્યું કે ત્યારે તેન
ુ સ્મરણ થયુ હોય તો તેનું મને પ્રાયશ્ચિત શું આપો ?
બત્રીસ દાંત પાડી નાખવાનું તેજ સમયે લુહારને બોલાવી
ત બત્રીસ કાઢવા કહ્યું, ત્યારે હેમચંદ્રાચાર્યે તે રાજાની રક્ષા
તેમને બીજું પ્રાયશ્ચિત્ત આપ્યું. આથી સમજવાનું એ છે કે
તેવા મ.સગાસણવાળા કુટુંબોમાં જતા કુમારપાળ માફક
પરાબ ચીજ યાદ આવી જાય તો સાધુપણું ભ્રષ્ટ થાય. પણ
બીજા સાધુ સાથે હોય તો તેની શરમથી ત્યાં રહેનારો સાધુ
પણ બચે, અને સગાંને પણ માંસભક્ષણ ન કરવા બોધ આપવા
થી પાપથી બચે.

નાશકઉદ્દસામા પ.સહાથી મુરગાહે જતા રસ્તામા પહા
ડી સ્થળમા એક નાના ગામમા બે સાધુઓ ગયા. તે ગામના પટેલે ગોચરીની પ્રાર્થના કરી પણ સાધુઓએ કહ્યું કે માંસભક્ષણની ગોચરી અમને ન કલ્પે, ત્યારે તેણે કહ્યું, કે જો આપ મારૂં ઘર તેજ કારણથી અપવિત્ર માનતા હો તો હું આજથી તે ત્યાગ કરૂંછું. પછી તેને યોગ્ય પ્રાયશ્ચિત્ત આપી તેનું ઘર પવિત્ર થયા પછી નિર્દોષ ભોજન સાધુએ લીધું ।

ચોથો ઉદ્દેશો સમાપ્ત

ચારીને પાછા ત્વરાથી જતા હોય, આવું દેખીને કોઈ લોલો સાધુ કે લાલચુ સાધુ તે ભોજનના સ્વાદથી લલચાઈને તેમ વિચારે કે હું પણ ત્યાં જઈને ગોચરી લાવું, આમ કરવું સાધુને કલ્પે નહિ. કારણકે આવું કરતાં તેને પણ બીજા માફક કપટ કરવું પડે.

હવે ભિક્ષામાં ફરવાની વિધિ કહેછે.

से भिक्खू वा० जाव समाणे अंतरा से वप्पाणि वा फलिहाणि वा पागाराणि वा तोरणाणि वा अग्गलाणि वा अग्गलपासगाणि वा सति परक्कमे संजयामेव परिक्कमिज्जा. नो उज्जुयं गच्छिज्जा. केवली बूया आयाणमेयं. से तत्थ परक्कममाणे पयलिज्ज वा पक्खलेज्ज वा पवडिज्ज वा, से तत्थ पयलमाणे वा पक्खलेज्जमाणे वा पवडमाणे वा, तत्थ से काए उच्चारेण वा पासवणेण वा खेलेण वा सिंघाणेण वा वंतेण वा पित्तेण वा पूयेण वा सुक्केण वा सोणिएण वा उवलित्ते सिया, तहप्पगारं कायं नो अणंतरहियाए पुढवीए नो ससिणिद्धाए पुढवीए नो ससरक्खाए पुढवीए नो चित्तमंताए सिलाए नो चित्तमंताए लेलूए कोलावासंसि वा दारुए जीवपइट्ठिए सअंडे सपाणे जाव ससंताणए नो आमज्जिज्ज वा पमज्जिज्ज वा संलिहिज्ज वा निल्लिहिज्ज वा उव्वलेज्ज वा उव्वट्टिज्ज वा आयाविज्ज वा पयाविज्ज वा. से पुव्वामेव अप्पससरक्खं तणं वा पत्तं वा कट्ठं वा सक्करं वा जाइज्जा, जाइत्ता से तमायाय एगंतमवक्कमिज्जा २ अहे झामथंडिलंसि वा जाव अन्नयरंसि वा तहप्पगारंसि पडिलेहिय पडिलेहिय

પાંચમો ઉદ્દેશો.

[illegible] પાંચમો ઉદ્દેશો કહે છે તેનો આ પ્ર[illegible] [illegible] ઉદ્દેશામાં નિર્દોષ પિંડ લેવાની વિધિ [illegible] [illegible]

से भिक्खू वा २ जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण जा[illegible] अग्गपिंड [illegible]माणं पेहाए अग्गपिंडं निक्खिप्पमाणं पेहाए अग्गपिंडं हीरमाणं पेहाए अग्गपिंडं परि[illegible]माणं पेहाए अग्गपिंडं परिभुज्जमाणं पेहाए अग्गपिंडं परि[illegible]माणं पेहाए पुरा असिणाइ वा अवहाराइ वा पुरा [illegible] समणमाहणा [illegible] उवसंकमंति से हंता [illegible] [illegible] उवसंकमामि [illegible] [illegible]

सू० [illegible]

તે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] વિશેરના [illegible] છે, તેમાંથી [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], તેનું દેખીને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] જતાનું જોઈને અથવા [illegible] [illegible] [illegible] જોઈને તથા ખોળથી [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] અથવા [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] અભીમ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] અભીમાનીને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ને પાછા ત્વરાથી જતા હોય, આવું દેખીને કોઇ લોભો
ુ કે લાલચુ સાધુ તે ભોજનના સ્વાદથી લલચાઇને તેમ
ારે કે હું પણ ત્યાં જઇને ગોચરી લાવું, આમ કરવું સા-
કલ્પે નહિ. કારણકે આવું કરતાં તેને પણ બીજા માફક
ટ કરવું પડે.

હવે ભિક્ષામાં ફરવાની વિધિ કહેછે.

से भिक्खू वा० जाव समाणे अंतरा से वप्पाणि वा
लिहाणि वा पागाराणि वा तोरणाणि वा अग्गलाणि वा
गलपासगाणि वा सति परक्कमे संजयामेव परिक्कमिज्जा.
उज्जुयं गच्छिज्जा. केवली बूया आयाणमेयं. से तत्थ प-
मनमाणे पयलिज्ज वा पक्खलेज्ज वा पवडिज्ज वा, से तत्थ
यलमाणे वा पक्खलेज्जमाणे वा पवडमाणे वा. तत्थ से
ाए उच्चारेण वा पासवणेण वा खेलेण वा सिंघाणेण वा वं-
ेण वा पित्तेण वा पूएण वा सुक्केण वा सोणिएण वा उव-
लित्ते सिया, तहप्पगारं कायं नो अणंतरहियाए पुढवीए नो
ससिणिद्धाए पुढवीए नो ससरक्खाए पुढवीए नो चित्तमंता-
ए सिलाए नो चित्तमंताए लेलूए कोलावासंसि वा दारुए
जीवपइट्ठिए सअंडे सपाणे जाव ससंताणए नो आमज्जिज्ज
वा पमज्जिज्ज वा संलिहिज्ज वा निल्लिहिज्ज वा उव्वलेज्ज वा
उव्वट्टिज्ज वा आयाविज्ज वा पयाविज्ज वा, से पुव्वामेव अ-
प्पससरक्खं तणं वा पत्तं वा कट्ठं वा सक्करं वा जाइज्जा, जा-
इत्ता से तमायाए एगंतमवक्कमिज्जा २ अहे झामथंडिलंसि
वा जाव अन्नयरंसि वा तहप्पगारंसि पडिलेहिय पडिलेहि-

ग पम्मंसिय पमंसिय तओ संजयामेव आमंज्जिज्ज वा पयाविज्ज वा ॥ (सू० २६)

તે સાધુ ગૃહસ્થને ઘેર ગોચરી જવા માટે જતાં (મહોલ્લો, શેરી, કે ગામ વિગેરેમા પેસતાં માર્ગ જુએ રસ્તામા જતા વચમા સમાન ભૂભાગમા અથવા બે ગ વચમા કયારા બનાવેલા જુએ, અથવા ઘરને કે નગરને કે કોટ હોય, અથવા તોરણો અર્ગલા (અડગલી) અ અર્ગલપાશક (જેમા અર્ગલાનો અંકોડો નાંખે છે, તે નો તે કારણને લઇને તે સીધે માર્ગે ન જાય; કારણકે ત્યાં કેવળીપ્રભુ કહે છે કે કર્મ બંધનનું તે કારણ છે, વખતે સં વિરાધના અથવા આત્મવિરાધના થાય છે તે બતાવે છે, માર્ગે જતા માર્ગમા વપ્રના કારણે વિષમપણાથી કોઈ વ ધ્રુજે, કોઈ વખત ઠોકરખાય, કોઈ વખત પડીજાય, તો છ માંથી કોઈપણ કાયને વિરાધે, તેમજ ત્યા શરીરના મળ પિશાબથી બગડ્યા, લીંટ, વમન, પિત્ત, પરૂ, વીર્ય, લોહી ખરડાય માટે તેવે માર્ગે ન જવું, બીજો માર્ગ ન હોય તેજ માર્ગે જવું પડે તો ઠોકરખાતાં ગારામાં પડીને ખરડા વિગેરે કાદવથી ખરડાયેલ આવું ન કરે, તે કહે છે.

તે સાધુ તેના અશુચિ ગાર વિગેરેમાં પડતાં વચમાં ક ને ઘસ્યા વિના ખુલ્લા શરીરે પૃથ્વી સાથે સ્પર્શ ન કરે, અ ભીની જમીન સાથે કે ધુળવાળી પૃથ્વીસાથે તથા સચિત્ત પ ના સાથે તથા સચિત્ત માટીના ઢેફાસાથે અથવા જુના લાકડ

લાકડું જેમાં અનેક નાનાં ઈંડાં હોય તેની સાથે અથવા ...ીયાના જાળાંવાળી જગ્યા સાથે એકવાર ન સ્પર્શ કરે, ન ...ાર સ્પર્શ કરે, તેનાથી ગારો દૂર ન કરે, તેમ ત્યાં બેસીને ...દૂર કરવા ખોતરે નહિ, તેમ ત્યાં બેસીને ઉદ્દવર્ત્તન (ચો...) ન કરે, તેમ સુકાયલાને પણ ત્યાં ન ખોતરે, તેમ ત્યાં રહીને સૂર્યને તડકે એકવાર ન તાપે, અથવા વારંવાર ન ... શું કરે, તે કહેછે. તે ભિક્ષુ ત્યાંથી નીકળી અલ્પ રજવાણું વિગેરે થાવે, અને અચિત્ત જગ્યાએ નિસાડા વિગેરે એ...માં જોઈને ત્યાં બેસીને શરીરનો કાદવ દૂર કરે, અથવા ...કે તપાવે. અને પછી દૂર કરે અને સ્વચ્છ કરે, વળી શું ? તે કહે છે.

से भिक्खू वा० से जं पुण जाणिज्जा गोणं वियालं प...पहे पेहाए महिसं वियालं पडिपहे पेहाए. एवं मणुस्सं ...सं हत्थिं सीहं वग्घं विगं दीवियं अच्छं तरच्छुं परिसरं ...यालं दिरालं सुणयं कोलसुणयं कोकंतियं चित्ताचिल...यं वियालं पडिपहे पेहाए सइ परक्कमे संजयामेव परक्कमे...ा. नो उज्जुयं गच्छिज्जा । से भिक्खू वा० समाणे अंतरा ...उवाओ वा खाणुए वा कंटए वा घसी वा भिलुगा वा ...समे वा विज्जले वा परियावज्जिज्जा. सइ परक्कमे संजया...व. नो उज्जुयं गच्छिज्जा ॥ (सू० २७)

તે ભિક્ષુ રસ્તામાં જતાં ધ્યાન રાખે. અને જો ત્યાં ... સહે કે રસ્તામાં સાપ, ગોધો વિગેરે છે, અને તે મારકણો ...રો.વ.થી રસ્તો રોધ છે. અથવા છેરી સાપ છે. ...

કે પાડો છે, દુષ્ટ મનુષ્ય છે, ઘોડો, હાથી, સિંહ, વ (વરગડું), ચિત્રો, બળધ, સરભ, જંગલી કુક્કર, કે શીયાળના આકારનું લોમડી જેવું જનાવર છે, જે રાત કો એમ આરડે છે, ચિત્તા, ચિલ્લડય કે જંગલી જાન તેવું કોઇપણ દુઃખદાયી પ્રાણી રસ્તામાં માલૂમ પડે તો ઉપયોગ દઈને ખાત્રી કરે, અને બીજો રસ્તો હોય તો તે રસ્તે ન જતાં ભય વિનાના રસ્તે જાય, તેજ પ્રમાણે મ માટો હોય, ઠુંઠું હોય, કાંટા હોય, ઢોળાવ હોયં, કાંની લી માટી હોય, ઉંચાનીચા ટેકરા હોય, કાદવ હોય, તેવી ન્યાએ બીજો માર્ગ હોય તો ચક્રાવો ખાઇને પણ તે રસ્તે પણ ટુંકા સીધા રસ્તે ન જવું. કારણકે ત્યાં જવાથી તથા પોતાની વિરાધનાનો સંભવ છે.

से भिक्खू वा० गाहावइकुलस्स दुवारबाहं याए परिपिहियं पेहाए तेसिं पुव्वामेव उग्गहं अणुन्नविय अपडिलेहिय अप्पमज्जिय नो अवंगुणिज्ज वा निक्खमिज्ज वा, तेसिं पुव्वामेव उग्गहं पडिलेहिय पमज्जिय पमज्जिय तओ संजयामेव वा पविसेज्ज वा निक्खमेज्ज वा ॥ (સૂ૦ ૨૮)

તે સાધુ ગૃહસ્થને ઘેર ગોચરી જતાં તે ઘરનું બાર ઢાંકેલું જોઇને તે ધણીની રજા લીધા વિના, આંખથી જોઈ ઓઘરણ વિગેરેથી પૂંજ્યા વિના ઉઘાડવું નહિ, ઉઘાડીને પેં નહિ, અને નીકળે પણ નહિ, તેના દોષો બતાવે છે, ગૃહસ્થ

થાય, ઘરમાંથી વસ્તુ ખોવાય તો સાધુના ઉપર શંકા આવે
ઉઘાડેલા દ્વારથી પશુ વિગેરે ઘરમાં પેસી જાય, તેથી સં-
અને આત્મવિરાધના થાય. હવે જો કારણ હોય, તો અ-
દમાર્ગ કહે છે.

તે ઘરમાં જવાની જરૂર હોય તો તેના ધણીની રજા ઉ-
આંખે દેખીને ઓઘાથી પુંજીને બારણું વિગેરે ઉઘાડે,
નો ભાવાર્થ આ છે.

પોતે દરવાજો ઉઘાડીને પેસવું નહિ. જો માંદા આચાર્ય
ગેરે માટે ત્યાં ઔષધ વિગેરે મળતું હોય, અથવા વૈદ્ય ત્યાં
હેતો હોય, અથવા દુર્લભ દ્રવ્ય ત્યાં મળશે, અથવા ઓછી
ાસરી મળેલી હોય, એવાં ખાસ કારણો આવેલી દીધેલા બા-
ણા આગળ ઉભો રહીને શબ્દ કરે (બોલાવે) અથવા પોતે
ંક્ષાગથી પુંજીપ્રમાર્જીને ઉઘાડીને જવું

ત્યાં પ્રવેશ થયા પછીની વિધિ કહે છે.

से भिक्खू वा २ से जं पुण जाणिज्जा समणं वा माहणं
वा गामपिंडोलगं वा अतिहिं वा पुव्वपविट्ठं पेहाए नो तेसिं
संलोए सपडिदुवारे चिट्ठिज्जा. से तमायाय एगंतमवक्कमिज्जा
२ अणावायमसंलोए चिट्ठिज्जा. से से परो अणावायमसंलोए
चिट्ठमाणस्स असणं वा ४ आहट्टु दलइज्जा. से य एवं व-
इज्जा—आउसंतो समणा! इमे भे असणे वा ४ सव्वजणाए
निसिट्ठे तं भुंजह वा णं परिभाएह वा णं. तं चेगइओ पडि-
गाहित्ता तुसिणीओ उवेहिज्जा. अवियाइं एयं ममामेव सिया-

माइट्ठाणं संफासे, नो एवं करिज्जा, से तमायाए तत्थ चिट्ठिज्जा २ से पुव्वामेव आलोइज्जा–आउसंतो समणा! ने असणं वा ४ सव्वजणाए निसिट्ठे तं भुंजह वा णं १ परिभाएह वा णं, सेणमेवं वयंतं परो वइज्जा—आउसंतो समणा ! तुमं चेव णं परिभाएहि. से तत्थ परिभाएमाणे अप्पणो खद्धं २ डायं २ ऊसढं २ रसियं २ मणुन्नं २ निद्धं लुक्खं २. से तत्थ अमुच्छिए अगिद्धे अग(ना)ढिए अणज्झोववन्ने बहुसममेव परिभाइज्जा, से णं परिभाएमाणं परो वइज्जा–आउसंतो समणा ! मा णं तुमं परिभाएहि सव्वे वेगइआ ठिया उ भुक्खामो वा पाहामो वा. से तत्थ भुंजमाणो नो अप्पणा खद्धं खद्धं जाय लुक्खं. से तत्थ अमुच्छिए ग बहुसममेव भुंजिज्जा वा पाइज्जा वा ॥ (सू० २९)

તે સાધુ ગામ વિગેરેમા ભિક્ષા માટે પેઠેલો એમ જાણે કે આ ઘરમાં પ્રથમ શ્રમણ વિગેરે પેઠેલ છે, તો તેને પહેલાં પેઠેલો જોઇને દાન દેનાર તથા લેનારને અપ્રીતિ ન થાય, તથા અંતરાયકર્મ ન બંધાય, માટે તે બંને દેખે, ત્યાં ઉભા ન રહેવું, તેમજ નીકળવાના દરવાજા આગળ પણ બંનેની અપ્રીતિ ટાળવા વિગેરે માટે ઉભા ન રહેવું, પણ તે સાધુ એકાંતમાં જઇ કોઇ ન આવે, ન દેખે, ત્યાં ઉભો રહે, ત્યાં ઉભા રહેલા પણ જૈન સાધુને ગૃહસ્થ જાને આહાર આપીને આ પ્રમાણે કહે, કે " તમે ભિક્ષા માટે બહુ આવેલા છો, અને હું ... વ્યાકુલપણાથી આહાર વહેંચી આપવાને શક્તિવાન નથી, શ્રમણો ! મેં તમને બધા સાધુઓને ચારે પ્રકારનો આ...

[illegible] આપ્યો છે, તેથી હવે તમે પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે તે આહારને
[illegible] એકઠા બેસીને ખાઓ, વાપરો. અથવા વહેંચીને લો. આ પ્ર-
[illegible] કાણે-ગૃહસ્થ આપે, તો ઉત્સર્ગથી જૈન સાધુએ તે આહાર
[illegible] માં ન લેવો, પણ દુકાળ હોય, અથવા લાંબા પંથમાં ગોર-
[illegible] ની તંગી હોય તો અપવાદથી કારણપડે લે પણ ખરો, પણ
[illegible] આહાર લઈને એવું ન કરે, કે તે આહારને છાનોમાનો
[illegible] એકાંતમાં પોતાને મળેલો માટે થોડો હોવાથી હું કોઈને
[illegible] આપું, એકલો ખાઉં તેવું કપટ ન કરે, ત્યારે શું કરવું તે કહે છે.
[illegible] તે ભિક્ષુ આહારને લઈને ત્યાં બીજા શ્રમણ વિગેરે પાસે
[illegible] અને તે આહાર તેમને દેખાડે, અને બોલે કે હે આયુષ્માનો!
[illegible] શ્રમણો! આ આહાર વિગેરે આપણ બધાને ગૃહસ્થે વહેં-
[illegible] ચ્યા વિના સામટો આપેલ છે, તેથી તમે બધા એકત્ર બેસીને
[illegible] ખાઓ, વાપરો, આ પ્રમાણે સાધુને બોલતો સાંભળીને કોઈ
[illegible] શ્રમણ વિગેરે આ પ્રમાણે કહે, હે સાધો! તમેજ અમને બધા-
[illegible] ને વહેંચી આપો, તેવું સાધુએ ન કરવું પણ કારણે કરવું
[illegible] પડે તો આ પ્રમાણે કરવું, કે પોતે વહેંચતાં પણ ઉંચું શાક
[illegible] વિગેરે પોતે ન લે, તેમ લુખું પણ ન લે, પણ તે ભિક્ષુ આહા-
[illegible] માં મૂર્છિત થયા વિના અગૃદ્ધપણે મમતા રહિત થઈને બ
[illegible] ધાને સરખું વહેંચી આપે, કોઈપણ દાણો વિગેરે સહેજ વધા-
[illegible] રે. (કારણકે નોખીને આપ્યું નથી) તોપણ બધે [illegible]
[illegible] ધાને સરખું વહેંચી [illegible]

સાથે બેસીને જમીએ, પીએ, તે સાથે ન જમવું, પણ પે
ના સાધુઓ હોય, પાસત્થા વિગેરે હોય કે સંભોગિક (
ગોચરી કરે તેવા) હોય, તે બધાને સાથે આલોચના
સાથે જમવાની આ વિધિ છે. એટલે પોતે બધાને સરખું
હેંચી આપે, અને બધા ત્યાં સાથે બેસીને ખાય પીએ,
સૂત્રમાં આહારનું આલોકસ્થાન નિષેધ્યું, હવે ત્યાં પ્રવેશ
પ્રતિષેધની વિધિ કહે છે.

से भिक्खू वा से जं पुण जाणिज्जा समणं वा मा
वा गामपिंडोलगं वा अतिहिं वा पुव्वपविट्ठं पेहाए नो
उवाइकम्म पविसिज्ज वा ओभासिज्ज वा, से तमायाय
तमवक्कमिज्जा २ अणावायमसंलोए चिट्ठिज्जा,
जिज्जा-पडिसेहिए वा दिन्ने वा, तओ तंमि नियत्तिए
जयामेव पविसिज्ज वा ओभासिज्ज वा वयं०
(सू० ३० ॥ २-१ १-५ ॥ पिण्डैषणायां पञ्चम उद्देशकः ॥

તે ભિક્ષુ ગોચરી માટે ગામ વિગેરેમાં પેઠેલો એવું
કે આ ઘરમાં પ્રથમ શ્રમણ વિગેરે પેઠેલો છે, તો તે પૂર્વે
ઠેલા શ્રમણ વિગેરેને દેખીને તેને ઓળંગીને પોતે અંદર
જાય, તેમ ત્યાં ઉભો રહીને ગૃહસ્થ પાસે ભિક્ષા પણ ન માગે,
પણ તેને પેઠેલો જાણીને પોતે એકાંતમાં ઘણી ન દેખે તેમ
ઉભો રહે, પછી તે અંદરના ભિક્ષુને આપે અથવા ના પાડે
ત્યારે તે ત્યાંથી પાછો નીકળે, ત્યારપછી જૈન સાધુ અંદર
અને આહારની યાચના કરે, આજ સાધુનું સાધુપણું સંપૂર્ણ
રીતે છે.

પાંચમો ઉદ્દેશો સમાપ્ત થયો.

छठ्ठो उद्देशो.

પાંચમા પછી છઠ્ઠો ઉદ્દેશો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સં-
ંધ છે, ગયા ઉદ્દેશામા શ્રમણ વિગેરેને અંતરાયના ભયથી ગૃ-
હપ્રવેશ નિષેધ્યો, તેજ પ્રમાણે અહીં ઉપર પ્રાણીઓના અંત-
રાયના નિષેધ માટે કહે છે.

से भिक्खू वा से जं पुण जाणिज्जा-रसेसिणो बहवे
पाणा घासेसणाए संथडे संनिवइए पेहाए. तंजहा-कुक्कुड-
जाइयं वा सूयरजाइयं वा अग्गपिंडंसि वा वायसा संथडा
संनिवइया पेहाए सइ परक्कमे संजया नो उज्जुयं गच्छिज्जा ॥
(सू० ३१)

તે ભિક્ષુ ગોચરી માટે ગામ વિગેરેમાં જતાં એમ જાણે
કે આ માર્ગમાં ઘણાં પ્રાણીઓ રસના ઇચ્છુઓ હોઇને પાછ-
ળથી દાણા ચુંગવા શેરી વિગેરેમાં ઘણાં એકઠાં થઇને જમીન
ઉપર પડેલાં છે, તેમને તે સાધુએ જોઇને તે તરફ તેણે ન જવું,
તે પ્રાણીઓનાં નામ બતાવે છે, કુકડા વિગેરે લીધાથી ઉડતાં
પક્ષીઓ લેવું. તેજ પ્રમાણે સૂવરજાતિ લીધાથી ચોપગાં ઢોર
વિગેરે ચરતાં હોય અથવા અગ્રપિંડી (બલિ) બહાર ફેંકેલ
હોય તેમાં કાગડા ખાતા હોય તેમને દેખીને શરીરમાં શક્તિ
હોય ત્યાંસુધી સમ્યક્ ઉપયોગ રાખીને સાધુ તે રસ્તે ન જાય.

જુવે, સ્ત્રી જગ્યા તરફ પોતે ઉભો ન રહે, કે તેવા ઘરવાળા તરફ પોતાની દૃષ્ટિ પડે, તેમાં આ દોષ છે કે, ત્યાં દેખવાથી સ્ત્રી નિરે રેના સંબંધીઓને શંકા થાય અને ત્યાં તલ્લાઇને બદોગાર શરીર સ્વચ્છ ન થવાથી તેને દ્વેષ થાય, તેજ પ્રમાણે ગૃહસ્થના ગોપ

મા તરફ દૃષ્ટિ ન કરે, તથા ફાટ પડેલી તે દુરસ્ત કરી હોય, અથવા ભી- ન જુએ, અથવા ચોર ખાતર પાડેલું હોય, અથવા ઉદકગૃહ (પાણીનું સ્થાન) ને સાંધો કર્યો હોય, અથવા વારંવાર હાથ લાંબો કરીને અથવા આં- ગ્ય, આ બધાં સ્થાનો વારંવાર માથું ઉંચું કરીને નમાવીને અથવા ગુલી ઉંચી કરીને તથા માથું ઉંચું કરીને બીજાને બતાવે પણ નહિ, કોયાં નીચી નમાવીને દેખે નહિ, બીજાને બતાવવાનું કારણ ભાર દેવાનું છે) સૂત્રમાં બેવાર તે પાઠ બતાવવાનું કારણ ભાર દેવાનું છે) વારંવાર ત્યાં દેખે કે બીજાને દેખાડે, તો ઘરમાં કંઇ ચોરાય નાશ પામે તો શંકા ઉત્પન્ન થાય, વળી તે ભિક્ષુ ગૃહસ્થના ઘરમાં પેઠેલો ગૃહસ્થને આંગળી વડે ઉદ્દેશીને તથા અંગુ ચલાવીને અથવા આંગળીથી ભય બતાવીને તથા ખરજ ખ ને તેમજ વચનથી (ભાટ માફક) સ્તુતિ કરીને યાચવું ન તથા કોઇ વખત ગૃહસ્થ ન આપે તો તેને કડવાં વચન ન કે તું જશ માફક પારકાનું ઘર રહ્યો છે ! તારા નશીબમાં ક્યાંથી હોય ? તારી વાતજ સારી છે, પણ કૃત્ય સારાં નથી

अक्षरद्वयमेतद्धि, नास्ति नास्ति यदुच्यते
तदिदं देहि देहीति, विपरीतं भविष्यति ॥ १

તું ' નથી નથી ' એવા બે અક્ષર બોલે છે, તે

તું ' આપ આપ ' એ બે અક્ષર ધરવાળાને કહે, કે તેથી વિ
પરીત થશે ! અર્થાત તારૂં કલ્યાણ થશે ! (આવું પણ
વચન સાધુ ન બોલે)

अह तत्थ कंचि भुंजमाणं पेहाए गाहावइं वा० ज
कम्मकरिं वा से पुव्वामेव आलोइज्जा—आउसोत्ति वा भ
णित्ति वा दाहिसि मे इत्तो अन्नयरं भोयणजायं ?. से से
वयंतस्स परो हत्थं वा मत्तं वा दव्विं वा भायणं वा सीओ
दगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलिज्ज वा प
होइज्ज वा. से पुव्वामेव आलोइज्जा—आउसोत्ति वा भ
णित्ति वा ! मा एयं तुमं हत्थं वा० ४ सीओदगवियडेण
२ उच्छोलेहि वा २, अभिकंखसि मे दाउं एवमेव दलयाहि
से सेवं वयंतस्स परो हत्थं वा ४ सीओ० उसि० उच्छोलि
त्ता पहोइत्ता आहट्टु दलइज्जा, तहप्पगारेणं पुरेकम्मकएणं
हत्थेण वा ४ असणं वा ४ अफासुयं जाव नो पडिगाहिज्जा
अह पुण एवं जाणिज्जा नो पुरेकम्मकएणं उदउल्लेणं तहप्प
गारेणं वा उदउल्लेण वा हत्थेण वा ४ असणं वा ४ अफासुयं
जाय नो पडिगाहिज्जा । अह पुणेवं जाणिज्जा—नो उदउल्ले
ण ससिणिद्धेण सेसं तं चेव एवं—ससरक्खे उदउल्ले, ससि
णिद्धे मट्टिया ऊसे । हरियाले हिंगुलुए, मणोसिला अंजणे
लोणे ॥ १ ॥ गेरुय वण्णिय सेढिय सोरट्ठिय पिट्ठ कुक्कुस
उक्कुट्ठसंसट्ठेण । अह पुणेवं जाणिज्जा नो असंसट्ठे संसट्ठे तह
प्पगारेण संसट्ठेण हत्थेण वा ४ असणं वा ४ फासुयं जाव
पडिगाहिज्जा ॥ (सू० ३३)

ગૃહસ્થના ઘરમાં પેઠેલો તે ભિક્ષુ કોઈ ગૃહસ્થ વિગેરેને ખાતાં જુએ. તેને ખાતાં દેખીને સાધુ પ્રથમ આવું વિચારે કે આ ગૃહસ્થ પોતે અથવા તેની સ્ત્રી અથવા તેની નોકરડી વિગેરે કોઈપણ ખાય છે, એવું વિચારીને તેનું નામ લેઈ યાચના કરે. કે આયુષ્મન્! કે અમુક ગૃહસ્થ, અમુક બાઈ! અથવા યોગ્ય બીજું વચન બોલીને કહે કે તમારા ઘરમાં જે રંધાયું હોય તેમાંથી અમને આપો! એમ યાચના કરે, તે તેમ આપવાને હાજર ન હોય, અથવા કારણ આવે આ પ્રમાણે બોલે, પછી તેના ઘરમાંથી યાચતા ભિક્ષુને બીજો ગૃહસ્થ કોઈ વાસન હાથ કોઈ કે બીજું વાસણ કાચા પાણીથી કે બરોબર ન ઉના થયેલા પાણીથી અથવા ઉનું કરેલું પાણું કાલ પહોંચતા અચિત્ત થયેલ હોય તેના વડે ધુએ, અથવા વારંવાર ધુએ, આ પ્રમાણે ધોવાની ચેષ્ટા કરતાં પહેલાં સાધુ જોઈને વિચારે (અર્થાત્ ધ્યાન રાખે, અને પછી તેમ દેખીને તેનું નામ લેઈને નિવારે, કે તમે કાચા પાણી વિગેરેથી ન ધુઓ, પણ પેલો ગૃહસ્થ સચિત્ત પાણીથી હાથ વિગેરે ધોઈનેજ આપે તો અપ્રાસુક જાણીને સાધુ લે નહિ

વળી તે સાધુ ગૃહસ્થના ઘરમાં પેઠેલો જો એમ જાણે કે સાધુ માટે નહિ, પણ તેણે કોઈપણ કારણે પ્રથમ કાચા પાણીએ હાથ કે વાસણ ધોયું છે, અને તેનાં ટપકાં પડે છે, એવું દેખે તો ચારે પ્રકારનો આહાર અપ્રાસુક જાણીને લેવો નહિ, કદાચ પાણીનાં ટપકાં ન પડતાં હોય, પણ કાચા પાણીથી ખ-

રડેલા હાથ કે વાસણ હોય તોપણ તે આપતાં સાધુએ એજ પૂર્વે કહ્યા પ્રમાણે ન્યાય છે, જેમ કાચા પાણીથ ડેલા હાથે ન લેવું, તેમ સચિત્ત રજ હોય, માટીથી હોય, તેમાં ઉષ તે ખારવાળી માટી, હડતાલ, હિંગળો શિલ, અંજન, લવણ, ગેરૂ આ બધી પૃથ્વીકાયની ખા નીકળેલી સચિત્ત વસ્તુઓ સાધુને ન કલ્પે. (વર્ણિકા તે માટી એઠ છે, સેટિકા ખડી છે, સૌરાષ્ટ્રિ તે તુવરિકા છે, તે છડયાવિનાના તંદુલનું ચુરણ (ભૂકો) છે, કુકસા (કુટેલાં છોતરાં (ઉક્કુડ) પીલુ પર્ણિકા વિગેરેનો ખાં ખાંડેલ ચુરો અથવા લીલાં પાંદડાનો ચુરો, વિગેરે ખ હાથ વિગેરેથી આપે તો લે નહિ, એ પ્રમાણે જો ખરડે હોય તો સાધુ ગોચરી લે

પણ એમ જાણે કે ખરડાયેલ છે, પણ તે જાતિના હારથી હાથ વિગેરે ખરડેલ છે, તેમાં આઠ ભાંગા છે.

" असंसट्ठे हत्थे असंसट्ठे मत्ते निरवसेसे दव्वे "

આમાં એકેક પદ બદલવાથી આઠ ભાંગા થાય—તેમાં સ્ટ હાથ, સંસ્ટ વાસણ અને શેષ દ્રવ્ય બાકી રહેલ હોય આઠમો ભાંગો સર્વોત્તમ છે,.. પણ એવું જાણે કે, કા પાણી વિગેરેથી અસંસ્ટ હાથ વિગેરે છે, તો તે અથવા તે જાતિના દ્રવ્યવડે (ભક્ષ્ય વસ્તુથી) હાથ વિ ખરડેલ હોય તે આહારને પ્રાસુક જાણીને સાધુએ લેવો,

से भिक्खू वा २ से जं पुण जाणिज्जा पिहुयं वा बहु-रयं वा जाव चाउलपलंबं वा असंजए भिक्खूपडियाए चित्त-मंताए सिलाए जाव संताणाए कुट्टिसु वा कुट्टिंति वा कुट्टि-स्संति वा उप्फणिंसु वा ३ तहप्पगारं पिहुयं वा० अफासुयं पडिगाहिज्जा ॥ (सू० ३४)

તે ભિક્ષુ ગૃહસ્થના ઘરમા પેઠેલો જો એવું જાણે, કે પોંખા વિગેરેના ફુસફુસા (ભમરા) ઘણી રેતીથી ભરેલા છે, અથવા અરધા શેકેલ ચોખા વિગેરેના કણ વિગેરે હોય, તેને સાધુને ઉદ્દેશીને સચિત્ત શિલા ઉપર અથવા બીજવાળી, હરિતવાળી અથવા નાના જંતુના ઇંડાવાળી અથવા કરોળીયા-ના જાળાવાળી શિલા ઉપર તે ભમરા કે કણોને કુટેલ હોય કુટે અથવા કુટશે, (સૂત્રમાં એકવચન ક્રિયાપદનું છે તે આ-ર્ષવચન હોવાથી બહુવચનમાં લેવું અથવા જાતિમાં એકવચન પણ લેવાય) આમ કરીને પછી તે ધાણી, પવ્વા વિગેરે સ-ચિત્ત મિશ્ર હોય, તેને સચિત્ત શિલામાં કુટીને સાધુ માટે ઝા-ટકે અને પછી આપે, કે આપશે, તેવું જાણીને તેવો પૃથક વિગેરે આહાર આપે તોપણ લે નહિ.

से भिक्खू वा २ जाव समाणे से जं० विलं वा लोणं उब्भियं वा लोणं अस्संजए जाव संताणाए भिदिसु ३ रुचि-सु वा ३ विलं वा लोणं उब्भियं वा लोणं अफासुयं० नो पडिगाहिज्जा ॥ (सू० ३५)

જો તે ભિક્ષુ એવું જાણે, કે આ ખાણનું મીઠું (બિલ-

આ બધી વાત સમજાવીને કહે છે કે ઉપર બતાવેલી ધુની આ પ્રતિજ્ઞા છે કે અગ્નિ સાથે લાગેલું ભોજન વિગેરે પ્રાસુક છે, અને તે અનેષણીય છે, એમ જાણીને આહાર ળનો હોય, તોપણ લે નહિ. આજ સાધુનું સર્વથા સાધુપણું , પહેલા અધ્યયનનો છઠ્ઠો ઉદ્દેશો સમાપ્ત થયો.

सातमो उद्देशो.

છઠ્ઠો ઉદ્દેશો કહીને સાતમો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સંબંધ છે, ગયા ઉદ્દેશામાં સંયમ વિરાધના બતાવી, અને અહીં સંયમની આત્માની દાનદેનારની વિરાધના બતાવશે અને તે વિરાધનાથી જૈનશાસનની હીલના થાય, તે આ ઉદ્દેશામાં બતાવશે.

से भिक्खू वा २ से जं० असणं वा ४ खंधंसि वा थंभंसि वा मंचंसि वा मालंसि वा पासायंसि वा हम्मियतलंसि वा अन्नयरंसि वा तहप्पगारंसि अंतलिक्खजायंसि उवनिक्खित्ते सिया तहप्पगारं मालोहडं असणं वा ४ अफासुयं नो०, केवली बूया आयाणमेयं, अस्संजए भिक्खुपडियाए पीढं वा फलगं वा निस्सेणिं वा उदूहलं वा आहट्टु उस्सविय दुरूहिज्जा, से तत्थ दुरूहमाणे पयलिज्ज वा पव-

ठिज्ज वा, से तत्थ पयलमाणे वा २ हत्थं वा पायं वा वा ऊरुं वा उदरं वा सीसं वा अन्नयरं वा कायंसि इंदि मालं लूसिज्ज वा पाणाणि वा ४ अभिहणिज्ज वा वित्तासि वा लेसिज्ज वा संघसिज्ज वा संघट्टिज्ज वा परियाविज्ज वा लामिज्ज वा ठाणाओ ठाणं संकामिज्ज वा, तं तहप्पगारं मालं हडं असणं वा ४ लाभे संते नो पडिगाहिज्जा, से भिक्खू वा जाव समाणे से जं० असणं वा ४ कुट्ठियाओ वा कोलेज्जा वा अस्संजए भिक्खुपडियाए उक्कुज्जिय अवउज्जिय ओ ज्यि आहट्टु दलइज्जा, तहप्पगारं असणं वा ४ लाभे संते णं पडिगाहिज्जा ॥ (सू० ३७) ॥

તે ભિક્ષુ ગોચરીમાં ગયેલો જો આ પ્રમાણે ચારે પ્રક રનો આહાર જાણે, સ્કંધ (તે અર્ધપ્રાકાર-ઉંચી ભીત જેવે હોય) લાકડો કે પત્થરનો થંભો હોય, તથા માંચડો અથવે હોય અથવા શીકા ઉપર હોય, મહેલમાં, કે હવેલીમાં કે કોઈ પણ અંતરિક્ષ (અધર) સ્થાનમાં આહાર રાખેલ હોય તે તેવા ઉપરથી આહાર લઈને વહોરાવે તેપણ માલાપહૃત દોષ લાગતો જાણીને ન લેવો, કેવળીપ્રભુ તેમાં આ પ્રમાણે દોષ બતાવે છે, એટલે ત્યાં ઉંચે વસ્તુ રાખી હોય તે લેવા ગૃહસ્થ જાય તો હાથ પહોંચવા માટે સાધુ માટેજ માંચી, પાટીઉં, નીસરણી, ઉંધી ઉખળી અથવા બીજું કંઇપણ અધર ટેકવીને, તેના ઉપર ચઢીને લેવા જાય તો ચડતાં પડી જાય, અને ખસી- ને પડતાં હાથ, પગ ભાંગતાં અથવા ઇંદ્રિય કે શરીરમાં લાગી જાય, તેજ પ્રમાણે પડતાં બીજા જીવોને, પ્રાણીઓને હણે,

ત્રાસ પમાડે, અથવા ધ્રુજાવે ઢાંકે, ઘસારો આપે, સંઘટ્ટન કરે. આ પ્રમાણે થતાં તે જીવોને પરિતાપ કરે, થકવે, એકસ્થાનથી બીજા સ્થાનમાં ખસેડે, આવા દોષો જાણીને શીત કે ગરમ ઉ પરથી લાવીને આપે તો મળતી વસ્તુ પણ સાધુએ ન લેવી.

અથવા તે સાધુ આહાર લેતા આ પ્રમાણે જાણે, કે માટીની કોઠીમાંથી અથવા જમીનમા ખોદેલ અર્ધ ગોળાકાર ખાણમાંથી સાધુને ઉદ્દેશીને કાયાને ઉંચીનીચી કરીને કુબડી થઇને કાઢે, તથા ખાણમાં નીચી નમીને અથવા તીરછી પડીને આહાર લાવીને આપે, તો સાધુએ અધોમાલાહૃત (નીચે પડીને લીધેલ) આહાર ગૃહસ્થ પાસેથી મળતો હોય તોપણ લેવો નહિ, હવે પૃથ્વીકાયને આશ્રયી કહે છે.

से भिक्खू वा० से जं० असणं वा ४ मट्टियाउलित्तं तहप्पगारं असणं वा ४ लाभे सं०, केवली०, अस्संजए भि० मट्टिओलित्तं असणं वा० उब्भिदमाणे पुढविकायं समारंभिज्जा तह तेउवाउवणस्सइतसकायं समारंभिज्जा, पुणरवि उल्लिंपमाणे पच्छाकम्मं करिज्जा, अह भिक्खूणं पुव्वो० जं तहप्पगारं मट्टिओलित्तं असणं वा लाभे०। से भिक्खू० से जं० असणं वा ४ पुढविकायपइट्ठियं तहप्पगारं असणं वा० अफासुयं०। से भिक्खू० जं असणं वा ४ आउकायपइट्ठियं चेव, एवं अगणिकायपइट्ठियं लाभे० केवली०, अस्संज० भि० अगणिं उस्सक्किय निस्सक्किय ओहरिय आहट्टु दलइज्जा अह भिक्खूणं० जाव नो पडि० ॥ (सू० ३८)॥

તે ભિક્ષુ ગોચરીમાં ગયેલો આ પ્રમાણે જાણે, કે
રક (માટીના ગોળા) વિગેરેમાં માટીથી પ્રથમ લીંપીને
લ હોય, તેમાંથી કાઢીને ચાર પ્રકારના આહારમાંથી
આપે તો પશ્ચાત્કર્મના દોષથી મળતો આહાર પણ ન
પ્ર૦–શામાટે ? ઉ૦–કેવળી પ્રભુ તેને કર્મ ઉપાદાન કહે
તે ગૃહસ્થ ભિક્ષુકની નિશ્રાએ માટીથી લીંપેલું વાસણ
તેમાંથી કાઢીને કાંઈપણ આહાર આપે, તો તે વાસણ
પૃથ્વીકાયનો આરંભ કરે, તેજ કેવળી પ્રભુ કહે છે, તથા અ
વાયુનો તેમજ વનસ્પતિ તથા ત્રસકાયનો પણ આરંભ
અને સાધુને આપ્યા પછી બાકી રહેલ માલના રક્ષણ માટે
વાસણને પાછું લીંપે માટે સાધુને પૂર્વે કહેલી આ પ્રતિ
હોવાથી અને તેજ હેતુ તેજ કારણ હોવાથી આ ઉપદેશ છે
તેવું માટીથી લીંપેલું વાસણ ઉઘડાવીને મળતું ભોજન કે
કંઈપણ લેવું નહિ.

વળી તે ભિક્ષુક ગૃહસ્થના ઘરમાં પેસતાં વળી આવું
જન વિગેરે જાણે, તો નલે, એટલે પૃથ્વીકાય ઉપર સ્થાપે
આહારને જાણીને પૃથિવીકાયના સંઘટ્ટન વિગેરેના ભયથી
પ્રાસુક જાણીને મળતુ હોય તોપણ નલે, એજ પ્રમાણે પાણી
ઉપર અગ્નિકાયમા સ્થાપેલ હોય તો પોતે લે નહિ, કારણ
કેવળી તેમાં આદાન કહે છે, તેજ બતાવે છે, ' અસંયત '
હસ્થ ભિક્ષુ માટે અગ્નિ ઉપર સ્થાપેલ વાસણને આમતેમ
વી આહાર આપે તેથી તે જીવોને પીડા થાય, માટે સાધુએ
આ પ્રતિજ્ઞા છે કે તેવો આહાર લેવો નહિ.

भिक्खू वा २ से जं० असणं वा ४ अच्चुसिणं अ-
भि० सुप्पेण वा विहुयणेण वा तालियंटेण वा पत्तेण
ाए वा साहाभंगेण वा पिहुणेण वा पिहुणहत्थेण वा
वा चेलकण्णेण वा हत्थेण वा मुहेण वा फुमिज्ज वा
वा. से पुव्वामेव आलोइज्जा–आउसोत्ति वा भइणि-
! मा एतं तुमं असणं वा अच्चुसिणं सुप्पेण वा जाव
ह वा वीयाहि वा अभिकंखसि मे दाउं. एमेव द्ल-
से सेवं वयंतस्स परो सुप्पेण वा जाव वीइत्ता आहट्टु
ज्जा तहप्पगारं असणं वा ४ अफासुयं वा नो पडि० ॥
३९ ॥

તે ભિક્ષુ ગૃહસ્થના ઘરમાં પેઠેલો જો આ પ્રમાણે જાણે
ા ઘણો ઉનો ભાત વિગેરે સાધુને ઉદ્દેશીનેજ ગૃહસ્થ ઠંડો
: માટે સૂપડાથી, વીંજણાથી, મોરના પીંછાના પંખાથી
ા શાખાથી કે શાખાના ભંગવડે અથવાં પીંછાથી અથવા
ાના સમૂહવડે, વસ્ત્રથી કે વસ્ત્રના છેડાથી, હાથથી, મોઢેથી
વા તેવા કંઈપણ ઓજારથી ફુંકીને ઠંડો કરે, અ-
: વસ્ત્રથી વીંજે, આ પ્રમાણે કરવા પહેલાં સાધુ લક્ષ્ય રા-
ને તેવું ગૃહસ્થ કરે, તે પહેલાં તેને નામ દઈને બોલે કે હે
ઇ ! હે બહેન ! આવું તમે કરીને મને આપવાની ઈચ્છા
રાવો છો, તો તેમ ફુંકયા વિનાજ અમને આપો, આવું
ધુ કહે તોપણ ગૃહસ્થ હડથી સૂપડેથી કે મુખના વાયુવડે
ીને આપે તો તેને અનેષણીય (દોષિત) આહાર જાણીને
વો નહિ.

પિંડના અધિકારથીજ એષણા દોષોને ઉદ્દેશીને કે

से भिक्खू वा २ से जं० असणं वा ४ वणस्सइकाय पइट्ठियं तहप्पगारं असणं वा ४ वण० लाभे संते नो पडिगाहेज्जा ॥ (सू० ४०) ॥

જે ભિક્ષુ ગૃહસ્થના ઘરમાં ગયેલો એવું જાણે, કે વનસ્પતિકાયમાં ચારે પ્રકારનો આહાર છે, તો તે જાણીને લે ન હિ. એ પ્રમાણે ત્રસકાયનું સૂત્ર પણ જાણવું, અહીં (વનસ્પતિકાયમાં કહેવું) આ સૂત્ર વડે નિક્ષિપ્ત નામનો એષણાદોષ લેનાર આપનાર બન્નેનો ભેગો બતાવ્યો, તેજ પ્રમાણે બીજા પણ એષણાદોષ યથાસંભવ સૂત્રોમાં યોજવા તે આ પ્રમાણે

संकिय मक्खिय निक्खित्त पिहिय साहरिय दायगुम्मीसे अपरिणय लित्त छड्डिय, एसण दोसा दस हवंति ॥ १ ॥

(૧) આધાકર્મ વિગેરેથી શંકિત આહાર વિગેરે હોય, (૨) પાણી વિગેરેથી મ્રક્ષિત (લીંપાયેલ) હોય, (૩) પૃથ્વીકાય વિગેરેમાં સ્થાપન કરેલું હોય (૪) બીજોરા વિગેરેથી ઢાંકેલું હોય (૫) વાસણમાંથી તુસ વિગેરે ન આપવા યોગ્ય વસ્તુ બીજી અચિત્ત પૃથ્વી વિગેરે ઉપર નાંખીને તે વાસણ વિગેરેથી જે આપે, તે સંહૃત હોય છે. (૬) બાળ વૃદ્ધ વિગેરે દાન દેનાર બુદ્ધિ તથા શક્તિ વિનાનો હોય, (૭) શાક વિગેરે પદાર્થથી મિશ્રિત-ભેળું હોય, (૮) દેવાની વસ્તુ બરોબર અચિત્ત ન થઈ હોય, અથવા દેનાર લેનારના ભાવ

તેનાની હોય તે અપરિણત કહેવાય, (૯) ચરબી વિગેરે નંદનીક પદાર્થથી લિપ્ત હોય (૧૦) છાંટા પાડતી વહોરાવે. આ દશ દોષ એષણાના કહ્યા, તે ટાળવા જોઈએ.

હવે પીવાના આશ્રયી કહે છે—

से भिक्खू वा २ से जं पुण पाणगजायं जाणिज्जा, तं-जहा-उस्सेइमं वा १ संसेइमं वा २ चाउलोदगं वा ३ अन्न-यरं वा तहप्पगारं पाणगजायं अहुणाधोयं अणंबिलं अव्वु-क्कंतं अपरिणयं अविद्धत्थं अफासुयं जाव नो पडिगाहिज्जा। अह पुण एवं जाणिज्जा चिराधोयं अंबिलं वुक्कंतं परिणयं विद्धत्थं फासुयं पडिगाहिज्जा। से भिक्खू वा० से जं पुण पाणगजायं जाणिज्जा. तं जहा-तिलोदगं वा ४ तुसोदगं वा ५ जवोदगं वा ६ आयामं वा ७ सोवीरं वा ८ सुद्धवियडं वा ९ अन्नयरं वा तहप्पगारं वा पाणगजायं पुव्वामेव आलो-इज्जा-आउसोत्ति वा भइणित्ति वा! दाहिसि मे इत्तो अन्न-यरं पाणगजायं? से सेवं वयंतस्स परो वइज्जा-आउस्संतो समणा! तुमं चेवेयं पाणगजायं पडिग्गहेण वा उस्सिचियाणं उयत्तियाणं गिण्हाहि, तहप्पगारं पाणगजायं सयं वा गिण्हिज्जा परो वा से दिज्जा. फासुयं लाभे संते पडिगा-हिज्जा॥ (सू० ४१)

તે સાધુ ગૃહસ્થના ઘરમાં પાણી માટે ગયેલ હોય, ત્યાં એવું જાણે કે આટો ગુંદળવાનું આ પાણી છે, તે ઉસ્સેઇમ છે, તથા તલને ધોવાનું પાણી છે, તે સંસેઇમ છે, અથવા ચ-ખલિયા વિગેરે ધોવાનું પાણી છે, તેમાં પ્રથમનાં બે તો પ્રાસુક

છેજ; પણ ત્રીજા ચોથા નંબરના પાણી મિશ્ર છે, તે ગ
કાળે પરિણત (ફાસુ) થાય છે, તે ચાવલ (ચોખા) નું
વણ છે, તેમાં ત્રણ અનાદેશ છે, પરપોટા થતા હોય, પા
બિંદુઓ વાસણને લાગેલાં શોષાઇ ગયાં હોય, અથવા ચ
રંધાઇ ગયાં હોય, પણ તેનો ખરો આદેશ આ છે, કે પ
સ્વચ્છ થઇ ગયું હોય, (પરપોટા બેસીને સ્વચ્છ થયું
તેજ લેવાય)–અનામ્લ તે પોતાના સ્વાદથી અચલિત અ
એકાંત અપરિણત અવિધ્વસ્ત અપ્રાસુક માલુમ પડે તે સા
લેવું નહિ, અને તેથી વિપરીત હોય તો ગૃહણ કરવું,
પાણીના અધિકારથીજ વિશેષ કહે છે.

તે ભિક્ષુ ગૃહસ્થના ઘરમાં પેઠેલો આવું પાણી જાણે
(૪) તલનું ધોવણ કોઇપણ પ્રકારે પ્રાસુક કરેલું પાણી,
હસ્થના ઘરમાં છે, એ પ્રમાણે (૫-૬) તુષથી, જવથી,
ચિત્ત થયું હોય, (૭) આચામ્લ (ઓસામણ) (૮) સ
રનાલ સોવીર (૯) બરોબર ઉનું પાણી શુદ્ધ વિકટ અથ
તેવું દ્રાક્ષનું ધોવણ વિગેરે અચિત્ત પાણી જુએ, તો ગૃહસ્થ
કહે, કે હે ભાઇ ! હે બાઇ ! જો કંઇ આવું અચિત્ત પાણ
હોય, તે મને આપો ! તે વખતે ગૃહસ્થ બોલે, કે હે સાધુ
તમેજ આ પાણી પોતાના પાતરા વડે કે કાચલીવડે કે કડાઇ
ઉંચકીને કે વાંકુવાળીને વાસણમાંથી લો, તે પ્રમાણે કહે તે
સાધુ પોતે ગ્રહણ કરે, અથવા ગૃહસ્થ તેને આપે, તો પ્ર
પાણી સાધુએ લેવું. વળી–

से भिक्खू वा० से जं पुण पाणगं जाणिज्जा-अणंतरहि-
पुढवीए जाव संताणए उद्धट्टु २ निक्खित्ते सिया, अ-
र भिक्खुपडियाए उदउल्लेण वा ससिणिद्धेण वा सक-
ण वा मत्तेण वा सीओदगेण वा संभोइत्ता आहट्टु दल-
, तहप्पगारं पाणगजायं अफासुयं० एयं खलु सामग्गि-
॥ (सू० ४२) ॥ पिण्डैषणायां सप्तमः २-१-१-७।

ते भिक्षु जो आवुं जाणे के ते अचित्त पाणी, सचित्त
ीकाय विगेरेमां आंतरा विना मुकेलुं छे, अथवा करोळी-
ा जाळा विगेरेमां बीजा वासणमांथी लई लईने तेमां वा-
मुकेलुं छे, अथवा ते गृहस्थ भिक्षुने उद्देशीनेज काचा
ीना गळतां टपकांवडे अथवा सचित्त पृथ्वी विगेरेना अ-
थी खरडायेलुं भाजन होय, अथवा ठंडा पाणीथी मिश्र
ने-भेगुं करीने आपे, तेवुं पाणी 'अनेषणीय' जाणीने
नहि, आ भिक्षुनी संपूर्ण साधुता छे.

सातमो उद्देशो समाप्त.

आठमो उद्देशो.

सातमो कहीने आठमो उद्देशो कहे छे, तेनो आ प्रमाणे
बंध छे. गया उद्देशामां पाणीनो विचार बताव्यो, अहिं
ु तेज पाणी संबंधी विशेष कहे छे—

से भिक्खू वा २ से जं पुण पाणगजायं जाणिज्जा, दा-अंबपाणगं वा १० अंबाडगपाणगं वा ११ कविट्ठ १२ माउलिंगपा० १३ मुद्दियापा० १४ दालिमपा० १५ रपा० १६ नालियेरपा० १७ करीरपा० १८ कोलपा० आमलपा० २० चिंचापा० २२ अन्नयरं वा तहप्पगारं पा जातं सअट्ठियं सकणुयं सबीयगं अस्संजए भिक्खुपडि छब्बेण वा दूसेण वा वालगेण वा आविलियाण परि याण परिसावियाण आहट्टु दलइज्जा तहप्पगारं पाण अफा० लाभे संते नो पडिगाहिज्जा ॥ (सू० ४३) ॥

તે સાધુ ગૃહસ્થના ઘરમા ગયેલ આવા પ્રકારનું જાણે, કે કેરીનું તથા અંબાડાનું ધોવણ (૧૦-૧૧) તથા કોઠ (૧૨) નું ધોવણ છે, બીજોરૂં (૧૩) (દ્રાક્ષ) નુ ધોવણ (૧૪) છે, દાડમ (૧૫) નું, (૧૬) નું, નાળિયેર (૧૭) કેર (૧૮) કોલ (બોર (૧૯) આમળાં (૨૦) ચિંચા આંબલી (૨૧) તથા તેવાં બધાં પાણી-એટલે દ્રાક્ષ, બોર, આબલી વિગેરે કોઈપણ ળીને તે ક્ષણેજ ચુરીને કરાય છે, તથા અંબાડા વિગેરેનું બે ત્રણ દિવસ સાથે રાખીને પલાળે, આવું પાણી હોય તેની જાતનું બીજું હોય, તે ઠળિયાસાથે વર્તે, અથવા (છાલ વિગેરે અવયવ) સાથે હોય, તથા બીજ સહિત કણીગો તથા બીજ આમળાં વિગેરેમાં જુદાપણું પ્રતી આવું પાણી ગૃહસ્થ સાધુને ઉદ્દેશીને દ્રાક્ષ વિગેરે ચુરીને

ા વાંસની છાલથી બનાવેલ છાબડી વિગેરે પલાળીને અથવા
: પલાળીને અથવા ગાય વિગેરેનાં પૂછડાના વાળના બના-
લ ચાલણાવડે અથવા સુગૃહીપક્ષીના માળાવડે, હળીયો વિ-
રે દૂર કરવા એકવાર મસળીને કે વારંવાર ચોળીને તથા પરિ-
ણ કરીને—ગાળીને સાધુ પાસે લાવીને આપે, આવું પાણી
ગમદોષથી દુષ્ટ જાણીને મળતું હોય, તોપણ લે નહિ, ઉદ્-
મદોષો નીચે મુજબ છે.

आहाकम्मुद्देस्सिय पूतीकम्मे अ मीसजाए अ ॥
ठवणा पाहुडियाए पाओअर कीय पामिच्चे ॥ १ ॥
परियट्टिए अभिहडे, उब्भिन्ने मालोहडे इअ
अच्छेज्जे अणिसट्ठे, अज्झोअरए अ सोलसमे ॥ २ ॥

(૧) સાધુના માટે જે સચિત્તનું અચિત્ત કરે, અથવા અ-
ચિત્ત રાંધે તે આધાકર્મ દોષ છે (૨) જે પોતાના માટે તૈયાર રસો-
ઈ થઈ હોય તે લાડુના ચૂર્ણ વિગેરે ગોળ વિગેરેથી સાધુને ઉદ્દે-
શીને વધારે સંસ્કારવાળું બનાવે, આ સામાન્યથી છે, (પણ વિશે-
ષથી જાણવા ઇચ્છનારે વિશેષ સૂત્ર થી જાણવું) (૩)
આધાકર્મના ભાગથી મિશ્ર કરે તે પૂતીકર્મ છે, (૪) સાધુ
તથા ગૃહસ્થને આશ્રયી પ્રથમથી આહાર ભેગો રંધાય તે મિશ્ર
.(૫) સાધુને માટે ખીર વિગેરે જુદી કાઢી રાખે તે સ્થાપના
દોષ છે, (૬) ઘરમાં લગ્ન વિગેરેનો અવસર આવવાનો હોય
તો સાધુને આવેલા જાણીને કે આવવાના જાણી તેમને તે મિ-
ષ્ટાન્ન વિગેરે આપવા માટે આગળ પાછળ કરે, તે પ્રાભતિકા-

દોષ છે, (૭) સાધુને ઉદ્દેશીને ઝરૂખા બારી વિગેરે ઉંચ અથવા અંધારામાંથી લાવીને અજવાળામાં મુકવું તે પ્રાં રણ છે, (૮) દ્રવ્ય વિગેરે આપીને ખરીદ કરે તે ક્રીતદો સાધુ માટે કોઇનું ઉછીકું–ઉછીનું લે તે ' પામિચ્ચ ' દો (૧૦) કોદરા વિગેરે આપીને પાડોશીના ઘરમાંથી શ વિગેરેના ચોખા બદલે લાવે. તે પરિવર્તિતદોષ છે, (૧ ઘર વિગેરેથી સાધુના ઉપાશ્રયમાં લાવીને આપે તે અભ્યા દોષ છે, (૧૨) છાણ વિગેરેથી લીંપેલું વાસણ ખો આપે, તે ઉદ્ભિન્ન દોષ છે, (૧૩) માળા ઉપર વિગેરેથી–નિસ વડે લાવીને આપે તે માલાહૃત દોષ છે, (૧૪) નોકર રેથી છીનવી લઈને આપે તે આ છેદ્ય દોષ છે, (૧૫) દોષ આશ્રયી રંધાયલું, બધાની રજા લીધા સિવાય એ આપે તે અનિસૃષ્ટ દોષ છે, (૧૬) પોતાના માટે રંધાતા જમા પાછળથી તાદુલ વિગેરે સાધુને આવતા સાંભળીને તાં ઉમેરે તે ' અધ્યવપૂરક ' દોષ છે, આવા કોઈપણ દોષિત આહાર હોય તો સાધુએ તે આહાર લેવો નહિ.

પાછું પણ ભોજન પાણી વિગેરે આશ્રયી કહે છે.

से भिक्खू वा० २ आगंतारेसु वा आरामागारेसु गाहावईगिहेसु वा परियावसहेसु वा अन्नगंधाणि वा गंधाणि वा सुरभिगंधाणि वा आघाय २ से तत्थ हियाए मुच्छिए गिद्धे गढिए अज्झोववन्ने अहो गंधो १ गंधमाघाइजा (सू० ४४)

તે સાધુ આગંતાર તે શહેરની બહાર મુસાફરો આવીને
તેવી ધર્મશાળા કે મુસાફરખાનામાં અથવા આરામ ઘર
યાની અંદરના મકાન) માં અથવા ગૃહસ્થના ઘરોમાં
ઘરોમાં અથવા ભિક્ષુકના મઠમાં જ્યાં અન્ન-પાણીની
ીના ગંધોને સુંઘી સુંઘીને તેના સ્વાદની પ્રતિજ્ઞાથી મૂ
ગૃદ્ધ થયો બનેલો અહાહા ! શું સુગંધ છે ! એવો પ્રેમી
તે ગંધને સુંઘે નહિ. ફરી પણ આહારને આશ્રયી
છે—

से भिक्खू वा २ से जं० सालुयं वा विरालियं वा सा-
लियं वा अन्नयरं वा तहप्पगारं आमगं असत्थपरि-
अफासुयं० । से भिक्खू वा० से जं पुण० पिप्पलिं वा पि-
चुण्णं वा मिरियं वा मिरियचुण्णं वा सिंगबेरं वा सिं-
चुण्णं वा अन्नयरं वा तहप्पगारं वा आमगं वा असत्थ
। से भिक्खू वा० से जं पुण पलंबजायं जाणिज्जा. तंज-
—अंबपलंबं वा अंबाडगपलंबं वा तालप० झिज्झिरिप०
दि० सल्लरप० अन्नयरं तहप्पगारं पलंबजायं आमगं अ-
रप० । से भिक्खू २. से जं पुण पवालजायं जाणिज्जा,
हा—आसोट्ठपवालं वा निग्गोहप० पिलुंखुप० निपूरप०
इप० अन्नयरं वा तहप्पगारं पवालजायं आमगं असत्थ-
णयं० । से भि० से जं पुण० सरडुयजायं जाणिज्जा. तं-
हा—सरडुयं वा कविट्ठसर० दाडिमसर० बिल्लम० अन्न-
वा तहप्पगारं सरडुयजायं आमं असत्थ परिणयं० । से
क्खू वा० से जं पु० तंजहा—उंबरमंथुं वा नग्गोहमं० पि-

तुंबुमं० आसात्थमं० अन्नयरं वा तहप्पगारं वा मं
आमयं दुरुक्कं साणुवीयं अफासुयं० ॥ (सू० ४८)॥

ને ભિક્ષુ સાલુક (પાણીમા થનારૂં કંદ), બિરા
(સ્થળમા થનારૂં કંદ), સરસવની કંદલીઓ તેવું કોઈપણ
કંદ કાદળ વિગેરે શસ્ત્રોથી પરિણત થયેલું નહોય, તેમજ
ભિક્ષુ પીપર, પીપરનું ચુરણ, મરચાં મરચાંનું ચુરણ. સીં
સીંગોડાનુ ચુરણ અથવા તેવુ કઈપણ કાચું શસ્ત્ર
વિનાનુ અપ્રાસુક હોય તે. આબાના ફળ (કેરીઓ) અં
(   ) ના ફળ, તાડના ફળ ઝિજ્ઝિઅ તે વનસ્પતિ
(   ) સુરભિ તે શતદ્રુ (
સરલ (   ) કે આ પ્રમાણે જે કંઈ કાચું ફળ
અને તે શસ્ત્રથી પરિણત ન હોય તો સચિત્ત જાણીને લેવું

વળી તે ભિક્ષુ કોઈપણ જાતિનું પ્રવાળ તે પીપળ
વડનુ પિલંખુ (પિપરી) નિપુર (નદીવૃક્ષ) શાલકી (
) અથવા તેવું બીજુ કાંઈપણ પ્રવાળ
તો, કાચુ સચિત્ત હોય તો લેવું નહિ, તેજ પ્રમાણે તે
કોઈપણ જાતિનુ ' સરડુઅ ' તે ઠળીયો બંધાયા વિનાનું
હોય, તે કોઠ, દાડમ, બિલ્વુ અથવા તેવુ કોઈપણ
ફળ હોય તે, શસ્ત્રથી પરિણત નહોય તે સાધુએ લેવું
તેજ પ્રમાણે સાધુ ઉંબરનું મથુ (ચુરણ) હોય, વડનું
અંખુ, પીપળાનું અથવા તેવું બીજાનું ચુરણ હોય તો,
પરિણત થયા વિનાનું હોય તો લેવું નહિ, આમનું

ભેળું હોય તે દુરસ્ત કરેલાય છે, આણુવીય તે તેના બીજ
માં કાચમ ન રહ્યું હોય, તો તે સાધુ અકલ્પ્ય, તે ન કલ્પે.

से भिक्खू वा० से जं पुण० जाणेज्जा आमडागं वा पूइपिण्णागं वा महुं वा मज्जं वा सप्पिं वा खोलं वा पुराणगं वा इत्थ पाणा अणुप्पसूयाइं जायाइं संवुड्ढाइं अव्वुक्कंताइं अपरिणया इत्थ पाणा अविद्धत्था णो पडिगाहिज्जा ॥ (सू० ४६)॥

વળી તે સાધુ એમ જાણે કે કાચા પાન ને અથાણાંઓ તળીય (તાજગાલ) વિગેરેના પાપડ. અર્ધ કાચા અથવા તદન કાચાં છે, અથવા તેના ખળ કર્યો છે, મદ અને માંસ બાતલીતા છે, તથા ઘી તથા ખોળ દારૂના નીચેનો કચરો આ બધાં ઘણા વરસનાં જુના હોય તો લેવાં નહિ, કારણકે તેમાં જીવો ઉત્પન્ન થઈ જાય છે. અને તેથી તે અચિત્ત હોતા નથી, સૂત્રમાં સંપૂર્ણા વિગેરે એક અર્થવાચક છતાં જુદા જુદા દેશના શિષ્યોને સમજાવવા સૂત્રકારે લીધા છે અથવા તેમાં કિંચિત્ ભેદ છે. (આમાં મધ અને દારૂ અભક્ષ્ય છતાં શાસ્ત્રકારે ચોપડવા માટે કારણ વિશેષે છૂટ એટલા માટે આપી છે કે હાથ પગ ઉતરી ગયો હોય તો તેનો ઉપયોગ કરવો પડે, તે સંબંધિ સાધુને મહાન્ પ્રાયશ્ચિત્ત છે, માટે વર્તમાનકાળમાં પણ બને ત્યાંસુધી ચોળવા ચોપડવામાં તેવી ચીજ ન વાપરવી, પણ બીજો ઉપાય જ ન હોય તો કદાચ વાપરવી પડે તોપણ તેનું છેદસૂત્ર પ્રમાણે મહાન પ્રાયશ્ચિત્ત લેવું કે દુર્ગતિ ન થાય.)

से भिक्खू वा० से जं० उच्छुमेरगं वा अंककरेलुयं कसेरुगं वा सिंघाडगं वा पूइआलुगं वा अन्नयरं वा०। भिक्खू वा० से जं० उप्पलं वा उप्पलनालं वा भिसं वा भि मुणालं वा पुक्खलं वा पुक्खलविभंगं वा अन्नयरं वा तह गारं० ॥ (सू० ४७)

ઉચ્છુમેરગ તે છોલેલી શેરડીના ટુકડા, અંક કરે ( ) કસેરૂગ ( ) શીંગોડાં પૂઇઆલુ ( ) અથવા તેવું બીજું કંઇ કાચું શસ્ત્રથી હણ વિનાનું હોય, તો સાધુએ લેવું નહિ. તેજ પ્રમાણે લીલું કમળ, તેની નાલ, અથવા પદ્મનુ કંદ તેની નાળ, પોકખલ, પદ્મના કેસરા અથવા તેનું કંદ અથવા તેવું કોઇપણ કંદ શસ્ત્ર હણાયાવિનાનું કાચું હોય તો કલ્પે નહિ.

से भिक्खू वा २ से जं पु० अग्गबीयाणि वा मूलबीयाणि वा खंधबीयाणि वा पोरबी० अग्गजायाणि वा मूलजा० खंधजा० पोरजा० नन्नत्थ तक्कलिमत्थएण वा तक्कलिसीसेण वा नालियेरमत्थएण वा खज्जूरिमत्थएण वा ताल म० अन्नयरं वा तह० । से भिक्खू वा २ से जं० उच्छुं वा काणगं वा अंगारियं वा संमिस्सं विगदूमियं वित(त)गं वा कंदलीऊसुगं अन्नयरं वा तहप्पगा० । से भिक्खू वा० से जं० लसुणं लसुणपत्तं वा ल० नालं वा लसुणकंदं वा ल० चोयगं वा अन्नयरं वा० । से भिक्खू वा० जं० अच्छियं वा कुंभिपक्कं तिंदुगं वा वेलुगं वा कासवनालियं वा अन्नयरं वा तहप्पगारं आमं असत्थ

र भिक्खू वा० से जं० पुण० वा पलम्बं दंति वा पलपूप
ग पाउलं वा पाउलपिंडं वा तिलं वा तिलपिंडं वा
सरवं वा सरवपिंडं वा तहप्पगारं आमं असत्थपरि
लाभे संते नो प०, एवं खलु तस्स भिक्खुस्स सामग्गियं ॥
५८ । २-१-१-८ ॥ पिण्डैषणायामष्टम उद्देशकः ।

તે ભિક્ષુ આવું જાણે, કે જવા કુસુમ વિગેરે અગ્રબીજ
જાઇ વિગેરેના મૂળબીજ છે, સલ્લકી વિગેરે સ્કંધબીજ છે,
વા ઇક્ષુ (શેરડી) વિગેરેના પર્વબીજ છે, તેજ પ્રમાણે
જાત, મૂળજાત, સ્કંધજાત, પર્વજાત તે તેમાંથીજ જન્મે
પણ બીજેથી નહિં, તક્કલી (કદલી) નું મસ્તક (વચ-
ગર્ભ) અને કંદલીશીર્ષ તે તેનો સ્તબક એ પ્રમાણે ના
ચેર વિગેરેમાં પણ સમજવું, અથવા કંદલી વિગેરેના મસ્તક
જ્ઞાન જે કંઇ છેદવાથી તુર્તજ ધ્વંસ પામે છે, તેવું બીજું
જ કાચું અશસ્ત્ર પરિણત હોય તે લેવું નહિ, તથા તે ભિક્ષુ
એવું જાણે કે શેરડી, રોગ વિગેરેથી છિદ્રવાળી થાય અંગાર
ક્ત (રંગે બગડી ગયેલ) હોય, તથા છાલ ઉખડી ગયેલી
હોય, વિગડૂમિય, તે વરગડે અથવા શિયાળીએ થોડી ખાધેલ
હોય, આવા છિદ્ર વિગેરેથી તે શેરડી વિગેરે અચિત્ત થતી
નથી તથા વેત્રાગ્ર તથા ' કંદલી ઊસ્સુય ' તે કંદલિનો મધ્ય
ભાગ એવું બીજું પણ કાચું અપરિણત હોય તો લેવું નહિ,
આ પ્રમાણે લસણ સંબંધી પણ જાણવું કે અપરિણત હોય
તે ન લેવું, આમાં ' થાપગ ' નો અર્થ કોશિકાના આકારે લ-

સણુને બહાર છાલ હોય છે. તે જ્યાંસુધી લીલી હોય ત્યાં સચિત્ત જાણવી, અચ્છિયં તે કોઇ વૃક્ષનું ફળ છે, તથા બીલું કાસવનાલિયં તે શ્રીપર્ણીનું ફળ છે, આ કાચાં એકદમ પકવવા ખાડામા નાખીને પકવે તે પાકેલાં પણ જાણવા, તે સાધુને ન કલ્પે. (આમ જે પકવે તે કુંભી કહેવાય છે)

તથા શાલિ વિગેરેના કણ તે કણિકા છે, તેમાં કોઈન. (સચિત્તયોનિ) હોય, કણિકકુંડ તે કણકીમિશ્રિત કુકસા કણપૂયલિય તે કણકીથી મિશ્રિત પૂપલિક ( )। થાય છે, આમાં પણ થોડુંક પકવેલ હોય તો નાભિ (સચિ યોનિ) સંભવે છે, (બાકી તેમા તલ, તલનો પીડ, તલ પાપડ વિગેરેમા વખતે સચિત્ત યોનિ હોય માટે કહ્યું નહિ, આવી ચીજ મળે તોપણ લેવી નહિ,) આજ સાધુ સંપૂર્ણ સાધુના છે.

આઠમો ઉદ્દેશો સમાપ્ત થયો.

નવમો ઉદ્દેશો.

આઠમો કહીને નવમો ઉદ્દેશો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સંબંધ છે, ગયા ઉદ્દેશામાં અનેષણીય પિંડનો ત્યાગ બતાવ્યો અહીં પણ બીજે પ્રકારે તેજ બતાવે છે.

इह खलु पाईणं वा ४ संतेगइया सड्ढा भवंति. गाहा-
या जाव कम्मकरी वा, तेसिं च णं एवं वुत्तपुव्वं भवइ-
इमे भवंति समणा भगवंता सीलवंतो वयवंतो गुणवंतो
तया संवुडा बंभयारी उवरया मेहुणाओ धम्माओ, नो
तु एएसिं कप्पइ आहाकम्मिए असणे वा ४ भुत्तए वा
यए वा, से जं पुण इमं अम्हं अप्पणो अट्ठाए निट्ठियं तं
सणं ४ सव्वमेयं समणाणं निसिरामो, अवियाइं वयं
च्छा अप्पणो अट्ठाए असणं वा ४ चेइस्सामो. एयप्पगारं
निग्घोसं सुच्चा निसम्म तहप्पगारं असणं वा अफासुयं० ॥
सू० ४९)

‘ इહ ’ શબ્દ વાક્યના ઉપન્યાસ માટે છે, અથવા પ્રજ્ઞા-
પકના ક્ષેત્ર આશ્રયી છે. ખલુ શબ્દ વાકયની શોભા માટે છે.)
પ્રજ્ઞાપકની અપેક્ષાએ પૂર્વ વિગેરે દિશાઓ છે, અર્થાત્ ગુરૂ-
શિષ્યને કહે છે, કે-પુરૂષોમા કેટલાક એવા શ્રદ્ધાળુઓ શ્રાવક
અથવા પ્રકૃતિભદ્રક અન્ય પુરૂષો હોય છે, તે ગૃહસ્થ અથવા
કર્મ કરી (કામ કરનારા) હોય છે, તેમને માલીક કહે કે,
આ ગામમાં આ આવેલા સાધુ ભગવંતો ૧૮૦૦૦ ભેદે શીલ-
વ્રત પાળનારા છે, તથા પાંચ મહાવ્રત તથા છઠું રાત્રિભોજન
વિરમણવ્રત ધારનારા, તથા પિંડવિશુદ્ધિ વિગેરે ઉત્તરગુણયુક્ત
ઇંદ્રિય મનને દમન કરવાથી સંયત છે, તથા આશ્રવદ્વાર (પા-
પસ્થાન) રોકવાથી સંવૃત છે, નવવિધ બ્રહ્મચર્યની ગુપ્તિ પા-
ળવાથી બ્રહ્મચારી છે, મૈથુન (કુસંગ) થી દૂર છે, ૧૮ પ્રકા-
રનું બ્રહ્મચર્ય પાળનારા છે, આવા સાધુઓને આધાકર્મી વિ-

[illegible] ॥ १ ॥

[illegible] ॥ २ ॥

[illegible] (७) [illegible] (८) [illegible] (११) [illegible] (१२) [illegible] (१३) [illegible] (१४) [illegible]

...ન કરીયાય છે, (તે ન લગાડવા જોઈએ) ગ્રાસૈષ-ણાના દોષો નીચે મુજબ છે.

१ संजोयणा २ पमाणे ३ इंगाले ४ धूम ५ कारणे दोष

(૧) આહારના લોલુપપણાથી દહિં, ગોળ, (સાકર) ભેગાં કરીને શીખંડ બનાવીને ખાય, તે સંયોજના દોષ છે. બત્રીશ કોળીયાથી વધારે પ્રમાણમાં આહાર ખાય તો પ્રમાણ અતિરિક્ત (વધારે) દોષ કહેવાય. (૩) સારી ગોચરી રાગ કરીને ખાય તે. ચારિત્રને અંગારા માફક બાળનારી અંગાર દોષ. (૪) અંત પ્રાંત આહાર ભાંગ્યા તુટ્યા આહાર તથા આપનારની નિંદા કરતો ખાય તો ચારિત્રને કાળું કરનારી ધુમ દોષ છે, (૫) વેદના વિગેરે કારણ વિના આહાર કરે તો કારણ અભાવ દોષ છે.

એ પ્રમાણે સાધુને દોષમાંથી મુક્ત કરેલું આપ એષણા વિગેરે દોષ રહિત આહાર લઈને વાપરવો. કદાચ એમ થાય. કે ગૃહસ્થ ગોચરીના સમયે સાધુ જાય તોપણ આધાકર્મી અશન વિગેરે બનાવે, તે વખતે સાધુ ઉપેક્ષા કરે, શા માટે ? કે તે દોષનું હું પચ્ચખાણ કરીશ. અને હું તે નહીં લઈશ એવું ધારે અને સ્વાદથી પછી કપટ કરે, અને લે પણ આવું એમજ ન કરવું. કેવી રીતે કરવું ? તે કહે છે, પ્રથમ ગોચરી લેતાં ઉપયોગ રાખે, અને તેવું જાણે તો કહે. કે હે શેઠ ! હે ભાઇ ! અમને અમારા માટે બનાવેલો આહાર વિગેરે ખાવા-પીવાને (આધાકર્મી) કલ્પતો નથી ! માટે તેને માટે તમારે

[illegible] આ પ્રમાણે કહે, કે આયુષ્
[illegible] દીક્ષા લીધી છે, તેના
[illegible] તેના સંબંધીઓ
[illegible] છે આચાર્ય અનુયોગ
[illegible] વગેરેમાં
[illegible] (૩) છે, સંયમ
[illegible] (૪) છે,
[illegible] સાધુ ગુરૂની
[illegible] તે ગણધર
[illegible] ની વિના
[illegible] ને પૂછીને
[illegible] આ પ્રમાણે
[illegible] આથી
[illegible] આવ્યો
[illegible] આથી છે,
[illegible] છે, નહિ

[illegible]

से एगइओ अन्नयरं भोयणजायं पडिगाहित्ता भद्दयं
विवन्नं विरसमाहरइ, माइ० नो एवं० (सू० ५७)

તે સાધુ કોઈ જગ્યાએ ગોચરી ગયો હોય, ત્યાં સારું
વિગેરે ભોજન મળ્યું હોય, ને કોઈને તેના ઉપર તુચ્છ
ભોજન વિગેરે ઢાંકી દે, કે સારું આ સારું ભોજન આ
વિગેરે દેખશે તો કોઈ લેશે, અને મારે તો આ એવું
ભોજન કોઈને આપવું નથી. એમ ધારી છુપાવે તો
કહેનાર માટે તેવું ન કરવું. ત્યારે શું કરવું ? તે
છે.

તે સાધુ આહાર લઈને [illegible] વિગેરે [illegible]
લીધો હોય, હવે ગોચરી વગેરે કપટ સ્થાન ન કરવું [illegible]
[illegible] છે, કે [illegible] ગોચરી [illegible] સારું [illegible]
[illegible] તો [illegible]
વું એ કપટ સ્થાન છે. તે ન કરવું. વળી—

से भिक्खू वा० से जं० उच्छुमेरगं वा उच्छु
खंडियं वा उच्छुचोयगं वा उच्छुमेरगं वा उच्छु सालगं वा
उच्छुडालगं वा सिंबलिं वा सिंबलिथालगं वा अस्सिं खलु
पडिग्गहियंसि अप्पे भोयणजाए बहुउज्झियधम्मिए तहप्प-
गारं अंतरुच्छुयं वा० जाव० । से भिक्खू वा २ से जं० बहु-
अट्ठियं वा मंसं वा मच्छं वा बहुकंटगं अस्सिं खलु तहप्पगारं
बहुअट्ठियं वा मंसं० लाभे संते० । से भिक्खू वा० सिया णं
परो बहुअट्ठियेणं मंसेण वा मच्छेण वा उवनिमंतिज्जा

पडिगाहिज्जा, पढमा पिंडेसणा १ ॥ अहावरा दुच्चा पिं
सणा—असंसट्ठे हत्थे संसट्ठे मत्ते, तहेव दुच्चा पिंडेसणा २
अहावरा तच्चा पिंडेसणा—इह खलु पाईणं वा ४ संतेग
सड्ढा भवंति गाहावई वा जाव कम्मकरी वा, तेसिं च
अन्नयरेसु विरूवरूवेसु भायणजाएसु उवनिक्खित्तपु
सिया, तंजहा—थालंसि वा पिढरंसि वा सरगंसि वा प
रगंसि वा वरगंसि वा, अह पुणेवं जाणिज्जा—असंसट्ठे ह
संसट्ठे मत्ते, संसट्ठे वा हत्थे असंसट्ठे मत्ते, से य पडिग्गहध
सिया पाणिपडिग्गहिए वा, से पुव्वामेव०—आउसोत्ति व
२ एयं तुमं असंसट्ठेण हत्थेण संसट्ठेण मत्तेणं संसट्ठेण
हत्थेण असंसट्ठेण मत्तेण अस्सिं पडिग्गहगंसि वा पाणिं
वा निहट्टु उवित्तु दलयाहि तहप्पगारं भोयणजायं सयं
णं जाइज्जा २ फासुयं० पडिगाहिज्जा, तइया पिंडेसणा ३
अहावरा चउत्था पिंडेसणा—से भिक्खू वा० से जं० पि
वा जाव चाउलपलंबं वा अस्सिं खलु पडिग्गहियंसि अ
पच्छाकम्मे अप्पे पज्जवजाए, तहप्पगारं पिहुयं वा
चाउलपलंबं वा सयं वा णं० जाव पडि०, चउत्था पिंडेस
४ ॥ अहावरा पंचमा पिंडेसणा—से भिक्खू वा २ उग्गहि
मेव भोयणजायं जाणिज्जा तंजहा—सरावंसि वा डिंडिमं
वा कोसगंसि वा, अह पुणेवं जाणिज्जा बहुपरियावन्ने
णीसु दगलेवे, तहप्पगारं असणं वा ४ सयं० जाव पडि
गाहि० पंचमा पिंडेसणा ५ ॥ अहावरा छट्ठा पिंडेसणा—
भिक्खू वा २ पग्गहियमेव भोयणजायं जाणिज्जा, जं
सयट्ठाए पग्गहियं, जं परट्ठाए पग्गहियं, तं पायपरियावन्नं तं पाणिपरियावन्नं
जं च पयट्ठाए पग्गहियं पडि०, छट्ठा पिंडेसणा ६ ॥

પછી વાસણમાં દ્રવ્ય રહે અથવા ન રહે, તેમાં જો બીલકુલ દ્રવ્ય ન રહે તો તુર્ત વાસણ ધોવાનો પશ્ચાત્ કર્મનો દોષ લાગે, છતાં પણ ગચ્છમાં બાળક, બુઢો, તપસ્વી વિગેરેના આકુળપણાના કારણે નિષેધ નથી, તેથીજ સૂત્રમાં તેની નિંદા કરી નથી, ન ખરડેલો હાથ, ન ખરડેલું વાસણ, તેથી અસન વિગેરે ચાર પ્રકારનો આહાર યાચે, અથવા ગૃહસ્થ પોતે યાચ્યા વિના પણ આપે, તો ખપ હોય તે પ્રમાણે પ્રાસુ આહાર ગ્રહણ કરે,

બીજી પિંડએષણા.

ખરડેલો હાથ, ખરડેલું વાસણ, ગૃહસ્થ પોતાના માટે તે વસ્તુ લેવા હાથ અને વાસણ ખરડે—

ત્રીજી પિંડએષણા.

પ્રજ્ઞાપકની અપેક્ષાએ પૂર્વ વિગેરે દિશામાં કેટલાક શ્રદ્ધાળુ શ્રાવકો કે ભદ્ર ગૃહસ્થો રહેતા હોય, તે ઠેઠથી લઈને નોકરી સુધી હોય છે, તેમના ઘરમાં અનેક જાતિના વાસણોમાં અન્ન વિગેરે પ્રથમ નાંખેલું હોય છે, તે થાળમાં પિઠર (   ) સરગ તે શારિક (સરકીયા) ના ઘાસનું બનાવેલું સૂપડું વિગેરે પરગ તે વાંસની બનાવેલી છાબડી વિગેરે છે, 'વરગ' તે મણિ વિગેરે રત્નો જડીને બનાવેલું કિંમતી વાસણ હોય, તેમાં કોઈ ચીજ કાઢીને મુકી હોય. તો હાથ ન ખરડેલો હોય અને વાસણ ખરડેલું હોય, તો પાતરાં ધારણ કરનાર સ્થવિર કલ્પી અથવા પાત્રાં લઈને

ખાનાર જિનકલ્પી હોય, તો ગૃહસ્થને પ્રથમજ કહે. તુષ્મન્! અથવા હે બાઈ! તમે ન ખરડેલા હાથે, : વાસણે અથવા ખરડેલા હાથે, ખરડેલા વાસણે આ માં કે આ હાથમાં સંભાળથી લઈને આપો, અથવા જે વસ્તુ જોઇતી હોય. તેનું નામ કહીને યાચે અને તે ય આપે તો હાસુ આહાર લે.

અહીં ખરડેલો હાથ, ખરડેલું વાસણ અને થોડું દ્રવ્ય ાટ રહે એવો આઠમો ભાંગો જિનકલ્પીને કલ્પે, સ્થવિર ાને તો સૂત્ર અર્થની 'હાનિ' વિગેરેના કારણોને લઈને . ભાંગા કલ્પે છે—

અલ્પલેપા નામની ચોથી પિંડએષણા.

કુરમુરા મમરા પૃથુક વિગેરે ચોખા શેકીને બનાવેલા ર, તો તે લેતાં વાસણ હાથને લેપ લાગતો નથી તથા અલ્પ ચોખાની કણકી વિગેરેના બનાવેલ હોય, તો અલ્પપર્યય ક- વાય, તે બંનેને લેવાય છે. તેમ વાલ, ચણા વિગેરે પણ કલ્પે.

અવગૃહિતા—(૫)

એટલે ગૃહસ્થે પોતાને ખાવા માટે વાસણ ધોયું હોય . હાથ ધોયા હોય, તેવા વાસણમાં જો પાણીનો લેપ દેખાતો ાય તો લેવું ન કલ્પે. પણ બહુ સુકાઇ ગયું હોય તેવા ડરાવલા, ડિંડિમ (કાંસાનું વાસણ) તથા કોશક (;) માં ખાવાનું કાઢેલું હોય, તો સાધુને લેવું કલ્પે.

હોય તેને ' તે ' પાળે, કારણ કે ગચ્છવાસિઓને ઉપરક્
તે સાતે યથાશક્તિ પાળવાની છે ગચ્છથી નીકળેલ
પાછળની પાચના અભિગ્રહ છે, તે વડે તેઓ પ્રયત્ન ક
પ્રમાણે તે પાળીને વિચરતા હોય તે બધા જિનેશ્વરની
ઉલંઘતા નથી, તે સંબંધમાં પૂર્વે બનાવેલી ગાથા કહે

सोऽवि दुवत्थ तिवत्था बहुवत्थ अचेलओवि संथर
न हु ते हीलंति परं सव्वेवि अ ते जिणाणाए ॥१

કોઈ બે કોઈ ત્રણ કોઈ વધારે કોઈ બીલકુલ વસ્
પહેરે, તો પણ તે પરસ્પર નિંદા ન કરે, કારણ કે તે
જિનેશ્વરની આજ્ઞામાં છે આજ તે સાધુનું સમગ્ર સાધુ
છે. (આ જીવના નૂત્રનો પરમાર્થ એ છે કે સ્વ-પરને
ન થાય, તેમ વિચારપૂર્વક ગોચરી વિગેરે લેવું વાપર
પણ તે પ્રમાણ નિર્વાહ ન થાય, તો બને તેટલું કિ
ભાવથી પાળવા યત્ન કરવો પણ વધારે ઉત્કૃષ્ટ પ
પાળનારે પણ પોતે અહંકાર કરીને બીજાની નિંદા ન કર
તેમ પોતાની શક્તિ હવન સામાન્ય પાળનારે પણ ઉ
ર ગવા પ્રયત્ન કરવો)

- -

શય્યાએષણા નામનું બીજું અધ્યયન—

બીજા વસ્ત્રૈષણા સ્કંધનું પ્રથમ અધ્યયન કહીને હવે બી
કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સંબંધ છે, ગયા અધ્યયનમાં ધર્મ
ના આધાર રૂપ શરીરનાં પ્રતિપાલના માટે પ્રથમજ પિ

ુને વિધિ બતાવ્યો અને તે પિંડ (આહાર પાણી) ે જ્યાં ગૃહસ્થો ન હોય તેવા સ્થાનમાં વાપરવું. તેથી તે નના ગુણ દોષ બતાવવા આ બીજું અધ્યયન કહે છે, સંબંધે આવેલા આ અધ્યયનના ચાર અનુયોગદ્વારો વા, તેથી નામ નિષ્પન્ન નિક્ષેપામાં " શય્યા એષણા " મ છે. તેના નિક્ષેપા કરવામાં " પિંડૈષણા નિર્યુક્તિ " ાં સંભવે ત્યાં ટુંકાણમાં પ્રથમ ગાથા વડે અને બીજી ષણાઓની નિર્યુક્તિઓને યથાયોગ સંભવતી બીજી ગાથા ે પ્રકટ કરીને ત્રીજી ગાથા વડે " શય્યા " શબ્દના ' ૬ નિક્ષેપા ' ના વિચારમાં નામ સ્થાપના છોડીને નિર્યુક્તિકાર ૂહે છે.

दव्वं खित्ते काले भावं, सिज्जाय जा तहिं पगयं
केरिसिया सिज्जा खलु संजय जोगत्ति नायव्वा* ॥२९८॥

દ્રવ્ય શય્યા ક્ષેત્ર શય્યા કાળ શય્યા અને ભાવ શય્યા ે ચાર પ્રકારે શય્યા છે, તેમાં દ્રવ્ય શય્યાની જરૂર છે, તેથી સંયતોને કેવી શય્યા યોગ્ય છે. તેજ હવે બતાવશે. દ્રવ્ય શય્યાની હવે વ્યાખ્યા કરે છે.

* છપેલા આચારાંગના સંશોધકથી બીજા સ્કંધના ૧ લા અધ્યયનની નિર્યુક્તિની નકલ કરતાં આંકડાની ભૂલ થઈ છે, એટલે ટીકા-કારના ત્રણ શ્લોક સાથે લેતાં નિર્યુક્તિની ગાથાના ૧૧ આંક આવેલ છે, પણ ખરી રીતે નિર્યુક્તિકારની કૃતિ પ્રમાણે ગણતરી ૪ ના આંકડાથી ગાથાઓ ગણતાં ૨૮૫ થી ગણતાં ૨૯૭ આવે છે તેથી બીજા અધ્યયનમાં આંક ૨૯૮ નો જોઈએ તે મળી રહે છે.

રહેલી બધી અવસ્થાવાળો થાય છે, માટે તે કાય સં
ભાવશય્યા છે.

આ અધ્યયનનો બધો અર્થાધિકાર શય્યા વિષ
બંધી છે, અને હવે ઉદ્દેશાનો અર્થાધિકાર બતાવવા
ક્તિકાર કહે છે.

सव्वेवि य सिज्जविसोहिकारगा तहवि अत्थि उ विसे
उद्देसे उद्देसे वुच्छामि समासओ किंचि ॥ ३०२॥

આ બધા એટલે ત્રણે ઉદ્દેશા જો કે શય્યા વિશુ
કરનારા છે, તોપણ તેમાં દરેકમાં કાંઇક વિશેષ છે, તે
ટુંકાણમાં કહીશ, તે કહે છે—

उग्गमदोसा पढमिलुयंमि संसत्त पच्चवाया य १।
बीयंमि सोअवाई बहुविहसिज्जाविवेगो २ य ॥ :

તેમાં પ્રથમ ઉદ્દેશામાં વસતિના ઉદ્ગમ દોષો
કર્મ વિગેરે છે, તથા ગૃહસ્થ વિગેરેના સંસર્ગથી
પાયો ચિંતવેલા છે, તથા બીજા ઉદ્દેશામાં શૌચવાદિ (.
રથી) ના બહુ પ્રકારના દોષો તથા શય્યાનો વિવેક (ત્યા
બતાવે છે. આ અર્થાધિકાર છે.—

तइए जयंतछलणा सज्झायस्सऽणुवरोहि जइयव्वं ।
समविसमाईएसु य समणेणं निज्जरट्ठाए ३ ॥ ३०४॥

ત્રીજા ઉદ્દેશામાં જયણા પાળનાર ઉદ્ગમ વિગેરે દે
ત્યજનાર સાધુને જે છલના થાય, તે દૂર કરવા પ્રયત્ન કરવો
તથા સ્વાધ્યાયને અનુકૂળ એ સમવિષમ વિગેરે ઉપ.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

से भिक्खू वा० [illegible]

[illegible] से जं पुण [illegible]

[illegible] से भिक्खू वा० [illegible]

[illegible] से जं पुण [illegible]

[illegible] से भिक्खू वा० से जं पुण [illegible] ॥ से

[illegible] जाव

[illegible] जाव [illegible]

[illegible] अह पुणेवं जाणिज्जा । [illegible]

[illegible] पडिलेहित्ता २ तओ संजयामेव

[illegible]

[illegible] ॥ से भिक्खू वा० से जं पुण [illegible]

[illegible]

[illegible] अणुविसे-

[illegible]

[illegible] जाव [illegible]

[illegible] अह पुण एवं जाणिज्जा पुरिसंतरकडे जाव [illegible]

[illegible] पडिलेहित्ता २ तओ [illegible] ॥ (सू० ६४)

टाणाओ ठाणं साहरइ षहिया वा निण्णक्खू
पु० नो ठाणं वा चेइज्जा, अह पुण० पुरिसं० चेइज्जा॥(सू

તે ભિક્ષુ આવા પ્રકારનો ઉપાશ્રય જાણે કે તે સાધુને ઉદ્દેશીને નાની બારીનું મોટું બારણું કર્યું છે. મકાનમાં જ્યાં સુધી ગૃહસ્થ વિગેરે બીજો પુરૂષ તે વાપરે ત્યાં સુધી સાધુ તેને ન વાપરે. આ બન્ને સૂત્રમાં ઉત્તર ગુણો વર્ણવ્યા છે, તે પૂર્વે બતાવેલા દોષથી દુષ્ટ હોય તોપણ બીજા પુરૂષે સ્વીકાર્યા પછી કલ્પે છે, પણ ગુણથી દુષ્ટ હોય તો બીજા પુરૂષે સ્વીકાર્યા પછી પણ કલ્પે નથી, મૂળ ગુણના દોષો નીચે મુજબ છે, "पट्ठी रणा उषत्तारि मूलषेल्लीओ" એટલે પ્રષ્ઠ વાંસ વિગેરેથી વિગેરે માટે જે વસતિ તૈયાર કરાવાય, તે મૂળ ગુણથી

પીઠનો વાંસડો, બે ધારણ કરનારા, તથા ચાર મૂળીઓ હોય—(સાધુ માટે વાંસડા ઉભા કરીને મકાન તે સાધુને કલ્પે નહિ) વળી તે સાધુ આવો ઉપાશ્રય ગૃહસ્થ સાધુને ઉદ્દેશીને પાણીથી તૈયાર થયેલાં કંદ બીજા મકાનમાં (તે ખાલી કરવા માટે) લઇ જાય છે, થવા તેનો બહાર ઢગલો કરે છે, તેવા મકાનમાં જ્યાં બીજો માણસ આવીને ન રહે, ત્યાં સુધી સાધુ તેમાં ન પણ બીજાએ વાપર્યા પછી સાધુ તેમાં રહે, તેજ પ્રમાણે ચિત્ત વસ્તુ પણ ઘરમાંથી બહાર કાઢે તોપણ પુરૂષાંતર પછી સાધુએ તે મકાન વાપરવું; કારણ કે તેમાં પણ ફેરફાર કરતા ત્રસ જીવનો વધ થવાનો સંભવ છે. વળી—

से भिक्खू वा० से जं० तंजहा—खंधंसि वा मंचंसि वा
सि वा पासा० हम्मि० अन्नयरंसि वा तहप्पगारंसि
लिक्खजायंसि, नन्नत्थ आगाढाणागाढेहिं कारणेहिं ठाणं
ो चेइज्जा ॥ से आहच्च चेइए सिया नो तत्थ सीओदगवि:
ा वा २ हत्थाणि वा पायाणि वा अच्छीणि वा दंताणि वा
वा उच्छोलिज्ज वा, पहोइज्ज वा, नो तत्थ ऊसढं पकरेज्जा,
हा—उच्चारं वा पा० खे० सि० वंतं वा पित्तं वा पूयं वा
णियं वा अन्नयरं वा सरीरावयवं वा, केवली बूया आया-
यं, से तत्थ ऊसढं पगरेमाणे पयलिज्ज वा २, से तत्थ
लमाणे वा पवडमाणे वा हत्थं वा जाव सीसं वा अन्नयरं
कायंसि इंदियजालं लूसिज्ज वा पाणि ४ अभिहणिज्ज
जाव ववरोविज्ज वा. अथ भिक्खूणं पुव्वोवइट्ठा ४ जं
प्पगारं उवस्सए अंतलिक्खजाए नो ठाणंसि वा ३
ज्जा ॥ (सू० ६६)

તે ભિક્ષુ આવો ઉપાશ્રય જાણે, કે તે એક થાંભાના ઉપર
નાવેલું મકાન છે, અથવા માંચડા ઉપર છે, અથવા માળા
ઉપર છે, પ્રાસાદ તે બીજે મજલે મકાન આપ્યું છે, (પ્રાસાદ
સારૂં પાકું મકાન બાંધ્યું હોય તે છે)—હર્મ્યતલ તે ભોંયરા-
ણું મકાન છે, આવા મકાનમાં બને ત્યાંસુધી સાધુએ નિવાસ
કરવો, પણ બીજા મકાનના અભાવે તેવું મકાન વાપરવું
ડે તો શું કરવું તે કહે છે. ત્યાં ઠંડા પાણી વિગેરેથી હાથ
વે નહિ, તથા ત્યાં રહીને ટટ્ટી જવા વિગેરેની ક્રિયા ન કરે,
રણ કે કેવળી પ્રભુ તેમાં કર્મ બંધ અને સંયમની વિરાધના
તાવે છે, ત્યાં ત્યાગ કરતો પડી જાય, અને પડતાં હાથ પગ

વિગેરે શરીરના અવયવને નુકશાન થાય તથા પોતે બીજા જીવોને પીડે, અથવા જીવથી હણે, આ પ્રમાણે શાન જાણીને સાધુએ કાંતો તેવા અધરના કે ભોંયરાના નમાં ઉતરવું નહિ, (અથવા ઉતરવું પડે તો સંભાળ ચડવું-ઉતરવું કે જગ્યા વાપરવી.) વળી—

से भिक्खू वा० से जं० सइत्थियं सखुड्डं सपसुभ तहप्पगारे सागारिए उवस्सए नो ठाणं वा ३ चेइज्जा। आयाणमेयं भिक्खुस्स गाहावइकुलेण सद्धिं संवसमा अलसगे वा विसूइया वा छड्डी वा उव्वाहिज्जा अन्नयरे से दुक्खे रोगायंके समुप्पज्जिज्जा, अस्संजए कलुणपडिय भिक्खुस्स गायं तिल्लेण वा घएण वा नवणीएण वा वा अब्भंगिज्ज वा मक्खिज्ज वा सिणाणेण वा कक्के लुद्धेण वा वण्णेण वा चुण्णेण वा पउमेण वा आघंसि पघंसिज्ज वा उव्वलिज्ज वा उव्वट्टिज्ज वा सीओदगवि वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलिज्ज वा पक्खालिज्ज सिणाविज्ज वा सिंचिज्ज वा दारुणा वा दारुपरिणामं अगणिकायं उज्जालिज्ज वा पज्जालिज्ज वा उज्जालित्ता आयाविज्जा वा प० अह भिक्खूणं पुव्वोवइट्ठा० जं तहप्प सागारिए उवस्सए नो ठाणं वा ३ चेइज्जा ॥ (सू० ६

તે ભિક્ષુ વળી આવો ઉપાશ્રય જાણે કે તેમાં સ્ત્રી રહેલી છે, અથવા તે બાળકોવાળો છે, અથવા તે મકાન કિ દરેક ભિખારી વિગેરે ક્ષુદ્ર પ્રાણીથી રોકાયેલું છે, પશુઓ રહ્યા છે, તથા ભોજન પાણી છે, અથવા પશુઓને ચારો આપવામાં આવે છે, આવા ગૃહસ્થથી આકુળ ઉપાશ્ર

તેમાં નીચે મુજબ
સ્થાન વિગેરે ન કરવું. કારણકે તેમાં નીચે મુજબ
કારણો છે. (૧) ગૃહ
. તથા આ 'કર્મ' બંધનના કારણો છે. (૧) ગૃહ
કુળ સાથે વસતાં ત્યાં શંકા રહિત ભોજન વિગેરેની
થાય, અથવા કોઈ પણ જાતનો વ્યાધિ થાય, તે બ-
, ' અવગ્રહ ' તે હાથપગ વિગેરેનો અટકાવ, અથવા
તે લકવાનો રોગ થાય, વિશુચિકા (કોગળા) ઝાડો
) નો રોગ થાય, આવી વ્યાધિઓ સાધુને
ત થાય અથવા તેવા બીજો તાવ વિગેરે કોઈ રોગ થાય,
વા દુર્ગ પ્રાણ લેનારો શૂળ વિગેરે રોગ થાય. તેવા રો-
ગે પીડાયેલા સાધુને દેખીને કારુણ્યથી અથવા ભક્તિથી
ગૃહસ્થ તે ભિક્ષુના શરીરને તેલ વિગેરેથી ચોળે, અથવા થોડું
ઓ, પછી સુગંધી દ્રવ્યથી ઉવટણું કરે, કેટક તે કષાય દ્ર-
ા કવાય (નાશક છુટકામાં શીખાખાઈ વિગેરે પાણીમાં
ળી. ' નાહવામાં ઉપયોગ કરે છે,) લોધ્ર તે સુગંધી દ્રવ્ય
, વર્ણક તે કપીલો વિગેરે છે, જવ વિગેરેનું ચૂર્ણ–પદમક
ીનું છે, વિગેરે દ્રવ્ય વડે થોડું થોડું ઘસે, અને ચોળીને
'નું ઉદ્વર્તન કરે. પછી ઠંડા કે ઉના પાણીથી થોડું સ્નાન
રાવે, અથવા પાણી છાંટે, અથવા વારંવાર સ્નાન કરાવે,
ાથવા માથા વિગેરેમાં કે નાભિના ઉપરના અંગમાં પાણી
ાંખે, અથવા લાકડાથી અથવા લાકડાં માંહોમાંહે ઘસીને
અગ્નિ બાળે, ભડકો કરે, તેમ કરીને પછી સાધુના શરીરને એ-
કવાર તપાવે, કે વારંવાર તપાવે, આવા દોષો જાણીને સાધુને

आयाणमेयं भिक्खुस्स गाहावईहिं सद्धिं संवसमाण
इह खलु गाहावइणीओ वा गाहावइधूयाओ वा गा०
ण्हाओ वा गा० धाईओ वा गा० दासीओ वा गा० कम्म
रीओ वा तासिं च णं एवं वुत्तपुव्वं भवइ—जे इमे भ
समणा भगवंतो जाव उवरया मेहुणाओ धम्माओ, नो
एएसिं कप्पइ मेहुणधम्मं परियारणाए आउट्टित्तए, ज
खलु एएहिं सद्धिं मेहुणधम्मं परियारणाए आउट्टावि
पुत्तं खलु सा लभिज्जा उयस्सिं तेयस्सिं वच्चंस्सिं जस
संपराइयं आलोयणदरसणिज्जं, एयप्पगारं निग्घोसं सु
निसम्म तासिं च णं अन्नयरी सड्ढी तं तवस्सिं भिक्खुं
धम्मं पडियारणाए आ उट्टाविज्जा, अह भिक्खूणं पु
तहप्पगारे सा० उ० नो ठा ३ चेइज्जा एयं खलु
(सू० ७१) पढमा सिज्जा सम्मत्ता २-१-२-१ ॥

વળી ગૃહસ્થ સાથે વસતાં આ દોષો છે, ગૃહસ્થની સ્ત્રી
દીકરી, દીકરાની વહુ, ધાવમાતા, દાસી, નોકરડી એવી સ્ત્રી
તેમના આગળ પૂર્વે કોઈ એ કહ્યું હોય, કે જે આ દીક્ષિત
સાધુ ભગવંતો મહાવ્રત પાળનારા મૈથુન (સંસાર સંબંધ
થી ભિન્ન થએલા છે, તેમને નિશ્ચયથી મૈથુન સેવન કલ્પ
કલ્પતું નથી, અને તેથી જો કોઈ સ્ત્રી તેમની સાથે સંબંધ
કરે, અને પુત્ર ઉત્પાદન કરે તો તે પુત્ર બળવાન દીપ્તિ-
વાન કીર્તિવાળો થાય, આવું સાંભળીને તેઓ વિચારે
કોઈ પુત્ર ચાહક (વાંઝણી) સ્ત્રી સાધુને કુસંગ કરવા પ્ર

આવા દોષો જાણીને સાધુઓને તેવા મકાનમાં ઉતર-
[illegible] મના કરેલી છે, આજ ભિક્ષુનું સર્વથા સાધુપણું છે.

બીજો ઉદ્દેશો. (પ્રકરણ)

પહેલો ઉદ્દેશો કહીને બીજો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે [illegible]ંધ છે, કે ગયા ઉદ્દેશામાં ગૃહસ્થના ઘરમાં વાસ કરતાં [illegible] દોષો બતાવ્યા, અહીંયા પણ તેવા વિશેષ દોષો વસતિ [illegible]થી બતાવે છે.

गाहावई नामेगे सुइसमायारा भवंति, से भिक्खू य [illegible]सिणाणए मोयसमायारे से तग्गंधे दुग्गंधे पडिकूले पडि-[illegible] ने यावि भवइ, जं पुव्वं कम्मं तं पच्छा कम्मं जं पच्छा [illegible]म्मं, तं पुरे कम्मं, तं भिक्खुपडियाए वट्टमाणा करिज्जा [illegible] नो करिज्जा वा, अह भिक्खूणं पु० जं तहप्पगारे उ० नो [illegible]जं० ॥ (सू० ७२)

કેટલાક ગૃહસ્થો શુચિ સમાચારવાળા ભાગવત વિગે-[illegible]ના ભક્ત અથવા ભોગીઓ (વારંવાર સ્નાન કરનારા અથ-[illegible] સુગંધી ચંદન અગર કેસર કર્પૂર વિગેરે વસ્તુનો લેપ [illegible]રનારા ગોપીનો) હોય છે, અને સાધુઓ તેવી રીતે વારં-[illegible]ર કે એકવાર ખાસ કારણ વિના પ્રાસુ પાણીથી પણ [illegible]હ્મચર્યના ભંગના દોષને લીધે સ્નાન કરનારા નથી, તથા [illegible]ારણ પ્રસંગે મોયા (પેશાબ) નો પણ ઉપયોગ કરનારા

છે (જ્યારે જંગલમાં ઉતર્યા હોય અથવા ઉજડ જગ્
ઉતર્યા હોય, ત્યાં ઓચીંતો સાપ કરડે તો તેના ઝેરથી શ
રીરના વેદની ખટપટ ન બની શકે, માટે પેશાબનો ઉ
પૂર્વે થતો, સાંભળવા પ્રમાણે ઓચીંતો ખીલો કે
લાગી લોહી પુષ્કળ નીકળતું હોય, તો પેશાબની
કરવાથી બંધ પડે છે, તેવા કોઇ પણ કારણે વખતે
સાધુએ ઉપયોગ કર્યો હોય તો વારંવાર સ્નાન ક
ગૃહસ્થને દુગંછા થાય) માટે ભિક્ષુ તેની ગંધવાળા છે,
કાર્યના પેશાબ ન પીતા હોય, પરસેવા વાસ મારતો હો
તે ગૃહસ્થને ખોટું લાગે, અને ગૃહસ્થને તે ગમે
બંનેના રસ્તા ઉલટા છે, માટે રહેવું નહિ. (સૂત્રમાં
ઢગ પડિલોમ એક અર્થવાળા છતાં બંને મુકવાનું
કારણ અતિશય વિરૂદ્ધતા બતાવી છે.) તથા તે ગૃહસ્થ
ના સ્નાનાદિ ભોજન તથા જમવાના સ્થાનમાં તેમને
પૂર્વે કર્યું હોય, ન કર્યાથી [illegible] છે, અને પાછળ ક
હોય તે પહેલું કરે એમ આગળ પાછળ કરવામાં કાર્ય
સાધુઓને અધિકરણ દોષ થાય છે, અથવા તે ગૃહ
જમવાના કાળ થયો હોય તો પણ સાધુને દીધે ન ખાય,
અન્તરાય કર્મ બંધાય, મનની પીડા વિગેરેનો સંભવ
અથવા તે સાધુઓ ગૃહસ્થની શરમથી પૂર્વે પડિલે
હણવાની તે પછી કરે, અથવા કાળ વીતી ગયા પછી
અથવા ન પડિલેહે, માટે સાધુઓની આ પ્રતિજ્ઞા છે, કે
ગૃહસ્થના પ્રતિબંધ [illegible] નિવાસ ન કરવો.

ઠંડીના દિવસ હોય તો તાપણા માટે અગ્નિકાય સ...
ભડકો કરે, ત્યાંસુધી તાપવાની એકવાર ઇચ્છા કરે, વાર
તાપવાની ઇચ્છા કરે, અથવા ત્યાં જઈને બેસે, માટે
સ્થાનમાં કર્મબંધનનું કારણ જાણીને સાધુએ ઉ
નહિ. (સૂ-૭૪) વળી

से भिक्खू वा० उच्चारपासवणेण उव्वाहिज्जमाणे
वा वियाले वा गाहावईकुलस्स दुवारवाहं अवंगुणिज्जा,
य तस्संधिचारी अणुपविसिज्जा, तस्स भिक्खुस्स नो क
वयं वइत्तए—अयं तेणो पविसइ वा नो वा पविसइ उ
वइ वा नो वा० आवयइ वा नो वा० वयइ वा नो वा०
हडं अन्नेण हडं तस्स हडं अन्नस्स हडं अयं तेणे अयं
घरए अयं हंता अयं इत्थमकासी तं तवस्सिं भिक्खुं अ
संणंति संकइ, अह भिक्खूणं पु० जाव नो ठा० ॥ (सू०

તે ભિક્ષુ ગૃહસ્થના ઘરમાં સાથે રહેલો સ્થં
વિગેરેના કારણે રાત્રે કે પરોઢીયે ઉપાશ્રયનું દ્વાર ઉઘાડે,
છિદ્ર શોધનારો ચોર પેસી જાય, તે દેખીને સાધુને આ
બોલવું ન કલ્પે, કે આ ચોર ઘરમાં પેસે છે, તથા ચોર
સતો નથી, તેજ પ્રમાણે છુપી જાય છે કે છુપતો
અથવા કુદી આવે છે, અથવા નથી આવતો, તે બોલે
અથવા નથી બોલતો, તે અમુક માણસે ચોર્યું, અથવા
ચોર્યું, તેનું ચોર્યું કે બીજાનું ચોર્યું, આ ચોર છે અ
તેને સહાયના કરવા પાછળ ચાલનારો છે, આ શસ્ત્ર ધ
છે, આ મારનારો ઘાતક છે, એણે આ અહીં કર્યું છે, વિ

હવે કાલાતિક્રાંત વસતિના દોષો કહે છે—

से आगंतारेसु वा ४ जे भयंतारो उडुयद्धियं वा वासियं वा कप्पं उवाइणित्ता तत्थेव भुज्जो संवसंति, आउसो! कालाइक्कंतकिरियावि भवति १ ॥ (सू० ७८)

જે સાધુ ભગવંતો તે મુસાફરખાના વિગેરેમાં શીતે ઋતુમાં માસકલ્પ કરીને પાછા ચોમાસું તે મકાનમાં ફરીથી કારણ વિના રહે, તો (ગુરૂ શિષ્યને કહે છે) હે આયુષ્મન્! કાલ અતિક્રમ દોષ સંભવે છે, તેજ પ્રમાણે વિગેરેનો પ્રતિબંધ અથવા સ્નેહથી ઉદ્ગમ વિગેરે દોષ સંભવ થાય છે, માટે તેવું સ્થાન સાધુને ન કલ્પે.

હવે ઉપસ્થાન દોષને બતાવે છે—

से आगंतारेसु वा ४ जे भयंतारो उडु० वासा० उवाइणावित्ता तं दुगुणा दु (ति) गुणेण वा अपरिहरित्ता तत्थेव भुज्जो० अयमाउसो! उवट्ठाणकि० २ ॥ (सू० ७९)

જે સાધુઓ મુસાફરખાના વિગેરેમા શીયાળા ઉનાળામાસકલ્પ કરીને અથવા ચોમાસું કરીને અથવા બીજે માસ રહીને બમણો ત્રણગણો કલ્પવડે ન છોડીને અર્થાત્ બધુ માસ સુધી તે મકાનમા ન વસવું તેવો કલ્પ છતાં પાછા ત્યાંજ વસે છે, માટે આવો ઉપાશ્રય ઉપસ્થાન દોષથી દુષ્ટ થાય છે, માટે તેવા ઉપાશ્રયમા સાધુને ઉતરવું કલ્પતુ નથી.

હવે અભિક્રાન્ત વસતિ બતાવવા કહે છે—

इह खलु पाईणं वा ४ संतेगइया सड्ढा भवंति. तंजहा-गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा. तेसिं च णं आयारगोयरे नो सुनिसंते भवइ. तं सद्दहमाणेहिं पत्तियमाणेहिं रोयमाणेहिं बहवे समण माहण अतिहिकिवणवणीमए समुद्दिस्स तत्थ २ अगारीहिं अगाराइं चेइयाइं भवंति. तंजहा—आएसणाणि वा आयतणाणि वा देवकुलाणि वा सहाओ वा पवाणि वा पणियगिहाणि वा पणियसालाओ वा जाणगिहाणि वा जाणसालाओ वा सुहाकम्मंताणि वा दब्भकम्मंताणि वा वद्धकं० वक्कयकं० इंगालकम्मं० कट्ठक० सुसाणक० सुण्णागारगिरिकंदरसंतिसेलोवट्ठाणकम्मंताणि वा भवणगिहाणि वा. जे भयंतारो तहप्पगाराइं आएसणाणि वा जाव गिहाणि वा तेहिं उवयमाणेहिं उवयंति अयमाउसो! अभिक्कंतकिरिया यावि भवइ ३ ॥ (सू० ८०)

(અહીં પ્રજ્ઞાપક વિગેરેની અપેક્ષાએ) પૂર્વ વિગેરે દિશામાં શ્રાવકો અથવા પ્રકૃતિભદ્રક અન્ય ગૃહસ્થો નોકરી સુધી હોય, તેઓને સાધુનો " આવો ઉપાશ્રય કલ્પે " એવી ખબર ન હોય પણ ઉપાશ્રય આપવાથી સ્વર્ગ વિગેરેનું ફળ પ્રાપ્ત થાય, તેવું ક્યાંયથી જાણીને શ્રદ્ધા કરીને હૃદયમાં તે રૂચવાથી ઘણા સાધુ વિગેરેને ઉદ્દેશીને ત્યાં આરામ વિગેરેમાં યાનશાળા વિગેરે પોતાના માટે કરતાં સાધુ વિગેરેને જગ્યા આપવા માટે તે મકાનો મોટાં કરાવ્યાં હોય, તે મકાનોનાં નામ કહે છે, આદેશન (લુહારની શાળા) આયતન (દેવકુલની જોડે બનાવેલ ઓરડાઓ) દેવકુલ (દેવળ) સભા (ચારવેદને

ભણવાની પાઠશાળા) પરબ પણ્ય (દુકાનો) પણ્યશાળા (
ધર્મશાળા) યાન ગૃહ (રથ વિગેરે રાખવાનું સ્થાન)
શાળા (રથ વિગેરે બનાવવાનું સ્થાન) સુધાકર્મ તે (
ખડીનું પરિકર્મ થાય) આ પ્રમાણે દર્ભ વર્ધ્ર વલ્કજ
ગાર કાષ્ઠ કર્મ વિગેરે છે, એટલે જેમાં ઘાસ ચામડાં અ
છાલ કે કોયલા કે લાકડાના કામનું કારખાનું હોય,
હોય, શૂન્ય ઘર હોય, શાંતિકર્મનું ઘર હોય, પર્વત ઉપ
ઘર હોય, સુધારેલી પહાડની ગુફા હોય, શૈલ ઉપસ્થાન (
પાણાનો મંડપ) હોય, આવાં ઘરો ચરક બ્રાહ્મણો વિગે
પૂર્વે વપરાયા હોય, પછી ખાલી પડેલાં હોય, તો પછ
સાધુ તેમાં ઉતરે, તો તેમા અલ્પ દોષ (નિર્દોષ) હોય
આવું ગુરૂ શિષ્યને કહે છે, (અર્થાત્ તેવા મકાનમાં ઉતરાય

इह खलु पाईणं वा जाव रीयमाणेहिं बहवे समण
णअतिहिकिवणवणिमए समुद्दिस्स तत्थ तत्थ अगा
अगाराइं चेइयाइं भवंति. तं०—आएसणाणि वा जाव
गिहाणि वा. जे भयंतारो तहप्प० आएसणाणि जाव
हाणि वा तेहिं ओवयमाणेहिं उवयंति अयमाउसो!
विकंतकिरिया यावि भवइ ॥ (सू० ८१)

ઉપરના સૂત્ર પ્રમાણે પૂર્વ વિગેરે દિશામાં ગૃહસ્થી
કર્મ કરી ગુરૂના માણસોએ સાધુને મકાન ઉતરવા આપવ
વિશેષ પુણ્ય ફળ જાણીને શ્રમણ બ્રાહ્મણ અતિથિ વિગે
આશ્રયી આદેશન ઘર વિગેરે બનાવ્યાં હોય, તેમાં પૂર્વે

ળુ બ્રાહ્મણો વિગેરે ન ઉતર્યા હોય: તેમાં સાધુ ઉતરે, તો તે
ાપવાળી જગ્યા છે, માટે તે ઉતરવા યોગ્ય નથી.

હવે ન ઉતરવા યોગ્ય વસતિ કહે છે—

इह खलु पाईणं वा ४ जाव कम्मकरीओ वा, तेसिं च
एवं वुत्तपुव्वं भवइ—जे इमे भवंति समणा भगवंतो जाव
वरया मेहुणाओ धम्माओ, नो खलु एएसिं भयंताराणं
प्पइ आहाकम्मिए उवस्सए वत्थए, से जाणिमाणि अम्हं
प्पणो सयट्ठाए चेइयाइं भवंति, तं०—आएसणाणि वा
ावगिहाणि वा, सव्वाणि ताणि समणाणं निसिरामो,
वियाइं वयं पच्छा अप्पणो सयट्ठाए चेइस्सामो, तं०—आ-
सणाणि वा जाव०, एयप्पगारं निग्घोसं सुचा निसम्म जे
यंतारो तहप्प० आएसणाणि वा जाव गिहाणि वा उवाग-
च्छंति इयराइयरेहिं पाहुडेहिं वट्टंति, अयमाउसो! वज्ज-
किरियावि भवइ ९ ॥ (सू० ८२)

આ પૂર્વ વિગેરે દિશામાં ગૃહસ્થ અથવા નોકરડી હોય,
અને તેઓને પૂર્વે એવું કહેવામાં આવ્યું હોય. કે આ સાધુ
ભગવંતો પોતે બ્રહ્મચર્ય પાળનારા છે. તેઓને સાધુ માટે
બનાવેલું મકાન ઉતરવાને કલ્પતું નથી, એટલા માટે આ-
પણે આપણા માટે બનાવેલું ઘર છે, તે રહેવા આપી દઈએ,
અને આપણે માટે નવું બનાવી લઈશું, આવી રીતે ગૃહસ્થે
બનાવેલું મકાન સૂત્ર ૮૦ માં બતાવેલ વિગતવાળું હોય, તે
સુંદર કે મધ્યમ હોય, તોપણ સાધુઓને રહેવા આપે, તો

ને બદલે [illegible] (ત્યાગના મકાન) હોવાથી તેમાં ર[illegible] નહિ.

હવે [illegible] નામની વસતિનું વર્ણન કરે છે

इह खलु पाईणं वा ४ संतेगइया सड्ढा भवंति, तेसिं च णं आयारगोयरे जाव तं रोयमाणेहिं बहवे समण जाव वणीमए समुद्दिस्स तत्थ २ अगारीहिं अगाराइं चेइयाइं भवंति, तं० आएसणाणि वा जाव गिहाणि वा, जे भयंतारो तहप्पगाराइं आएसणाणि वा जाव गिहाणि वा इतराइतरेहिं पाहुडेहिं०, अयमाउसो! अभिक्कंतकिरिया वावि भवइ ॥ (सू० ८३)

આ સૂત્ર [illegible] છે, કે [illegible] [illegible] તેમા [illegible] નામની વસતિ થાય છે, માટે આ [illegible] નહિ, ૬ ॥

[illegible] નામની વસતિ કહે છે

इह खलु पाईणं वा ४ संतेगइया जाव ते सद्दहमाणेहिं ते रोयमाणेहिं बहवे समणमाहण [illegible] समुद्दिस्स तत्थ २ आगारीहिं अगाराइं [illegible] आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि, जे भयंतारो तहप्पगाराइं आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा उवागच्छंति इतराइतरेहिं पाहुडेहिं, अयमाउसो! अणभिक्कंतकिरिया वावि भवइ ॥ (सू० ८४)

આ પ્રાયે સુગમ છે, ફક્ત વિશેષ આ છે કે, પાંચ પ્રકા
ર નિર્ગ્રંથ શાક્ય તાપસ ગૈરિક અને આજીવિક એવા
મણો માટે કરીને બનાવેલ વસતિ હોય, તો તે સાવદ્ય
ક્રિયાન વસતિ થાય છે. આ અકલ્પનીય છે, પણ વિશુદ્ધ
ટી છે, આમાં સ્થાન કરતા સાવદ્ય ક્રિયા થાય છે.

હવે મહાસાવદ્ય વસતિનું વર્ણન કરે છે.

इह खलु पाईणं वा ४ जाव तं रोयमाणेहिं एगं समण-
यं समुद्दिस्स तत्थ २ अगारीहिं अगाराइं चेइयाइं भवन्ति.
आएसणाणि जाव गिहाणि वा महया पुढविकायसमा-
रंभेणं जाव महया तसकायसमारंभेणं महया विरूवरूवेहिं
पकम्मकिच्चेहिं. तंजहा—छायणओ लेवणओ संथारदुवार-
इणओ सीओदए वा परट्ठवियपुव्वे भवइ अगणिकाए वा
ज्जालियपुव्वे भवइ, जे भयंतारो तहः आएसणाणि वाः
गगच्छंति इयराइयरेहिं पाहुडेहिं दुपक्खं ते कम्मं सेवंति.
यमाउसो! महासावज्जकिरिया यावि भवइ ८ ॥ (सू० ८५)

અહીં એક સાધર્મિક (સાધુ) ને ઉદ્દેશીને કોઈ ગૃહ-
તિ વિગેરેએ પૃથ્વીકાય વિગેરેનો સંરંભ સમારંભ આ-
ભ વિગેરે કંઈ પણ મહાન આરંભ કરીને જુદા જુદા પાપ
ત્રીવડે એટલે છાપરું ઢાંકવું, લીંપાવવું, સંથારા માટે
રણું ઢાંકવા માટે, વિગેરે પ્રયોજનને ઉદ્દેશીને પ્રથમ કાચું
ણી નાંખે, અથવા અગ્નિ પ્રથમ બાળે, વિગેરેથી આરંભ
રેલા મકાનમાં સ્થાન વિગેરે કરતાં બે પક્ષનું કર્મ સેવન

આ પ્રમાણે કહે, કે આ ગામમાં ઘણું અન્ન પાણી મળે માટે અહિયાં આપે વસતિ યાચીને રહેવું યોગ્ય છે,—

આ પ્રમાણે કહેવાથી સાધુ કહે, કે હે શ્રાવક! (અન્ન પાણી) પ્રાસુક (નિર્દોષ) દુર્લભ નથી! પણ ... છતાં જ્યાં એગીને ગોચરી કરીએ તે આધાકર્મ રહિત ઉપાશ્રય મળવો દુર્લભ છે, તેમ 'ઉ છ' એટલે ... વિગેરે ઉત્તર ગુણના દોષોથી પણ રહિત હોય (તેમ દુર્લભ છે) તેજ બતાવે છે—

'અહેસણિજ્જે' એટલે મૂળ ઉત્તર ગુણમાં દોષ ન હોય એવો ઉપાશ્રય હોય છે, તેવો મળવો દુર્લભ છે. તે ... ગુણો આ પ્રમાણે છે

पट्ठी वंसो दो धारणाओ चत्तारि मूलवेलीओ।
मूलगुणेहिं विसुद्धा एसा आहागडा वसही ॥ १ ॥

પીઠનો વંશ બે ધારણ ચાર મૂળવેલીઓ આવું ... સ્થાન ગૃહસ્થે પોતાના માટે બનાવેલું હોય, તે ... વિશુદ્ધ વસતિ જાણવી

वंसगकडणोक्कंपण छायण लेवण दुवारभूमीओ।
परिकम्मविप्पमुक्का एसा मूलुत्तरगुणेसु ॥ २ ॥

વાંસનાં કંપાવવા, ... કરવી, ... ભૂમિ ... કરવું, લેપન કરવું, આ પરિકર્મથી વિ... ... ગુણો વડે વિશુદ્ધ છે

मिअवृमिअवासिअउज्जोवियबलिकडा अ यत्ता य।
मित्ता सम्मट्ठावि अ विसोहिकोडीगया वसही ॥ ३ ॥

ધોળેલી, ધુપ કરેલી, સુગંધીવાળી બનાવેલી, ઉદ્યોત કરે-
બલિપૂજન કરેલી, ખુલ્લી મુકેલી, પાણીથી સિંચેલી, સં-
કરેલી, આ વિશોધિ કોટીમાં ગયેલી વસતિ છે.

આ જગ્યાએ પ્રાયે ઉત્તર ગુણોનો સંભવ હોવાથી તેનેજ
ાવે છે, અને આ વસતિ આ કર્મના ઉપાદાન કર્મોવડે
ં થતી નથી તે બતાવે છે.—

દર્ભ વિગેરેથી છાયેલ હોય, છાણ વિગેરેથી લીંપેલ
ર, અપવર્ત્તક ( ) ને આશ્રયી સંસ્તારક (
) કર્યો હોય તથા બારણું નાનું મોટું કર્યું હોય, તથા
ડને આશ્રયી ઢાંકવું, ઉઘાડવું વિગેરે છે. વળી—

પિંડ પાત એષણાને આશ્રયી દોષો કહે છે.

કોઈ સ્થાનમાં સાધુ રહેલા હોય તો તેમને તે ઘરનો મા-
કે શય્યાતર પોતાના ઘરમાં આહાર લેવા પ્રાર્થના કરે,
ા ઘરમાં આહાર લેવો ન કલ્પે. તેથી ના પાડવાથી તેને
થાય, વિગેરે કારણે ઉત્તર ગુણો યુક્ત ઉપાશ્રય મળવો
ભ છે, માટે બને ત્યાં સુધી સાધુએ શુદ્ધ ઉપાશ્રય જોઇને
રવું તેથી કહ્યું છે કે,—

मूलुत्तरगुणसुद्धं थीपसुपंडगविवज्जियं वसहिं।
सेवेज्ज सव्वकालं विवज्जए हुंति दोसा उ ॥ १ ॥

મૂળ ઉત્તર ગુણુથી શુદ્ધ તથા સ્ત્રી પશુ નપુંસકથી
મકાન સર્વ કાળ સેવે, અને દોષોને દૂર કરે.

મૂળ ઉત્તર ગુણ શુદ્ધ મળવા છતાં ભણવા વિગેરેની
પડતા પુષ્ક તથા ખાલી મળવા મુશ્કેલ છે, તે કહે
તેમા ભિક્ષાચર્યામા રક્ત, નિરોધના અસહિષ્ણુ
સંક્રમણના સ્વભાવવાળા (યોગ્ય વિહાર કરનારા)
સ્થાનરત તે કાયોત્સર્ગ કરનારા, નિષીધિકારત તે સ્વા
કરનારા, શય્યાને સર્વાંગ વડે સુખેથી સુવાય, તે સં
રા હાથ પ્રમાણવાળો, અથવા શયન તે શય્યા છે, તેને
સંસ્તારક (સથારો) તે શય્યા સંસ્તારક રત તે માં
વિગેરેના કારણે રતા હોય, તથા ગોચરી મળેથી પ્રાપ્ત
ભોજન છે, આ પ્રમાણે કેટલાક સાધુઓ યથાવસ્થિત વ
ના ગુણ દોષ બતાવનારા થાય છે, તેઓ ઋજુ છે, તથા
જતે સંયમ કે મોક્ષ છે તેને પામેલા છે, તથા તેઓ
(કપટ) રહિત હોવાથી ઉત્તમ ગુણવાળા સાધુઓ છે.
પ્રમાણે ગૃહસ્થોને વસતિના ગુણ તથા દોષો બતાવીને
ઓ જાય, ત્યાર પછી નિર્દોષ વસતિ સાધુઓને
યોગ્ય ન હોય, તો શ્રાવકો સાધુ માટે વસતિ બનાવે,
પૂર્વે કરેલી અપૂર્ણ હોય તો છાદન વિગેરેથી રહેવા
બનાવે, પછી ઉપદેશ આપનારા અથવા બીજા
આવેથી કેટલાક શ્રાવકો છળ કરે છે, અને કહે કે (
નિકાની પેઠે પ્રાસુકિક વસતિ હોય તેનો અર્થ આ

નને માટે કલ્પેલી રાખેલ છે.) વસતિ તેવી વસતિ પૂર્વે
ાધુઓને બતાવેલી હોય કે તમે જ્યારે આવો ત્યારે અહિં
રજો, તે ઉત્ક્ષિપ્ત પૂર્વા વસતિ છે, તથા એમ કહે કે અમે
' આ અમારે રહેવા માટે બનાવી છે, તે નિક્ષિપ્ત પ્રપૂર્વા
તથા " પરિભાઇ યપુવ્વ " તે અમે આ વસતિ પહેલાંથી
ભારા ભત્રીજા વિગેરે માટે કલ્પેલી છે, તથા બીજા ગૃહસ્થો-
પણ આ રહેવાનું મકાન વાપર્યું છે, તથા તે ગૃહસ્થ કહે
કે અમે એને પ્રથમથી પાડી નાંખવા રાખેલ છે, જો ન-
રે આ ઉપયોગમાં ન આવે તો અમે એને પાડી નાંખીશું,
પ્રમાણે ભક્તિથી કોઈ ગૃહસ્થ છલના કરે, તો સાધુએ
ાવું નહિ; પણ દોષોને દૂર કરવા પ્રયત્ન કરવો.

પ્ર૦—આ પ્રમાણે છલનાના સંભવમાં પણ યથાવસ્થિત
સતિના ગુણ દોષો ગૃહસ્થે પૂછતાં સાધુ કહે તો શું સમ્યક
પ્રકટ કરશે ? અથવા એવું પ્રકટ કરતો સાધુ શું સમ્યક
ટ કહેનારો થશે ? આચાર્ય કહે હા ! (હંત ! અવ્યય
મ્પ્રના આમંત્રણમાં છે) તે સમ્યક્ જ કહેનારો થાય છે.
વે તેવા કાર્યના વશથી ચરક કાર્પટિક વિગેરે સાથે ઉતરવું
ે તો તેની વિધિ કહે છે.

से भिक्खू वा० से जं पुण उवस्सयं जाणिज्जा खुड्डि-
ओ खुड्डुयानियाओ नियथाओ संनिरुद्धाओ भवन्ति,
स्सगा० उवस्सए गओ वा यियाले वा निक्खममाणे वा
पुरा हत्थेण वा पच्छा पाएण वा मओ संजयामेव नि-
मिज्ज वा २, केवली बूया आयाणमेयं. जे तत्थ समणाण

लहुयं अपाडिहारियं तह० संथा० ३ ॥ से भिक्खू वा० २ जाव अप्पंडतायाणगं लहुअं पाडिहारियं नो अहाबद्धं त[illegible] गारं लाभे संते नो पडिगाहिज्जा ४ ॥ से भिक्खू वा २ [illegible] पुण संथारगं जाणिज्जा अप्पंडं जाव संताणगं लहुअं पा[illegible] हारिअं अहाबद्धं तहप्पगारं संथारगं लाभे संते प[illegible] गिज्जा ५ ॥ (सू० ९९)

તે સાધુને સુવા માટે પાટીઉં જોઇએ તે સં[illegible] આલાવામાં પાંચ ભાંગા બતાવ્યા છે.

(૧) જો તે પાટીઆમાં ઇંડા વિગેરેના ઠીકાણાં [illegible] [illegible] હોય, અથવા તે સડેલું હોય, કાણાં પડેલાં [illegible] તેમાં ' [illegible] ' ના [illegible] [illegible] વિરાધનાથી તે ન [illegible]

(૨) જો તે પાટીયું [illegible] [illegible] હોય તો વજનના [illegible] [illegible] [illegible] આત્મવિરાધના થાય તેથી તે ન [illegible]

(૩) તે પાટીઆને [illegible] ગૃહસ્થ પાછું [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તેના [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] નુકસાન થાય. આ ચારે [illegible] [illegible] બુદ્ધિમાન સાધુએ લેવું નહિં, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] વિનાનું [illegible] નહિં, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] પાટીઆનાં [illegible] [illegible] [illegible] હોય, [illegible] મજબૂત [illegible] હોય તેવું [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તે સાધુએ લેવું.

[illegible] [illegible] અભિગ્રહનું [illegible] [illegible]

इच्चेयाई आयतणाइं उवाइक्कम—अह भिक्खू जाणिज्जा
इं चउहिं पडिमाहिं संथारगं एसित्तए. तत्थ खलु इमा
मा पडिमा—से भिक्खू वा २ उद्दिसिय २ संथारगं
ज्जा. तंजहा—इक्कडं वा कढिणं वा जंतुयं वा परगं वा
गं वा तणगं वा सोरगं वा कुस वा कुच्चगं वा पिप्पलगं
पलालगं वा, से पुव्वामेव आलोइज्जा—आउसोति वा भ०
देसि मे इत्तो अन्नयरं संथारगं ? तह० संथारगं सयं वा
गाइज्जा परो वा देज्जा फासुयं एसणिज्जं जाव पडि० पढमा
मा॥ (सू० १००)

પૂર્વે બતાવેલા ઘરોના દોષો તથા સંથારાના દોષો દૂર
ને તથા હવેપછીના પણ સંથારાના દોષો ટાળીને સંથારો
વા. તે કહે છે તે ભિક્ષુ એમ જાણે, કે આચાર અભિગ્રહની
તેમાઓ વડે સંથારો શોધવાનો છે. બતાવે.

(૧) ઉદ્દિષ્ટ (૨) પ્રેક્ષ્ય (૩) તેના ઘરનો જ (૪)
યસંસ્તૃત છે. તેમાં ઉદ્દિષ્ટમાં ઈક્કડ વિગેરેમાંથી કોઇપણ
ક લઈશ, પણ બીજો નહિ. આ પ્રથમ પ્રતિમા છે,

(૨) જેવી મનમાં પૂર્વે ધારી છે, તેવી આંખે દેખીશ
જ લઈશ પણ બીજો નહિ.

(૩) તેપણ તે શય્યાતરના ઘરમાં તૈયાર હશે તોજ
ઈશ; પણ બીજેથી લાવીને સુઈશ નહિ,

૪) તેપણ સંસ્તારક ઈક્કડ વિગેરે જેવો હશે તેવો જ
પરીશ. આ ચાર પ્રતિમાઓમાં ગચ્છમાંથી નિકળેલા જિન

से जं पुण संथारगं जाणिज्जा सअंडं जाव ससंताणगं
संथारगं नो पच्चप्पिणिज्जा ॥ (सू० १०४)

हवे संथारो पाछो आपवानी विधि कहे छे.

भिक्षु पाछो आपवानो संथारो ज्यारे पाछो आ-
चाहे त्यारे तेमां कीडी के गरोळी विगेरेनां इंडां
होय अने पडिलेहण करवा योग्य न होय तो ते पाछो आ-
नहि.

से भिक्खू० अभिकंखिज्जा सं० से जं० अप्पंडं
तहप्प० संथारगं पडिलेहिय २ पमज्जिय २ आयाविय २ वि-
णिय २ तओ संजयामेव पच्चप्पिणिज्जा ॥ (सू० १०५)

पाछो ते अमुक वखत पछी जाणे के ते संथारा
कुंथुआ रहित थयुं छे तेवा ज थयानी प्रतिलेखना क-
झाटकीने तडके तपावीने तथा साफ जयणाथी झाटकीने
रवने पाछो आपे.

हवे वसतिमां वसवानी विधि कहे छे

से भिक्खू वा० समाणे वा वसमाणे वा गामाणु-
दूइज्जमाणे वा पुव्वामेव पन्नस्स उच्चारपासवणभूमिं पडि-
लेहिज्जा केवली बूया आयाणमेयं—अपडिलेहियाए उच्चा-
पासवणभूमीए, से भिक्खू वा० राओ वा वियाले वा उ-
च्चारपासवणं परिट्ठवेमाणे पयलिज्ज वा २, से तत्थ पयल-
वा २ हत्थं वा पायं वा जाव लूसेज्ज वा पाणाणि वा ४
ववरोविज्जा अह भिक्खूणं पु० जं पुव्वामेव पन्नस्स उ-
भूमिं पडिलेहिज्जा ॥ (सू० १०६)

રહેતાં કે વિહાર કરતાં
સાધુ-સાધ્વીએ એક જગ્યાએ રહેતાં કે વિહાર કરતાં
સ્થંડિલ માત્રાની જગ્યા જોઈ લેવી, જો દિવસ છતાં
રાખે તો કેવળી પ્રભુ તેમાં દોષ બતાવે છે, કારણ કે
સુ કે સાધ્વી રાત્રે કે વિકાલે તેવા સ્થાનમાં સ્થંડિલ
પરઠવતાં પગ ખસી જતાં તેના હાથ પગ ભાંગે, અથવા
યોને નુકશાન થાય અથવા અન્ય પ્રાણીના પ્રાણ પણ લે
લા માટે સાધુ-સાધ્વીએ પ્રથમથી ઠલ્લા માત્રાની જગ્યા
સ છતાં જોઈ લેવી.

से भिक्खू वा २ अभिकंखिज्ञा सिज्ञासंथारगभूमि
लेहित्तए नन्नत्थ आयरिएण वा उ० जाव गणावच्छेयए
बालेण वा वुड्ढेण वा सेहेण वा गिलाणेण वा आएसेण
अंतेण वा मज्झेण वा समेण वा विसमेण वा पवाएण वा
गारए वा, तओ संजयामेव पडिलेहिय २ पमज्जिय २ तओ
जामेव बहुफासुयं सिज्ञासंथारगं मथरिज्ञा ॥ सू० १०६

તે સાધુએ પ્રથમથી આચાર્ય ઉપાધ્યાય વિગેરેથી મ
કેટ મુનીના અથવા બાળ વૃદ્ધ નવા શિષ્ય. માંદા
પરોણાની જગ્યા છોડી દઈને છેટેની જગ્યા અથવા
માં અથવા સમ કે વિષમ (ખડબચડી) જગ્યા હોય,
આવે ન આવે, તો પણ તેમાં સંતોષ રાખી પડિલેહ
પ્રમાર્જન કરીને સંથારો પાથરવો.

હવે શયનની વિધિ કહે છે.

से भिक्खू वा० बहु० संथरित्ता अभिकंखिज्ञा बहुफा-

११

ञ्जमाहणे० वत्थेसणाऽऽलावगो ॥ से भिक्खू वा० से जाइं
पुण पायाइं जाणिज्जा विरूवरूवाइं महद्धणमुल्लाइं तं०—अयपा
याणि वा तउपाया० तंबपाया० सीसगपा० हिरण्णपा० सुव
ण्णपा० रीरियपाया० हारपुडपा० मणिकायकंसपाया० सं-
खसिंगपा० दंतपा० चेलपा० सेलपा० चम्मपा० अण्णयराइं
वा तह० विरूवरूवाइं महद्धणमुल्लाइं पायाइं अफासुयाइं नो०
। से भि० से जाइं पुण पाया० विरूव० महद्धणबंधणाइं, तं०
अयबंधणाणि वा जाव चम्मबंधणाणि वा, अण्णयराइं तहप्प०
महद्धणबंधणाइं अफा० नो प० ॥ इच्चेयाइं आयतणाइं उवाइ
कम्म अह भिक्खू जाणिज्जा चउहिं पडिमाहिं पायं एसित्तए
तत्थ खलु इमा पढमा पडिमा—से भिक्खू० उद्दिसिय २ पायं
जाएज्जा, तंजहा-अलाउयपायं वा ३ तह० पायं सयं वा प
जाइज्जा जाव पडि० पढमा पडिमा १ । अहावरा० से० पेहाए
पायं जाएज्जा, तं० गाहावइं वा कम्मकरीं वा से पुव्वामेव
आलोइज्जा, आउ० भ० ! दाहिसि मे इत्तो अण्णयरं पायं तं०
—लाउयपायं वा ३, तह० पायं सयं वा जाव पडि०, दुच्चा प-
डिमा २ । अहा० से भि० से जं पुण पायं जाणिज्जा संगइ
यं वा वेजयंतियं वा तहप्प० पायं सयं वा जाव पडि०, तच्चा
पडिमा ३ । अहावरा चउत्था पडिमा—से भि० उज्झियध-
म्मियं जाएज्जा जावऽन्ने बहवे समणा जाव नावकंखंति तह०
जाएज्जा जाव पडि०, चउत्था पडिमा ४ । इच्चेइयाणं चउ-
ण्हं पडिमाणं अण्णयरं पडिमं जहा पिंडेसणाए ॥ से णं एयाए
एसणाए एसमाणं पासित्ता परो वइज्जा, आउ० स० ! एज्जा-
सि तुमं मासेण वा जहा वत्थेसणाए, से णं परो ..नेता ह०

પાત્રએષણા નામનું છઠ્ઠું અધ્યયન.

પાંચમું કહીને હવે છઠ્ઠું અધ્યયન કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સંબંધ છે. પ્રથમ અધ્યયનમાં પિંડવિધિ બતાવી. તે આગમમા કહેલ વિધિએ વસતિમા આવીને વાપરવું, માટે બીજામાં વસતિની વિધિ બતાવી, તે શોધવા માટે ત્રીજામાં ઈર્યાસમિતિ કહી, પિંડેષણામા નીકળેલાએ કેવી ભાષા વાપરવી, તેથી ભાષાસમિતિ કહી, અને તે પડલા વિના પિંડ ન લેવાય માટે પાંચમામા વસ્ત્રએષણા કહી, તે પિંડને પાત્ર વિના લેવાય નહિ, માટે આ સંબંધવડે પાત્ર એષણા અધ્યયન આવ્યું, એના ચાર અનુયોગદ્વાર થાય છે, તેમાં નામ નિષ્પન્ન નિક્ષેપામાં પાત્રએષણા અધ્યયન છે, એનો નિક્ષેપો અને અર્થાધિકાર એના પૂર્વના અધ્યયનમાંજ ટુંકાણમાં બતાવવા માટે નિર્યુક્તિકારે કહેલો છે, સૂત્રાનુગમમાં અસ્ખલિતાદિ ગુણયુક્ત સૂત્ર ઉચ્ચારવું જોઈએ તે આ છે.

से भिक्खू वा अभिकंखिज्जा पायं एसित्तए, से जं पुण पायं जाणिज्जा, तंजहा-अलाउयपायं वा दारुपायं वा मट्टियापायं वा, तहप्पगारं पायं जे निग्गंथे तरुणे जाव थिरसंघयणे से एगं पायं धारिज्जा नो बिइयं ॥ से भि० परं अद्धजोयणमेराए पायपडियाए नो अभिसंधारिज्जा गमणाए ॥ से भि० से जं० अस्सिं पडियाए एगं साहम्मियं समुद्दिस्स पाणाई ४ जहा पिंडेसणाए चत्तारि आलावगा, पंचमे बहवे समण० पगणिय २ तहेव ॥ से भिक्खू वा० अस्संजए भिक्खुपडियाए बहवे

ममाहणे० वत्थेसणाऽऽलावओ ॥ से भिक्खू वा० से जाइं पायाइं जाणिज्जा विरूवरूवाइं महद्धणमुल्लाइं, तं०—अयपाणि वा तउपायाणि वा तंबपायाणि वा सीसगपा० हिरण्णपा० सुवण्णपा० रीरियपायाणि वा हारपुडपा० मणिकायकंसपायाणि वा संखसिंगपा० दंतपा० चेलपा० सेलपा० चम्मपा० अन्नयराइं वा तह० विरूवरूवाइं महद्धणमुल्लाइं पायाइं अफासुयाइं नो० ॥ से भि० से जाइं पुण पाया० विरूव० महद्धणबंधणाइं, तं० अयबंधणाणि वा जाव चम्मबंधणाणि वा, अन्नयराइं तहप्प० महद्धणबंधणाइं अफा० नो प० ॥ इच्चेयाइं आयतणाइं उवाइकम्म अह भिक्खू जाणिज्जा चउहिं पडिमाहिं पायं पडिग्गहित्तए, तत्थ खलु इमा पढमा पडिमा—से भिक्खू० उद्दिसिय २ पायं जाइज्जा, तंजहा-अलाउयपायं वा ३ तह० पायं सयं वा णं जाइज्जा जाव पडि० पढमा पडिमा १। अहावरा० से० पेहाए पायं जाइज्जा, तं० गाहावइं वा कम्मकरीं वा से पुव्वामेव आलोइज्जा, आउ० भ० ! दाहिसि मे इत्तो अन्नयरं पायं, तं०—अलाउयपायं वा ३, तह० पायं सयं वा जाव पडि०, दुच्चा पडिमा २। अहा० से भि० से जं पुण पायं जाणिज्जा संगइयं वा वेजइयंतियं वा तहप्प० पायं सयं वा जाव पडि०, तच्चा पडिमा ३। अहावरा चउत्था पडिमा—से भि० उज्झियधम्मियं जाएज्जा जावऽन्ने बहवे समणा जाव नावकंखंति तह० जाएज्जा जाव पडि०, चउत्था पडिमा ४। इच्चेयाणं चउण्हं पडिमाणं अन्नयरं पडिमं जहा पिंडेसणाए ॥ से णं एयाए एसणाए एसमाणं पासित्ता परो वइज्जा, आउ० स० ! एज्जासि तुमं मासेण वा जहा वत्थेसणाए, से णं परो नेता वइज्जा

—आ० भ० ! आहारेयं पाय तिल्लेण वा० घ० नय० वसाए व
अब्भंगित्ता वा तहेव सिणाणादि तहेव सीओदगाई कंदा
तहेव ॥ से णं परो ने०—आउ० स० ! मुहुत्तगं २ जा
अच्छाहि ताय अम्हे असणं वा उवकरेंसु वा उवक्खडें
वा, तो ते वयं आउसो० ! सपाणं सभोयणं पडिग्गहं दाहाम
तुच्छए पडिग्गहे दिन्ने समणस्स नो सुट्ठु साहु भवइ,
पुव्वामेव आलोइज्जा—आउ० भइ० ! नो खलु मे कप्प
आहाकम्मिए असणे वा ४ भुत्तए वा०, मा उवकरेहि म
उवक्खडेहि, अभिकंखसि मे दाउं एमेव दलयाहि, से सें
वयंतस्स परो असणं वा ४ उवकरित्ता उवक्खडित्ता सपा
सभोयणं पडिग्गहगं दलइज्जा तह० पडिग्गहगं अफासुय
जाव नो पडिगाहिज्जा ॥ सिया से परो उवणित्ता पडिग्गह
निसिरिज्जा, से पुव्वामे० आउ० भ० ! तुमं चेव णं संति
पडिग्गहगं अंतोअंतेणं पडिलेहिस्सामि, केवली० आयाण
अंतो पडिग्गहगंसि पाणाणि वा बीया० हरि०, अह भिक्खू
णं पु० जं पुव्वामेव पडिग्गहगं अंतोअंतेणं पडि० सअंडा
सव्वे आलावगा भाणियव्वा जहा वत्थेसणाए, नाणत्तं तिल्ले
ण वा घय० नव० वसाए वा सिणाणादि जाव अन्नयरंसि व
तहप्पगा० थंडिलंसि पडिलेहिय २ पम० २ तओ० संज
आमज्जिज्जा, एवं खलु० सया जएज्जा त्तिबेमि ॥ (सू० १५२
२-१-६-१

તે ભિક્ષુ પાત્ર શોધવાની ઇચ્છા કરે, તો આ પ્રમાણે
પ્રથમ જાણે, કે આ પ્રમાણે પાત્રાં છે, તુંબડાનાં પાત્ર છે, લ
કડાનાં પાત્ર છે, માટીનાં પાત્ર છે, આમાંથી કોઈપણ જાતિન

થઈને (સુખ્યત્વે લાકડાનાં) હોય, તો તરૂણ અને સ્થિર સં
ઘયણવાળો બળવાન સાધુ હોય તો એક પાત્ર ધારણ કરે.
બીજું નહિ. આ જિનકલ્પી વિગેરેને માટે છે. પણ સ્થવિર
કલ્પી જુવાન વિગેરે શક્તિવાન હોય તોપણ માત્ર ક (
) સહિત બીજું પાત્રું ધારણ કરે. તેમાં સંઘાડામાં
રહેલા સાધુને એકમાં આહાર અને બીજામાં પાણી લેવા કામ
કરે, અથવા આચાર્ય વિગેરે માટે અશુદ્ધ વસ્તુ (માત્રું
વિગેરે) લેવા કામ લાગે. પોતાના રહેવાના સ્થાનથી જરૂર
પડતાં બે ગાઉ સુધી પાત્રાં લેવા જાય, પણ વધારે નહિ. હવે
જે ગૃહસ્થ એક સાધુ ઘણી સાધ્વી એક સાધુ એક સાધ્વી,
ઘણા સાધુ એક સાધ્વી, ઘણા સાધુ ઘણી સાધ્વીને ઉદ્દેશીને
આરંભ કરીને જે પાત્રાં તૈયાર કર્યાં હોય તે સાધુ સાધ્વીને
દોષ હોવાથી ન કલ્પે, પણ જો શ્રમણ, માહણ, ગામના ભિ-
ખારી વિગેરેને ઉદ્દેશીને બનાવેલા હોય તો પુરૂષાંતર થયા પછી
કલ્પે, આ બધું પિંડેષણામાં બતાવ્યા પ્રમાણે જાણી લેવું,

વળી તે ભિક્ષુ એવી જાતિનાં જુદા જુદા રંગનાં ભારે
કિમ્મતનાં પાત્રાં જાણે તે ન લે, તે બતાવે છે.

લોઢાનાં તથા તૃપુ (કલાઈના જેવી ધાતુ) નાં પાત્રાં,
તાંબાનાં પાતરાં, સીસાનાં, હિરણ્ય (ચાંદી) નાં, સોનાનાં પા-
તરાં, રીરિય (   ) હારપુડ (બીજી જાતિના લો-
ઢા) નાં, મણિરત્નનાં જડેલાં કે કાંસાનાં પાતરાં સંખસિંગ

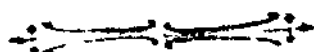
वा जाए पयाविज्ज वा ॥ से भि० गाहा० पविसि
पडिग्गहमायाए गाहा० पिंड० पविसित्त वा भि० पर्य
वियारभूमी विहारभूमी वा गामा० दूइज्जिज्जा, भिक्
याए जहा पिंडयाए पवेसणाए सव्वं इत्थ पडिग्गहे
सत्तु नस्स० जं सव्वट्ठेहिं सहिए सया जएज्जासि (सु०
त्तिबेमि ॥ पाणेसणा सम्मत्ता ॥ २-१-६-२ ॥

જ્યારે તે ભિક્ષુ ગૃહસ્થના ઘરમાં ગોચરી પાણી
ગયેલો હોય, તે સમયે પાણી યાચતાં કદાચ તે ગૃ
ગુસ્સાથી અથવા દ્વેષ બુદ્ધિથી અથવા ભક્તિના કારણે અ
વિમર્શ (   ) પણાથી ઘરમાં રહીને બીજા પા
કે પોતાના વાસણમાં થંડું પાણી જુદું લાવીને બહાર ક
વહોરાવે, તે સમયે તેવું કાચું પાણી પારકા (ગૃહસ્થ
હાથમાં કે વાસણમાં હોય તો અપ્રાસુક જાણીને ન લે,
કદાચ ભુલથી કે ઓચિંતું ગૃહસ્થે નાખી દીધું હોય તો
નાખનાર પાણી આપનાર ગૃહસ્થના વાસણમાં જ પાછું
દેવું, પણ કદાચ તે ન લે તો, કુવા વિગેરેમાં જ્યાં તે
પાણી હોય ત્યાં પરઠવવાની વિધિએ પરઠવવું, પણ
પાણીનો અભાવ હોય અથવા દૂર હોય તો જ્યાં છાયા
કે [illegible] હોય ત્યાં પરઠવવું અથવા એ બીજો ઘડો હોય,
[illegible] કે પાણીનું વાસણ ફોડીને જ્યાં બાધા ન થાય ત્યા
[illegible] પાણી સુકે જ મુકે છે, પણ પા [illegible] પાત્રું આપવા
[illegible] ક્યાં પડે તેને [illegible] ગુદડામાં [illegible] નહિ, પણ
[illegible]

વળી ગૃહસ્થના ઘરમાં ગોચરી પાણી લેવા જતાં પા
ત્રીઓ પાત્રાં સાથે લેઈ જાય, તેજ પ્રમાણે પરગામ
કે ફરતાં ભણવા જતાં સ્થંડિલ જતાં પોતાના પાત્રા
લઈ જવાં. એ બધું વસ્ત્ર એષણા માફક જાણવું. પણ
અહીં પાત્રાં સંબંધી જાણવું.

વિશેષ એ ધ્યાનમાં રાખવું, કે વરસાદ કે ઝાકળ પડતુ
તો પાત્રાં સાથે ન જવું. આજ સાધુની સર્વ સામગ્રી છે
તેમાં યતનાથી વર્ત્તવું. ઇતિ પાત્ર એષણા.

છઠું અધ્યયન સમાપ્ત થયું.

સાતમું અધ્યયન અવગ્રહ પ્રતિમા.

છઠું અધ્યયન કહીને સાતમું કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે
સંબંધ છે, પિંડ શય્યા વસ્ત્ર પાત્ર વિગેરેની એષણાઓ અ-
વગ્રહને આશ્રયી થાય છે. તેથી આવા સંબંધે આવેલા આ
અધ્યયનના ચાર અનુયોગ દ્વાર કહેવા જોઇયે, તેમાં ઉપક્રમની
અંદર રહેલ અર્થાધિકાર આ છે, કે સાધુએ આ પ્રમાણે વિશુદ્ધ
અવગ્રહ લેવો. નામનિષ્પન્ન નિક્ષેપામાં 'અવગ્રહ પ્રતિમા' એવું
નામ છે, તેમાં અવગ્રહના નામ સ્થાપના નિક્ષેપા સુગમ હો-
વાથી છોડીને દ્રવ્ય વિગેરે ચાર પ્રકારનો નિક્ષેપો નિર્યુક્તિ-
કાર બતાવે છે.

द्वे खित्ते काले भावेऽवि य उग्गहो चउद्धा उ ।
देविंद १ रायउग्गह २ गिहवइ ३ सागरिय ४ साहम्मी ॥३१६॥

या लह० चोयगं वा लहसुणनालगं वा भुत्तप वा २
लसुणं वा जाय लसुणवीयं वा सअंडं जाय नो प०, प
तिरिच्छच्छिन्नेऽवि तिरिच्छछिन्ने जाव प० ॥ (सू०

તે ભિક્ષુ કદાચિત આમ્ર વનમાં ગૃહસ્થ પાસે આ
યાચે, ત્યાં ઉતરીને કારણ પડે આબા (કેરી) ખાવાને
તો સડેલા કે કીડાવાળા કે કરોળીયાના જાળાંવાળા આ
હોય તે લેવા નહિ, તથા આબા ઈંડાં વિનાના અને
વિનાના હોય, પણ જો તીરછા ન છેદ્યા હોય તથા આખ
હોય, તો તેને અપ્રાસુક જાણીને લેવા નહિ, પણ જો
વિનાના તીરછા ચીરેલા અને પ્રાસુક (અચિત) હોય
કારણ પડે લે, તેજ પ્રમાણે (અંબભિત્તિ) અડધાં ફાડ
(અંબપેસી) આંબાનાં નાના ફાડીયાં, (અંબચોય
આમ્ર છાલ (સાલગ) રસ, (ડાલગ) કેરીના ઝીણા
હોય તે અચિત્ત હોય તો લેવા.

આ પ્રમાણે ઇક્ષુ સૂત્રના ત્રણે આલાવા લેવા
અંતરૂચ્ચુ પર્વના મધ્ય ભાગ લેવા, આ પ્રમાણે લસણનાં
સૂત્ર લેવાં, આમાં જે વાતો ન સમજાય તે નિશીથ સૂ
સોળમા ઉદ્દેશાથી જાણવી.

(આહારના અભાવે સાધુને તેવાં ફળ ખાવાં પડે
આશ્રયી આ સૂત્ર છે કે અચિત્ત ફળના ટુકડા થયેલા હોય
લેવા, શેરડીનો રસ પાણીની ઓછાશમાં કામ લાગે, તે
લસણ આગાઢ રોગાદિ કારણે લેવાં પડે છે, તેનું પ્રાય

[illegible]

[illegible]

[illegible] द्वितीया [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

याणि वा खाणुयाणि वा कडयाणि वा पगडाणि वा दरी
वा पदुग्गाणि वा समाणि वा २ अन्नयरंमि तह० नो उ०
से भिक्खू० से जं० पुण थंडिल्लं जाणिज्जा माणुसरंधणा
वा महिसकरणाणि वा वसहक० अस्सक० कुक्कुडक०
डक० हयक० लावयक० वट्टयक० तित्तिरक० कवोय
कविंजलकरणाणि वा अन्नयरंमि वा तह० नो उ० ॥ से भि
से जं० जाणे० वेहाणसट्ठाणेसु वा गिद्धपट्ठठा० वा तरुप
णट्ठाणेसु वा० मेरुपडणट्ठा० विसभक्खणयट्ठा० अगणिप
णट्ठा० अन्नयरंमि वा तह० नो उ० ॥ से भि० से जं० आरा
माणि वा उज्जाणाणि वा वणाणि वा वणसंडाणि वा देव
लाणि वा सभाणि वा पवाणि वा अन्न० तह० नो उ० ॥
भिक्खू० से जं पुण जा० अट्टालयाणि वा चरियाणि
दाराणि वा गोपुराणि वा अन्नयरंमि वा तह० थं० नो उ०
से भि० से जं० जाणे० तिगाणि वा चउक्काणि वा चच्चराणि
वा चउम्मुहाणि वा अन्नयरंमि वा तह० नो उ० ॥ से भि
से जं० जाणे० इंगालदाहेसु खारदाहेसु वा मडयदाहेसु
मडयथूभियासु वा मडयचेइएसु वा अन्नयरंमि वा तह०
थं० नो उ० ॥ से जं जाणे० नइयायतणेसु वा पंकायतणेसु
वा ओघायतणेसु वा सेयणवहंमि वा अन्नयरंमि वा तह०
थं० नो उ० ॥ से भि० से जं जाणे० नवियासु वा मट्टि
याखाणिआसु नवियासु गोप्पहेलियासु वा गवाणीसु वा
णीसु वा अन्नयरंमि वा तह० थं० नो उ० ॥ से भि० जं
डागवच्चंसि वा सागव० मूलग० हत्थंकरवच्चंसि वा अन्न
यरंमि वा तह० नो उ० वो० ॥ से भि० से जं असणवणंसि

નમાં તેમને રખાતાં હોય તે જગ્યાએ સ્થંડિલ જવાથી
વિરૂદ્ધ પ્રવચનનો ઉપઘાત વિગેરે થાય માટે ત્યાં ન
વળી આપઘાત કરવાનાં સ્થાન જેમાં ઝાડે ફાંસો ખાઇ
મરતાં હોય, ગીધ વિગેરે પક્ષીઓ પાસે કાયા ચુંથાવી મ
લોહી ચોપડી સુતાં હોય, ઝાડ ઉપરથી નીચે કુદીને મરતાં
અથવા ઝાડ માફક સ્થિર થઇ અનશન વડે મરતાં હોય,
(પર્વત) ઉપરથી પડીને મરતા હોય, તથા વિષભક્ષણ
મરતાં હોય, અગ્નિમાં બળી મરતા હોય, અથવા તેવાં બી
મરવાનાં સ્થાન હોય, ત્યા સાધુએ સ્થંડિલ ન જવું, તેજ
માણે આરામ (જેમા કેળો વિશેષ હોય) ઉદ્યાન વન વન
દેવલ સભા પરબ વિગેરેની જગ્યામા સ્થંડિલ ન જાય, અ
લક ( ) ચરિય ( ) દર
ગોપુર અથવા તેવા ગામ શહેરના કોટ કીલ્લાના સ્થાન
ત્યાં સ્થંડિલ ન જવું, તેજ પ્રમાણે ત્રિકોણ ચતુષ્ક (
ત્રણ કે ચાર રસ્તા મળતા હોય) કે ચોતરો હોય તેવા
નમાં પણ સ્થંડિલ ન જવું, તેજ પ્રમાણે અંગારા પાડવા
જગ્યા, ખારો તૈયાર કરવાની જગ્યા, અથવા મડદાં બાળવા
જગ્યા, જ્યાં મડદાનાં પગલા હોય, દેરીઓ હોય, અથવા
બરો હોય અથવા તેવા બીજા કોઇ પણ સ્થાનમા સ્થંડિલ
જવું, તથા જે જગ્યાએ પાણી પવિત્ર માની લોક ન
હોય તેવા લૌકિક તીર્થ સ્થાનમા, તથા પંકાયતન જ્યાં
પવિત્ર માની લોક આળોટતા હોય, આયાયતન એટલે
પરાથી જ્યાં લોકો પવિત્ર સ્થાન માનતા હોય અથવા

विलेवण आयण आलिंपिज्ज वा विलिंपिज्ज वा नो तं॰
सिया परो पायाइं अन्नयरेण धूवणजाएण धूविज्ज वा
नो तं २। से सिया परो पायाओ आणुयं वा कंटयं
नीहरिज्ज वा विसोहिज्ज वा नो तं॰ २। से सिया परो पा
पूयं वा सोणियं वा नीहरिज्ज वा विसो॰ नो तं॰ २।
सिया परो कायं आमज्जिज्ज वा पमज्जिज्ज वा नो तं सा
नो तं नियमे। से सिया परो कायं लोद्धेण वा संवाहिज्ज
पलिमद्दिज्ज वा नो तं॰ २। से सिया परो कायं तिल्ले
घ॰ वसा॰ मक्खिज्ज वा अब्भंगिज्ज वा नो तं॰ २। से सि
परो कायं लुद्धेण वा ४ उल्लोढिज्ज वा उव्वलिज्ज वा नो
२। से सिया परो कायं सीओ॰ उसिणो॰ उच्छोलिज्ज
प॰ नो तं॰ २। से सिया परो कायं अन्नयरेण विलेवणजा
आलिंपिज्ज वा २ नो तं॰ २। से॰ कायं अन्नयरेण धूव
यण धूविज्ज वा प॰ नो तं॰ २। से॰ कायंसि वणं आम
वा २ नो तं २। से॰ वणं संवाहिज्ज वा पलि॰ नो तं॰।
वणं तिल्लेण वा घ॰ २ मक्खिज्ज वा अब्भं॰ नो तं॰ २।
वणं लुद्धेण वा ४ उल्लोढिज्ज वा उव्वलेज्ज वा नो तं॰ २।
सिया परो कायंसि वणं सीओ॰ उ॰ उच्छोलिज्ज वा प॰
तं॰ २। से॰ सि वणं वा गंडं वा अरइं वा पुलयं वा भगं
वा अन्नयरेणं सत्थजाएण अच्छिंदिज्ज वा विच्छिंदिज्ज
नो तं॰ २। से सिया परो अन्न॰ जायण अच्छिंदित्ता
विच्छिंदित्ता वा पूयं वा सोणियं वा नीहरिज्ज वा वि॰
तं॰ २। से॰ कायंसि गंडं वा अरइं वा पुलइयं वा भ
वा आमज्जिज्ज वा २ नो तं॰ २। से॰ गंडं वा ४ संवा

ક્રિયાને કર્મબંધનનું કારણ જાણીને તેને મનથી પણ ન [illegible] નહિ. તેમ વચનથી કે કાયાથી પણ ન કરતા કે.

આ પર ક્રિયાને ખુલાસાથી સમજાવે છે, કોઈ અન [illegible] પર્યુસણથી સાધુના પગ ઉપર લાગેલી ધુળને કોઈ [illegible] થી દુર કરે અથવા તેનું બીજું કંઈ પ્રમાર્જન ક્રિયે [illegible] ને સાધુ મન, વચન, કાયાથી સારૂં ન જાણે, તેમ [illegible] તેનું સારૂં ન જાણે, [illegible] કે બીજા પદાર્થ [illegible] અથવા તૈલાદિ [illegible] ઉદવર્તન કરે [illegible] કોઈ ગુણથી [illegible] તેમ વિવિધ ધુપથી શરીર ધુપથી બનાવે અથવા [illegible] કરે અથવા [illegible] મન વચન કાયાથી ન જાણે. [illegible] ગુમડ [illegible] શરીરમાં [illegible] ગુમડ [illegible] તો તે મન વચન કાયાથી અનુમોદે નહિ.

અથવા શરીર ઉપરથી [illegible] કે મેલ દુર કરે [illegible] ન [illegible] કરનારા કે ન [illegible] દુર કરે [illegible] ન જાણે, તેમ અથવા [illegible] કે શરીરના [illegible] કે [illegible] કે [illegible] ન જાણે, [illegible] સાધુને [illegible]

ભાવના નામની ત્રીજી ચૂલિકા.

બીજી કહીને હવે ત્રીજી ચૂલિકા કહે છે, તેનો સ
પ્રમાણે સબંધ છે, કે આ આચારાંગ સૂત્રનો વિષય પ્ર
વર્ધમાન સ્વામીએ કર્યો, તે ઉપકારી હોવાથી તેની વક્તવ્ય
ખુલાસાથી કહેવા તથા પંચમહાવ્રત લીધેલા સાધુએ પિ
ગ્રહણ વિગેરે (સંયમ શરીર રક્ષાર્થે) લેવા, તે બે ચૂલિક
બતાવ્યું તેજ પ્રમાણે મહાવ્રતોને બરાબર પાળવા મા
ભાવના ભાવવી, તે આ ત્રીજી ચૂલિકામાં કહેશે. તેથી આ
સબંધે આવેલી આ ચૂલિકા (ચૂડા) ના ચાર અનુયે
દ્વાર કહેવા, તેમાં ઉપક્રમ દ્વારમાં રહેલો આ અર્થાધિક
છે કે અપ્રશસ્ત ભાવના ત્યાગીને પ્રશસ્ત ભાવના ભાવ
નામનિ નિક્ષેપામાં ' ભાવના ' એ નામ છે, તેના નામ સ્થ
પના વિગેરે ચાર પ્રકારનો નિક્ષેપ છે, નામ સ્થાપના સુ
મ ભાટે દ્રવ્યાદિ નિક્ષેપો નિર્યુક્તિકાર કહે છે.

दव्वं गंधंगतिल्लाइएसु सीउण्हविसहणादीसु ।
भावम्मि होइ दुविहा पसत्थ तह अप्पसत्था य ॥ १ ॥

.. ભાવનાથી દ્રવ્ય ભાવના વ્યતિરિક્તમાં અર્થ
ના ફૂલો વિગેરે . . . . . દ્રવ્યથી જે તેલ વગેરે દ્રવ્ય
. . . . . ભાવના (સુગંધી) થાય, તે દ્રવ્ય ભાવના છે,
શીતમાં ઉછરેલો માણસ શીત (ઠંડ) સહે, ઉષ્ણ
ઉછરેલો . . . . સહે, તથા વ્યાયામ કરનારો અનેક
ખ

इक्कारस तिन्नि दो दो दो दो उद्देसएहिं नायव्वा ।
सत्तयअट्ठुयनवमा इक्कसरा हुंति अज्झयणा ॥ २५

તથા મહાપરિજ્ઞા નામનું અધ્યયન વિચ્છેદ થ
તેની નિર્યુક્તિનું વિવરણ ટીકાકારે ન કરવાથી નીચે મુકી

पाहण्णे महसद्दो परिमाणे चेव होइ नायव्वो ।
पाहण्णे परिमाणे य छव्विहो होइ निक्खेवो ॥ १
दव्वे खेत्ते काले भावंमि य होंति या पहाणा उ ।
तेसिं महासद्दो खलु पाहण्णेणं तु निप्फन्नो ॥ २
दव्वे खेत्ते काले भावंमि य जे भवे महंता उ ।
तेसु महासद्दो खलु पमाणओ होंति निप्फन्नो ॥ ३
दव्वे खेत्ते काले भावपरिण्णा य होइ बोद्धव्वा ।
जाणणओवक्खाणओ य दुविहा पुणेक्केक्का ॥ ४
भावपरिण्णा दुविहा मूलगुणे चेव उत्तरगुणे य ।
मूलगुणे पंचविहा दुविहा पुण उत्तरगुणेसु ॥ ५
पाहण्णेण उ पगयं परिण्णाए तहय दुविहाए ।
परिणाणेसु पहाणे महापरिण्णा तओ होइ ॥ ६
देवीणं मणुईणं तिरिक्खजोणीगयाण इत्थीणं ।
तिविहेण परिच्चाओ महापरिण्णाए निज्जुत्ती ॥ ७